

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ЈП Службени гласник Републике Српске,
Бања Лука, Паве Радана 32А
Телефон/факс: (051) 311-532, 302-708

Сриједи, 25. јун 2003. године
БАЊА ЛУКА
Број 49 Год. XII

Жиро-рачуни: Развојна банка Југоисточне
Европе АД Бања Лука 562-099-00004292-34
Zepher комерц банка АД Бања Лука
567-162-10000010-81

517

На основу тачке 2. Амандмана XL на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ КРИВИЧНОГ ЗАКОНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Проглашавам Кривични закон Републике Српске, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Шестој сједници одржаној 28. маја 2003. године, а Вијеће народа 19. јуна 2003. године потврдило да усвојеним Кривичним законом Републике Српске није угрожен витални национални интерес конститутивних народа у Републици Српској.

Број: 01-020-404/03
23. јуна 2003. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Драган Чавић, с.р.

КРИВИЧНИ ЗАКОН

РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ОПШТИ ДИО

Глава прва

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Функција кривичног законодавства Републике Српске

Члан 1.

(1) Кривично законодавство Републике Српске штити основна права и слободу човјека и грађанина и друге основне индивидуалне и опште вриједности које установљује и јемчи правни поредак.

(2) Ова заштита се остварује одређивањем која дјела представљају кривична дјела, прописивањем казни и других кривичних санкција за та дјела и изрицањем тих санкција учиниоцима кривичних дјела у законом утврђеном поступку.

Основ и границе кривичноправне принуде

Члан 2.

Кривичноправна принуда (члан 1. став 2. овог закона) примјениће се само када на други начин није могуће заштитити основне друштвене вриједности и у мјери која је нужна за такву заштиту.

Нема кривичног дјела и казне без закона

Члан 3.

Никоме не може бити изречена казна или друга кривична санкција за дјело које, прије него што је учињено, није законом или међународним правом било

одређено као кривично дјело и описана његова обиљежја и за које није била законом прописана казна.

Временско важење кривичног закона

Члан 4.

(1) На учиниоца кривичног дјела примјењује се закон који је важио у вријеме извршења кривичног дјела.

(2) Ако је послје извршења кривичног дјела измијењен закон, једном или више пута, примјениће се закон који је најблажи за учиниоца.

Кривичне санкције и њихова сврха

Члан 5.

(1) Кривичне санкције су: казне, упозоравајуће санкције, мјере безбједности и васпитне мјере.

(2) За кривично дјело у закону се увијек одређује казна и она се може изрећи само кривично одговорном учиниоцу. Друге санкције се изричу по одредбама општег дијела овог закона.

(3) Кривичне санкције се прописују и изричу ради сузбијања противправних дјелатности којима се угрожавају или повређују вриједности заштићене кривичним законодавством.

Важење општег дијела

Члан 6.

Одредбе општег дијела овог закона важе за све кривичноправне одредбе садржане у законима Републике Српске.

Глава друга

КРИВИЧНО ДЈЕЛО И КРИВИЧНА ОДГОВОРНОСТ

Опште одредбе о кривичном дјелу и кривичној одговорности

Кривично дјело

Члан 7.

(1) Кривично дјело је противправно дјело којим се повређују или угрожавају заштићене вриједности и које је, због своје опасности, у закону одређено као кривично дјело и за њега прописана кривична санкција.

(2) Није кривично дјело оно дјело које је, иако садржи обиљежја кривичног дјела одређена законом, у занемарљивој мјери опасно због свог малог значаја и због незначности или одсутности штетних посљедица. Дјело је малог значаја ако на то указују његова природа, тежина, околности под којима је учињено, низак степен кривичне одговорности учиниоца или његове личне околности.

Начин извршења кривичног дјела

Члан 8.

(1) Кривично дјело може се извршити чињењем или нечињењем.

(2) Кривично дјело може бити извршено нечињем само кад је учинилац пропустио чињење које је био дужан да изврши.

Вријеме извршења кривичног дјела

Члан 9.

Кривично дјело учињено је у вријеме кад је учинилац радио или био дужан да ради, без обзира кад је последица наступила.

Мјесто извршења кривичног дјела

Члан 10.

(1) Кривично дјело је извршено како у мјесту гдје је учинилац радио или је био дужан да ради, тако и у мјесту гдје је последица наступила.

(2) Кривично дјело је покушано како у мјесту гдје је учинилац радио, тако и у мјесту гдје је по његовом умишљају последица требала да наступи или је могла наступити.

Нужна одбрана

Члан 11.

(1) Није кривично дјело оно дјело које је учињено у нужној одбрани.

(2) Нужна је она одбрана која је неопходно потребна да се од свог добра или од добра другог одбије истовремено или непосредно предстојећи противправни напад.

(3) Учинилац који је прекорачио границе нужне одбране може се блаже казнити, а ако је прекорачење учинио усљед јаке раздражености или препасти изазване нападом, може се и ослободити од казне.

Крајња нужда

Члан 12.

(1) Није кривично дјело оно дјело које је учињено у крајњој нужди.

(2) Крајња нужда постоји кад је дјело учињено ради тога да учинилац отклони од свог добра или од добра другог истовремену нескривљену опасност која се на други начин није могла отклонити, а при том учињено зло није веће од зла које је пријетило.

(3) Учинилац који је сам изазвао опасност али из нехата, или је прекорачио границе крајње нужде, може се блаже казнити, а ако је прекорачење учињено под особито олакшавајућим околностима - може се и ослободити од казне.

(4) Нема крајње нужде ако је учинилац био дужан да се изложи опасности.

Кривична одговорност

Члан 13.

(1) Кривично је одговоран учинилац који је урачунљив и који је кривично дјело учинио са умишљајем или из нехата.

(2) За кривично дјело учињено из нехата учинилац је кривично одговоран само кад то закон одређује.

Урачунљивост

Члан 14.

(1) Није урачунљив учинилац који у вријеме извршења кривичног дјела није могао схватити значај свог дјела или није могао управљати својим поступцима усљед душевне болести, привремене душевне поремећености или заосталог душевног развоја (неурачунљивост).

(2) Учинилац кривичног дјела чија је способност да схвати значај свог дјела или способност да управља својим поступцима била битно смањена усљед неког стања из става 1. овог члана може се блаже казнити (битно смањена урачунљивост).

(3) Кривично је одговоран учинилац кривичног дјела који употребом алкохола, дрога или на други начин доведе себе у стање у коме није могао схватити значај свог дјела или управљати својим поступцима, ако је у вријеме довођења у то стање дјело било обухваћено његовим умишљајем или је у односу на дјело код њега постојао нехат, а закон за такво дјело предвиђа кривичну одговорност и за нехат (самоскривљена неурачунљивост).

(4) Битно смањена урачунљивост у коју се учинилац довео на начин из става 3. овог члана не може бити основ за ублажавање казне.

Умишљај

Члан 15.

(1) Кривично дјело може бити извршено са директним или евентуалним умишљајем.

(2) Кривично дјело је учињено са директним умишљајем када је учинилац био свјестан свог дјела и хтио његово извршење.

(3) Кривично дјело је учињено са евентуалним умишљајем када је учинилац био свјестан да усљед његовог чињења или нечињења може наступити забрањена последица, али је пристао на њено наступање.

Нехат

Члан 16.

(1) Кривично дјело може бити учињено из свјесног или несвјесног нехата.

(2) Кривично дјело је учињено из свјесног нехата када је учинилац био свјестан да усљед његовог чињења или нечињења може наступити забрањена последица, али је олако држао да ће је моћи спријечити или да она неће наступити.

(3) Кривично дјело је учињено из несвјесног нехата када учинилац није био свјестан могућности наступања забрањене последице, иако је према околностима и према својим личним својствима био дужан и могао бити свјестан те могућности.

Одговорност за тежу последицу

Члан 17.

Кад је из кривичног дјела произашла тежа последица за коју закон прописује тежу казну, та се казна може изрећи ако је учинилац у односу на ту последицу поступао из нехата.

Стварна заблуда

Члан 18.

(1) Није кривично одговоран учинилац који у вријеме извршења кривичног дјела није био свјестан неког његовог законом одређеног обиљежја или који је погрешно сматрао да постоје околности према којима би, да су оне стварно постојале, то дјело било дозвољено.

(2) Ако је учинилац био у заблуди усљед нехата, кривично је одговоран за кривично дјело учињено из нехата кад закон и за такво дјело одређује кривичну одговорност.

Правна заблуда

Члан 19.

Учинилац кривичног дјела који из оправданих разлога није знао да је то дјело забрањено може се блаже казнити или ослободити од казне.

Покушај кривичног дјела

Покушај

Члан 20.

(1) Ко са умишљајем започне извршење кривичног дјела, али га не доврши, казниће се за покушај кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора од три године или тежа казна, а за покушај другог кривичног дјела само кад закон изричито прописује кажњавање и за покушај.

(2) Учиниолац ће се за покушај казнити у границама казне прописане за кривично дјело, а може се и блаже казнити.

Неподобан покушај

Члан 21.

Учиниолац који покуша да изврши кривично дјело неподобним средством или према неподобном предмету - може се ослободити од казне.

Добровољни одустанак

Члан 22.

(1) Учиниолац који је покушао извршење кривичног дјела, али је добровољно одустао од његовог извршења, може се ослободити од казне.

(2) У случају добровољног одустанка, учинилац ће се казнити за оне радње које чине неко друго самостално кривично дјело.

Саучесништво у кривичном дјелу

Саизвршилаштво

Члан 23.

Ако више лица, учествовањем у радњи извршења или на други начин, заједнички изврше кривично дјело - свако од њих казниће се казном прописаном за то дјело.

Подстрекавање

Члан 24.

(1) Ко другог са умишљајем подстрекне да изврши кривично дјело, казниће се као да га је сам извршио.

(2) Ко другог са умишљајем подстрекава на извршење кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора од пет година или тежа казна, а кривично дјело не буде ни покушано - казниће се као за покушај кривичног дјела.

Помагање

Члан 25.

(1) Ко другоме са умишљајем помогне у извршењу кривичног дјела казниће се као да га је сам учинио, а може се и блаже казнити.

(2) Као помагање у извршењу кривичног дјела сматра се нарочито: давање савјета или упутстава како да се изврши кривично дјело, стављање учиниоцу на располагање средства за извршење кривичног дјела, отклањање препрека за извршење кривичног дјела, као и унапријед обећано прикривање кривичног дјела, учиниоца, средства којима је кривично дјело извршено, трагова кривичног дјела или предмета прибављених кривичним дјелом.

Границе одговорности и кажњивости саучесника

Члан 26.

(1) Саизвршилац је кривично одговоран у границама свог умишљаја или нехата, а подстрекач и помагач - у границама њиховог умишљаја.

(2) Саизвршилац, подстрекач или помагач који је добровољно спријечио извршење кривичног дјела - може се ослободити од казне.

(3) Лични односи, својства и околности усљед којих закон искључује кривичну одговорност, дозвољава ослобођење од казне или ублажавање казне, могу се узети у обзир само оном извршиоцу, саизвршиоцу, подстрекачу или помагачу код кога такви односи, својства или околности постоје.

Посебни услови кажњивости подстрекача и помагача

Члан 27.

(1) Ако је кривично дјело остало у покушају, подстрекач и помагач ће се казнити за покушај тог дјела (члан 20.).

(2) Ако је извршено лакше кривично дјело од оног на које се подстреквање и помагање односило, подстрекач и помагач ће се казнити за кривично дјело које је извршено.

Глава трећа

КАЗНЕ

Сврха кажњавања, врсте казни и услови за њихово изрицање

Сврха кажњавања

Члан 28.

У оквиру сврхе кривичних санкција, сврха кажњавања је:

- 1) спречавање учиниоца да чини кривична дјела и његово преваспитавање,
- 2) утицај на друге да не чине кривична дјела,
- 3) развијање и учвршћивање друштвене одговорности изражавањем друштвене осуде за кривично дјело и неопходности поштовања закона.

Врсте казни

Члан 29.

За кривична дјела кривично одговорним учиниоцима могу се изрећи ове казне:

- 1) затвор,
- 2) новчана казна.

Главне и споредне казне

Члан 30.

(1) Дуготрајни затвор и затвор могу се изрећи само као главне казне.

(2) Новчана казна се може изрећи и као главна и као споредна казна.

(3) Ако је за једно кривично дјело прописано више казни, само се једна може изрећи као главна.

Законитост у изрицању казне

Члан 31.

(1) Учиниоцу кривичног дјела изриче се казна прописана за учињено кривично дјело, а блажа казна од прописане може се изрећи само под условима предвиђеним овим законом.

(2) За кривична дјела учињена из користољубља новчана казна као споредна може се изрећи и кад није прописана законом, или кад је законом прописано да ће се учинилац казнити затвором или новчаном казном, а суд као главну казну изрекне казну затвора.

Казна затвора

Члан 32.

(1) Казна затвора не може бити краћа од тридесет дана, нити дужа од двадесет година.

(2) За најтеже облике тешких кривичних дјела извршених с умишљајем, може се прописати казна затвора у трајању од двадесет и пет до четрдесет и пет година (дуготрајни затвор).

(3) Казна дуготрајног затвора никада се не може прописати као једина главна казна за поједино кривично дјело.

(4) Казна дуготрајног затвора не може се изрећи извршиоцу који у вријеме извршења кривичног дјела није навршио двадесет и једну годину живота, нити бременитој жени.

(5) Под условима прописаним Главом шестом овог закона може се изрећи казна малољетничког затвора. Казна малољетничког затвора је по својој сврси, природи, трајању и начину извршења посебна казна лишења слободе.

(6) Ако је изречена казна дуготрајног затвора, амнестија и помиловање могу се дати тек након издржаних три петине те казне.

Изрицање казне затвора

Члан 33.

(1) Казна затвора се изриче на пуне године и мјесеце, а до шест мјесеци на пуне дане. Казна дуготрајног затвора се изриче само на пуне године.

(2) Изречена казна затвора која не прелази три мјесеца, може се на захтјев осуђеног замијенити новчаном казном, сходно одредби члана 36. ст. 2. и 3. овог закона.

Рад за опште добро на слободи

Члан 34.

(1) Кад суд изрекне казну затвора највише до шест мјесеци, истовремено може одредити да се изречена казна, замијени радом за опште добро на слободи, ако оптужени на то пристане.

(2) Под условима из става 1. овог члана, одлуку о замијени може донијети и другостепени суд приликом доношења одлуке о жалби против првостепене пресуде. Послије правноснажности пресуде, оваква се одлука не може донијети.

(3) При оцјени да ли изречену казну треба замијенити радом за опште добро на слободи, суд ће узети у обзир све околности од којих зависи врста и висина казне, а извршење казне затвора не би било неопходно за остварење сврхе кажњавања, а истовремено условна осуда не би била довољна за постизање опште сврхе кривичне санкције.

(4) Рад за опште добро на слободи одређује се у трајању сразмјерном изреченој казни затвора. Ово трајање не може бити краће од једног мјесеца, нити дуже од изречене казне затвора. При одмјеравању овог трајања суд ће узети у обзир изречену казну затвора која се замијењује, али и могућност осуђеног с обзиром на његову личну ситуацију и запослење.

(5) Ако осуђени последије истека датог му рока, не изврши или само дјелимично изврши рад за опште добро на слободи, суд ће донијети одлуку о извршењу казне затвора у трајању сразмјерном времену преосталог рада за опште добро на слободи и преосталом дијелу који није извршен.

(6) Замијена казне затвора радом за опште добро на слободи може се примјенити и у случајевима када се новчана казна замијењује казном затвора према одредбама члана 36. овог закона.

(7) Распоред на рад за опште добро на слободи у смислу врсте и радног мјеста врши Министарство правде Републике Српске, водећи рачуна о способностима и знањима осуђеног.

Новчана казна

Члан 35.

(1) Новчана казна се изриче у дневним износима, а ако то није могуће, може се изрећи у одређеном износу.

(2) Ако се новчана казна изриче у дневним износима, може износити најмање пет а највише 360 дневних износа, а за кривична дјела учињена из користољубља највише 1500 дневних износа, осим у случајевима прописаним овим законом.

(3) Ако се новчана казна изриче у одређеном износу, најнижи износ не може бити мањи од 50 КМ, а највиши износ не може бити већи од 50.000 КМ, а за кривична дјела учињена из користољубља износ не може бити већи од 1.000.000 КМ, осим у случајевима прописаним овим законом.

(4) Број дневних износа новчане казне одређује суд примјењујући општа правила о одмјеравању казне. Висину дневног износа суд одређује тако што узима у обзир висину дневног дохотка учиниоца према износу његове тромјесечне нето плате и његова друга примања,

као и породичне обавезе. Приликом одређивања висине износа суд се ослања на податке који у тренутку изрицања казне нису старији од шест мјесеци.

(5) Податке из претходних ставова овог члана који суду нису познати обезбјеђује оптужени у року који одреди суд, а најкасније до завршетка главног претреса у кривичном поступку. Ако до завршетка главног претреса у кривичном поступку суду нису познате околности битне за одређивање висине дневног износа новчане казне, новчана казна се изриче у одређеном износу, при чему се примјењују општа правила за одмјеравање казне.

(6) Најнижи дневни износ новчане казне износи једну шездесетину, а највише једну трећину задње званично објављене просјечне мјесечне нето плате запослених у Републици Српској, коју објављује Завод за статистику Републике Српске.

(7) У пресуди се одређује рок плаћања новчане казне, који не може бити краћи од петнаест дана ни дужи од шест мјесеци, али у оправданим случајевима суд може допустити да осуђени исплати новчану казну и у отплатама, с тим да рок исплате не може бити дужи од двије године.

(8) Новчане казне изречене и наплаћене по овом закону су приход буџета Републике Српске.

Замјена новчане казне

Члан 36.

(1) Новчана казна се не наплаћује принудно.

(2) Ако осуђени не плати новчану казну у року који је утврђен пресудом, суд ће без одлагања донијети одлуку да се новчана казна замијени казном затвора.

(3) Новчана казна ће се замијенити казном затвора тако што ће се за сваки започети дневни износ новчане казне, односно ако је новчана казна била изречена у одређеном износу, за сваких започетих 50 КМ новчане казне одредити један дан затвора, али затвор у том случају не може бити дужи од шест мјесеци.

(4) Ако осуђени исплати само дио новчане казне, остатак ће се сразмјерно претворити у затвор, а ако осуђени исплати остатак новчане казне - извршење затвора ће се обуставити.

(5) Послије смрти осуђеног новчана казна неће се извршити.

Одмјеравање казне

Општа правила о одмјеравању казне

Члан 37.

(1) Суд ће учиниоцу кривичног дјела одмјерити казну у границама које су законом прописане за то дјело, имајући у виду сврху кажњавања и узимајући у обзир све околности које утичу да казна буде мања или већа (олакшавајуће и отежавајуће околности), а нарочито: степен кривичне одговорности, побуде из којих је дјело учињено, јачину угрожавања или повреде заштићеног добра, околности под којима је дјело учињено, ранији живот учиниоца, његове личне прилике и његово држање последије учињеног кривичног дјела, као и друге околности које се односе на личност учиниоца.

(2) Кад суд одмјерава казну учиниоцу за кривично дјело учињено у поврату, посебно ће узети у обзир да ли је раније дјело исте врсте као и ново дјело, да ли су оба дјела учињена из истих побуда и колико је времена протекло од раније осуде, односно од издржане или опроштене казне.

(3) При одмјеравању новчане казне суд ће посебно узети у обзир имовно стање учиниоца.

Ублажавање казне

Члан 38.

Суд може учиниоцу одмјерити казну испод границе прописане законом или примјенити блажу врсту казне:

1) кад закон предвиђа да се учинилац може блаже казнити,

2) кад утврди да постоје особито олакшавајуће околности које указују да се и са ублаженом казном може постићи сврха кажњавања.

Границе ублажавања казне

Члан 39.

(1) Кад постоје услови за ублажавање казне из претходног члана овог закона, суд ће ублажити казну у овим границама:

1) ако је за кривично дјело као најмања мјера казне прописан затвор од десет или више година, казна се може ублажити до пет година затвора;

2) ако је за кривично дјело као најмања мјера казне прописан затвор од пет година, казна се може ублажити до двије године затвора;

3) ако је за кривично дјело као најмања мјера казне прописан затвор од три године, казна се може ублажити до шест мјесеци затвора;

4) ако је за кривично дјело као најмања мјера казне прописан затвор испод три године, казна се може ублажити до тридесет дана затвора, а може се умјесто затвора изрећи новчана казна;

5) ако је за кривично дјело прописана новчана казна са назначењем посебне најмање мјере, казна се може ублажити до пет дневних износа, а ако се изриче у одређеном износу до 50 КМ.

(2) При одлучивању у којој ће мјери казну ублажити према правилима из става 1. овог члана, суд ће посебно узети у обзир најмању и највећу мјеру казне прописане за кривично дјело.

Ослобођење од казне

Члан 40.

(1) Суд може ослободити од казне учиниоца кривичног дјела само кад то закон изричито предвиђа.

(2) Кад је суд овлашћен да учиниоца кривичног дјела ослободи од казне, може му казну ублажити без ограничења прописаних за ублажавања казне.

Посебан случај за ослобођење од казне

Члан 41.

(1) Суд може ослободити од казне учиниоца кривичног дјела учињеног из нехата кад посљедице дјела тако тешко погађају учиниоца да изрицање казне у таквом случају очигледно не би одговарало сврси кажњавања.

(2) Ако је учинилац послјије извршеног дјела, а прије него што је сазнао да је окривљен, добровољно отклонио посљедице дјела или накнадио штету проузроковану кривичним дјелом, може се ослободити од казне.

Стицај кривичних дјела

Члан 42.

(1) Ако је учинилац једном радњом или са више радњи учинио више кривичних дјела за која му се истовремено суди, суд ће претходно утврдити казне за свако од тих дјела па ће за сва та дјела изрећи јединствену казну.

(2) Јединствену казну суд ће изрећи по сљедећим правилима:

1) ако је за неко кривично дјело у стицају утврдио казну дуготрајног затвора, изрећи ће само ту казну;

2) ако је за кривична дјела у стицају утврдио казне затвора, јединствена казна мора бити већа од сваке појединачне утврђене казне, али не смије достићи збир утврђених казни нити прећи двадесет година затвора;

3) ако су за сва кривична дјела у стицају прописане казне затвора до три године, јединствена казна не може бити већа од осам година затвора;

4) ако је за кривична дјела у стицају утврдио само новчане казне, јединствена казна не смије прећи збир утврђених казни нити износ од 50.000 КМ, односно

1.000.000 КМ - ако је неко од дјела извршено из користољубља;

5) ако је за нека кривична дјела у стицају утврдио казне затвора, а за друга новчане казне, изрећи ће јединствену казну затвора и јединствену новчану казну по одредбама тачке 2. до 4. овог става.

(3) Споредну казну суд ће изрећи ако је утврђена макар и за једно кривично дјело у стицају, а ако је утврдио више новчаних казни, изрећи ће једну новчану казну по одредби тачке 4. става 2. овог члана.

(4) Ако је суд за кривична дјела у стицају утврдио казне затвора и малољетничког затвора, изрећи ће затвор као јединствену казну сходном примјеном правила предвиђених у ставу 2. овог члана.

Одмјеравање казне осуђеном лицу

Члан 43.

(1) Ако се осуђеном лицу суди за кривично дјело учињено прије него што је започело издржавање казне по ранијој осуди, или за кривично дјело учињено за вријеме издржавања затвора, казне дуготрајног затвора или малољетничког затвора, суд ће изрећи јединствену казну за сва кривична дјела примјеном одредаба члана 42. овог закона, узимајући раније изречену казну као већ утврђену. Казна или део казне коју је осуђени издржао урачунаће се у изречену казну затвора или казну дуготрајног затвора.

(2) За кривично дјело учињено у току издржавања казне затвора, казне дуготрајног затвора или малољетничког затвора, суд ће учиниоцу изрећи казну независно од раније изречене казне, ако се примјеном одредаба члана 42. овог закона не би могла остварити сврха кажњавања с обзиром на трајање неиздржаног дјела раније изречене казне.

(3) Према осуђеном који у вријеме издржавања казне затвора, казне дуготрајног затвора или казне малољетничког затвора учини кривично дјело за које закон прописује новчану казну или казну затвора до једне године, примјениће се дисциплинска мјера.

Урачунавање притвора и раније казне

Члан 44.

(1) Вријеме проведено у притвору, као и свако лишење слободе у вези са кривичним дјелом, урачунавају се у изречену казну затвора, казну дуготрајног затвора, казну малољетничког затвора и новчану казну.

(2) Затвор или новчана казна коју је осуђени издржао, односно платио за прекршај, као и казна или дисциплинска мјера лишења слободе коју је издржао због повреде војне дисциплине, урачунава се у казну изречену за кривично дјело чија обилежја обухватају и обилежја прекршаја, односно повреде војне дисциплине.

(3) При сваком урачунавању изједначава се дан притвора, дан лишења слободе, дан малољетничког затвора, дан затвора, дан дуготрајног затвора и износ од 50 КМ.

Глава четврта

УПОЗОРАВАЈУЋЕ САНКЦИЈЕ

Врсте упозоравајућих санкција и општи услови њихове примјене

Члан 45.

(1) Упозоравајуће санкције су: условна осуда и судска опомена.

(2) Ове санкције се изричу кривично одговорном учиниоцу само у случајевима кад, с обзиром на природу и тежину кривичног дјела, околности под којима је учињено и личност учиниоца, није нужна примјена казне и кад се сврха кажњавања може постићи упозорењем уз пријетњу казном (условна осуда) или само упозорењем (судска опомена).

Условна осуда**Члан 46.**

(1) Условном осудом суд учиниоцу кривичног дјела утврђује казну и истовремено одређује да се она неће извршити ако осуђени за вријеме које одреди суд, а које не може бити краће од једне ни дуже од пет година (вријеме провјеравања), не учини ново кривично дјело.

(2) Суд може у условној осуди одредити да ће се казна извршити и ако осуђени у одређеном року не врати имовинску корист прибављену извршењем кривичног дјела, не накнади штету коју је проузроковао кривичним дјелом или не испуни друге обавезе предвиђене у кривичноправним одредбама. Рок за испуњење тих обавеза утврђује суд у оквиру одређеног времена провјеравања.

(3) Мјере безбједности, изречене уз условну осуду, извршиће се.

Услови за изрицање условне осуде**Члан 47.**

(1) Учиниоцу се условном осудом може утврдити само казна затвора до двије године или новчана казна.

(2) При одлуци да ли ће изрећи условну осуду, суд ће оцијенити да ли се од учиниоца са основом може очекивати да убудуће неће вршити кривична дјела иако казна, којом му се пријети, не буде извршена, а на основу свих околности важних за такву оцјену.

(3) Ако је учиниоцу утврђена и казна затвора и новчана казна, условна осуда може се изрећи за обје казне или само за казну затвора.

Опозивање условне осуде због новог кривичног дјела**Члан 48.**

(1) Суд ће опозвати условну осуду ако осуђени у вријеме провјеравања учини једно или више кривичних дјела за која је изречена казна затвора од двије године или у дужем трајању.

(2) Ако осуђени у вријеме провјеравања учини једно или више кривичних дјела за која је изречена казна затвора мања од двије године или новчана казна, суд ће, пошто оцјени све околности које се односе на учињена кривична дјела и учиница, а посебно сродност учињених кривичних дјела, њихов значај и побуде из којих су учињена, одлучити да ли ће опозвати условну осуду. При томе суд је везан забраном изрицања условне осуде, ако учиниоцу за кривична дјела утврђена у условној осуди и за нова кривична дјела треба изрећи казну преко двије године затвора (члан 47. став 1.).

(3) Ако опозове условну осуду, суд ће примјеном одредаба члана 42. овог закона изрећи јединствену казну и за раније учињено и за ново кривично дјело, узимајући казну из опозване условне осуде као утврђену.

(4) Ако не опозове условну осуду, суд може за ново учињено кривично дјело изрећи условну осуду или казну. Ако суд нађе да и за ново кривично дјело треба изрећи условну осуду, примјеном одредаба члана 42. овог закона утврдиће јединствену казну и за раније учињено и за ново кривично дјело и одредиће ново вријеме провјеравања (члан 46. став 1.) рачунајући од дана правноснажности нове пресуде. Осуђеном коме за ново кривично дјело буде изречен затвор, вријеме проведено на издржавању ове казне не рачуна се у вријеме провјеравања утврђено условном осудом за раније дјело.

Опозивање условне осуде због раније учињеног кривичног дјела**Члан 49.**

(1) Суд ће опозвати условну осуду ако послје њеног изрицања утврди да је осуђени извршио кривично дјело прије него што је условно осуђен и ако оцијени да не би било основа за изрицање условне осуде да се знало за то дјело. У том случају примијениће одредбу члана 48. став 3. овог закона.

(2) Ако суд не опозове условну осуду, примијениће одредбу члана 48. став 4. овог закона.

Опозивање условне осуде због неиспуњења одређених обавеза**Члан 50.**

Ако је условном осудом осуђеном одређено испуњење неке обавезе из члана 46. став 2. овог закона, а он не испуни ту обавезу у року одређеном у пресуди, суд може, у оквиру времена провјеравања, продужити рок за испуњење обавезе или може опозвати условну осуду и изрећи казну која је утврђена у условној осуди. Ако утврди да осуђени из оправданих разлога не може да испуни постављену обавезу, суд ће га ослободити од испуњења те обавезе или је замијенити другом одговарајућом обавезом предвиђеном законом.

Рокови за опозивање условне осуде**Члан 51.**

(1) Условна осуда може се опозвати у току времена провјеравања. Ако осуђени у том времену учини кривично дјело које повлачи опозивање условне осуде, а то је пресудом утврђено тек послје истека времена провјеравања, условна осуда може се опозвати најкасније у року од једне године од дана кад је протекло вријеме провјеравања.

(2) Ако осуђени у одређеном року не испуни неку обавезу из члана 46. став 2. овог закона, суд може, најкасније у року од једне године од дана кад је протекло вријеме провјеравања, одредити да се изврши утврђена казна у условној осуди.

(3) Одлука којом се опозива условна осуда мора постати правноснажна у роковима из ст. 1. и 2. овог члана.

Условна осуда са заштитним надзором**Члан 52.**

(1) Суд може одредити да се учинилац, коме је изречена условна осуда, стави под заштитни надзор за одређено вријеме у току времена провјеравања.

(2) Заштитни надзор обухвата законом предвиђене мјере помоћи, старања, надзора и заштите.

(3) Ако у току трајања заштитног надзора суд утврди да је испуњена сврха ове мјере, може заштитни надзор укинути прије истека одређеног времена.

(4) Ако осуђени коме је изречен заштитни надзор не испуњава обавезе које му је суд одредио, суд га може опоменути или може раније обавезе замијенити другим или продужити трајање заштитног надзора у оквиру времена провјеравања или опозвати условну осуду.

Садржај заштитног надзора**Члан 53.**

(1) Заштитни надзор може обухватити ове обавезе:

- 1) лијечење у одговарајућој здравственој установи,
- 2) уздржавање од употребе алкохолних пића или опојних дрога,
- 3) посјећивање одређених психијатријских, психолошких и других савјетовалишта и поступање по њиховим савјетима,
- 4) оспособљавање за одређено занимање,
- 5) прихватање запослења које одговара стручној спреми и способностима учинилаца,
- 6) располагање с платом и другим приходима или имовином на примјерен начин и у складу с брачним и породичним обавезама.

(2) Суд у пресуди одређује једну или више обавеза из претходног става овог члана, при чему поближе наводи у чему се оне састоје и како их треба извршити.

Судска опомена**Члан 54.**

(1) Судска опомена може се изрећи за кривична дјела за која је прописан затвор до једне године или новчана казна, а учињена су под таквим олакшавајућим околностима које их чине особито лаким.

(2) За одређена кривична дјела и под условима предвиђеним законом судска опомена може се изрећи и кад је прописан затвор до три године.

(3) Судску опомену суд може изрећи за више кривичних дјела учињених у стицају ако за свако од тих дјела постоје услови из ст. 1. и 2. овог члана.

(4) При одлучивању да ли ће изрећи судску опомену суд ће, водећи рачуна о сврси судске опомене, посебно узети у обзир личност учиниоца, његов ранији живот, његово понашање послје извршеног кривичног дјела, степен кривичне одговорности и друге околности под којима је дјело учињено.

(5) Судска опомена не може се изрећи војним лицима за кривична дјела против Војске Републике Српске.

Глава пета**МЈЕРЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ****Сврха мјера безбједности****Члан 55.**

У оквиру опште сврхе кривичних санкција, сврха мјера безбједности је да се отклоне стања или услови који могу бити од утицаја да учинилац убудуће врши кривична дјела.

Врсте мјера безбједности**Члан 56.**

Учиниоцима кривичних дјела могу се изрећи ове мјере безбједности:

1. обавезно психијатријско лијечење,
2. обавезно лијечење од зависности,
3. забрана вршења позива, дјелатности или дужности,
4. забрана управљања моторним возилом,
5. одузимање предмета.

Изрицање мјера безбједности**Члан 57.**

(1) Суд може учиниоцу кривичног дјела изрећи једну или више мјера безбједности кад постоје услови за њихово изрицање предвиђени овим законом.

Обавезно психијатријско лијечење**Члан 58.**

(1) Учиниоцу који је кривично дјело учинио у стању битно смањене урачуљивости, суд ће изрећи обавезно психијатријско лијечење ако на основу тежине извршеног кривичног дјела и степена учиниоачеве душевне поремећености утврди да постоји опасност да би могао извршити исто или теже кривично дјело и да је ради отклањања ове опасности потребно његово лијечење.

(2) Мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења може се извршити, под условима утврђеним у ставу 1. овог члана, уз издржавање казне затвора или уз рад за опште добро на слободи, или уз условну осуду.

(3) Мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења траје док не престану разлози због којих је изречена, али најдуже до истека издржавања казне затвора или извршења рада за опште добро на слободи или истека времена провјеравања уз условну осуду.

(4) Као у случају из члана 34. (Рад за опште добро на слободи) став 5. овог закона, извршење казне затвора може се одредити извршиоцу кривичног дјела који се у

току извршења рада за опште добро на слободи као замјени за казну затвора не подвргне обавезном психијатријском лијечењу.

(5) Под условима из става 2. овог члана, обавезно психијатријско лијечење се може наставити изван медицинске установе након што је осуђени условно отпуштен. Ако осуђени не настави лијечење, условни отпуст ће се опозвати.

(6) Према извршиоцу кривичног дјела који се не подвргне психијатријском лијечењу у току времена провјеравања одређеног у условној осуди, може се поступити према одредби члана 50. (Опозивање условне осуде због неиспуњења одређених обавеза) овог закона.

Обавезно лијечење од зависности**Члан 59.**

(1) Мјера безбједности обавезног лијечења од зависности може се изрећи учиниоцу који је кривично дјело учинио под одлучујућим дјеловањем зависности од алкохола или опојних дрога, ако постоји опасност да ће због те зависности и убудуће чинити кривична дјела.

(2) Мјера безбједности обавезног лијечења од зависности, под условима из става 1. овог члана се може изрећи уз исту кривичну санкцију у истом трајању и на исти начин, како је овим законом прописано за мјеру безбједности обавезног психијатријског лијечења.

(4) Као у случају из члана 34. став 5. овог закона извршење казне затвора може се одредити учиниоцу кривичног дјела који се током извршавања рада за опште добро на слободи као замјени за казну затвора не подвргне обавезном лијечењу од зависности.

(5) Под условима из члана 58. став 2. овог закона обавезно лијечење од зависности може се наставити ван здравствене установе након што је осуђени условно отпуштен. Ако осуђени не настави лијечење условни отпуст ће се опозвати.

(6) Према учиниоцу кривичног дјела који се не подвргне лијечењу од зависности током времена провјеравања одређеног у условној осуди, може се поступити у складу са одредбом члана 50. овог закона.

Забрана вршења позива, дјелатности или дужности**Члан 60.**

(1) Мјера безбједности забране вршења одређеног позива, дјелатности или дужности може се изрећи учиниоцу који је извршио кривично дјело у вези имовине која му је била повјерена или којој је имао приступ захваљујући свом позиву, дјелатности или дужности, ако постоји опасност да би такво обављање могло подстицајно утицати да учини ново кривично дјело злоупотребом свог позива, дјелатности или дужности у вези имовине која му је повјерена или којој има приступ.

(2) Суд одређује трајање мјере из става 1. овог члана, које не може бити краће од једне ни дуже од десет година, рачунајући од дана правноснажности одлуке, с тим да се вријеме проведено у затвору, односно у здравственој установи за чување и лијечење не урачунава у вријеме трајања ове мјере.

(3) Као у случају из члана 34. став 5. овог закона извршење казне затвора може се одредити учиниоцу кривичног дјела који током извршавања рада за опште добро на слободи, као замјени за казну затвора прекрши забрану обављања позива, дјелатности или дужности.

(4) Према учиниоцу кривичног дјела који прекрши забрану вршења позива, дјелатности или дужности, током времена провјеравања одређеног у условној осуди може се поступити сходно одредби члана 50. овог закона.

Забрана управљања моторним возилом**Члан 61.**

(1) Мјеру безбједности забране управљања моторним возилом суд може изрећи учиниоцу кривичног

дјела против безбједности саобраћаја када постоји опасност да ће управљајући моторним возилом поново учинити такво кривично дјело.

(2) Учиниоцу кривичног дјела којим се угрожава јавни саобраћај суд може изрећи забрану управљања моторним возилом одређене врсте или категорије.

(3) Суд одређује трајање мјере из става 1. овог члана, које не може бити краће од три мјесеца ни дуже од пет година, рачунајући од дана правноснажности одлуке, с тим да се вријеме provedено у затвору, односно здравственој установи за чување и лијечење не урачунава у вријеме трајања ове мјере.

(4) Ако је мјера из става 1. овог члана изречена лицу које има страну дозволу за управљање моторним возилом, она обухвата забрану њеног коришћења на територији Републике Српске за вријеме од три мјесеца до пет година.

(5) Према учиниоцу кривичног дјела којем је забрањено управљање моторним возилом уз замјену за казну затвора или условну осуду ако не поступи по тој забрани примијениће се одредбе члана 34. став 5. и члана 50. овог закона.

Одузимање предмета

Члан 62.

(1) Предмети који су употребљени или су били намијењени за извршење кривичног дјела или који су настали извршењем кривичног дјела могу се одузети ако су својина учиниоца.

(2) Предмети из става 1. овог члана могу се одузети и кад нису својина учиниоца ако то захтијевају интереси опште безбједности или разлози морала, али тиме се не дира у право трећих лица на накнаду штете.

(3) Законом се може одредити обавезно одузимање предмета.

Глава шеста

ВАСПИТНЕ ПРЕПОРУКЕ, МЈЕРЕ И КАЗНЕ ЗА МАЛОЉЕТНИКЕ

Опште одредбе

Важење посебних кривичноправних одредби за малољетнике

Члан 63.

(1) За малољетне учиниоце кривичних дјела важе посебне одредбе садржане у овој глави, а друге одредбе кривичног закона могу се примијенити само ако нису у супротности са овим посебним одредбама.

(2) Посебне одредбе које важе за малољетне учиниоце кривичних дјела, важе и за пунољетне кад им се суди за кривична дјела која су учинили као малољетници, а изузетно и за лица која су учинила кривично дјело као млађи пунољетници.

Искључење кривичних санкција према дјаци

Члан 64.

Према малољетнику који у вријеме извршења кривичног дјела није навршио 14 година (дијете) не могу се примијенити кривичне санкције.

Услови примјене васпитних препорука

Члан 65.

(1) Према малољетном учиниоцу кривичног дјела могу се примијенити васпитне препоруке за кривична дјела с прописаном новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Васпитне препоруке према малољетнику може примијенити надлежни тужилац или судија за малољетнике.

(3) Услови примјене васпитних препорука су: признање кривичног дјела од стране малољетника и његова изражена спремност за помирењем с оштећеним.

Сврха васпитних препорука

Члан 66.

Сврха васпитних препорука је:

- 1) да се не покреће кривични поступак према малољетном учиниоцу кривичног дјела,
- 2) да се примјеном васпитних препорука утиче на малољетника да убудуће не чини кривична дјела.

Врсте васпитних препорука

Члан 67.

(1) Васпитне препоруке су:

1. лично извињење оштећеном,
2. накнада штете оштећеном,
3. редовно похађање школе,
4. рад у корист хуманитарне организације или локалне заједнице,
5. прихватање одговарајућег запослења,
6. смјештај у другу породицу, дом или установу,
7. лијечење у одговарајућој здравственој установи,
8. посјеђивање васпитних, образовних, психолошких и других савјетовалишта.

(2) Васпитне препоруке из тач. 1. до 3. и тачке 8. става 1. овог члана примјењује овлашћени тужилац, а васпитне препоруке из тач. 4. до 7. примјењује судија за малољетнике.

Избор васпитних препорука

Члан 68.

(1) При избору васпитних препорука овлашћени тужилац или судија за малољетнике узмеће у обзир свеукупне интересе малољетника и оштећеног. Притом ће посебно водити рачуна да се примијењеним васпитним препорукама не доведе у питање редовно школовање малољетника или његов рад.

(2) Васпитне препоруке могу трајати најдуже једну годину.

(3) Васпитне препоруке могу се у току њиховог извршавања замијенити другом или укинути.

(4) Избор и примјена васпитних препорука врши се у сарадњи с родитељима или стараоцима малољетника и органима социјалног старања.

Кривичне санкције према малољетницима

Члан 69.

(1) Малољетнику који је у вријеме извршења кривичног дјела навршио 14 - а није навршио 16 година (млађи малољетник) - могу се изрећи само васпитне мјере.

(2) Малољетнику који је у вријеме извршења кривичног дјела навршио 16 - а није навршио 18 година (старији малољетник) - могу се изрећи васпитне мјере под условима предвиђеним овим законом, а изузетно му се може изрећи малољетнички затвор.

(3) Мјере безбједности могу се изрећи малољетницима под условима које предвиђа овај закон.

(4) Малољетнику се не могу изрећи судска опомена и условна осуда.

Посебна сврха кривичних санкција према малољетницима

Члан 70.

Посебна сврха васпитних мјера и малољетничког затвора је да се пружањем заштите и помоћи малољетним учиниоцима кривичних дјела, вршењем надзора над њима, њиховим стручним оспособљавањем и развијањем њихове личне одговорности, обезбиједи њихово

васпитање, преваспитање и правилан развој. Поред тога, сврха малољетничког затвора је вршење појачаног утицаја на малољетне учиниоце да убудуће не врше кривична дјела, као и на друге малољетнике да не врше кривична дјела.

Васпитне мјере

Врсте васпитних мјера

Члан 71.

Малољетном учиниоцу кривичног дјела могу се изрећи ове васпитне мјере:

- дисциплинске мјере: укор или упућивање у дисциплински центар за малољетнике;
- мјере појачаног надзора: од стране родитеља, усвојоца или стараоца, у другој породици, или од стране надлежног органа социјалног старања;
- заводске мјере: упућивање у васпитну установу, у васпитно-поправни дом или у другу установу за оспособљавање.

Избор васпитне мјере

Члан 72.

При избору васпитне мјере суд ће узети у обзир узраст малољетника, степен његове душевне развијености, његова психичка својства, његове склоности, побуде из којих је дјело учинио, досадашње васпитање, средину и прилике у којима је живио, тежину дјела, да ли је према њему раније била изречена васпитна мјера или казна и све друге околности које могу бити од утицаја за изрицање оне мјере којом ће се најбоље постићи сврха васпитних мјера.

Укор

Члан 73.

- (1) Судски укор се изриче ако је довољно да се малољетник због учињеног кривичног дјела само укори.
- (2) При изрицању судског укора указаће се малољетнику на штетност његовог поступка и предочиће му се да у случају поновног извршења кривичног дјела може према њему бити изречена друга мјера.

Упућивање у дисциплински центар за малољетнике

Члан 74.

- (1) Суд ће упутити малољетника у дисциплински центар за малољетнике кад је потребно да се одговарајућим краткотрајним мјерама изврши утицај на његову личност и владање.
- (2) Малољетника коме је изречена мјера из става 1. овог члана суд може упутити у дисциплински центар:
 - на одређени број сати у празничне дане и то највише четири узастопна празнична дана;
 - на одређени број сати у току дана, али најдуже мјесец дана;
 - на непрекидан боравак за утврђени број дана, али не дуже од двадесет дана.

(3) При изрицању мјере из става 1. овог члана суд ће водити рачуна да услед њеног извршења малољетник не изостане од редовне наставе или од посла.

(4) У дисциплинском центру упослиће се малољетник на корисним радовима који одговарају његовом узрасту.

(5) Кад изрекне упућивање у дисциплински центар за малољетнике суд може одредити да се по извршењу ове мјере малољетник стави под појачани надзор надлежног органа социјалног старања.

Појачан надзор родитеља, усвојоца или стараоца

Члан 75.

(1) Мјеру појачаног надзора родитеља, усвојоца или стараоца суд ће изрећи ако су родитељи, усвојилац,

односно старалац пропустили да врше надзор над малољетником, а у могућности су да овакав надзор врше.

(2) Кад суд изрекне мјеру из става 1. овог члана може родитељу, усвојоцу или стараоцу дати потребна упутства и наложити им одређене дужности у погледу мјера које треба предузети за васпитање малољетника, за његово лијечење и за отклањање штетних утицаја на њега.

(3) При изрицању мјере из става 1. овог члана суд може одредити да надлежни орган социјалног старања провјерава њено извршење и указује помоћ родитељу, усвојоцу или стараоцу. Суд ће накнадно одлучити о престанку овог провјеравања, с тим да оно не може трајати мање од једне ни дуже од три године.

Појачан надзор у другој породици

Члан 76.

(1) Ако родитељи, усвојилац, односно старалац малољетника нису у могућности да над њим врше надзор или ако се од њих не може то с основом очекивати, малољетник ће се предати другој породици која је вољна да га прими и која има могућности да над њим врши појачан надзор.

(2) Извршење мјере из става 1. овог члана обуставиће се кад родитељи, усвојилац, односно старалац малољетника стекну могућност да над њим врше појачан надзор или кад према резултату преваспитања престане потреба за појачаним надзором.

(3) При изрицању мјере из става 1. овог члана суд ће одредити да за вријеме њеног трајања надлежни орган социјалног старања провјерава њено извршавање и указује потребну помоћ породици којој је малољетник предат.

Појачан надзор органа социјалног старања

Члан 77.

(1) Ако родитељи, усвојилац, односно старалац нису у могућности да врше појачан надзор над малољетником, а не постоје ни услови за предају малољетника другој породици ради вршења оваквог надзора, малољетник ће се ставити под надзор надлежног органа социјалног старања.

(2) Суд ће накнадно одлучити о престанку мјере из става 1. овог члана с тим да њено трајање не може бити краће од једне ни дуже од три године. За вријеме трајања ове мјере малољетник и даље остаје да живи код својих родитеља, усвојоца или других лица која га издржавају, а појачани надзор над њим врши овлашћено лице надлежног органа социјалног старања.

(3) Овлашћено лице надлежног органа социјалног старања брине се о школовању малољетника, његовом запослењу, одвајању из средине која на њега штетно утиче, потребном лијечењу и сређивању прилика у којима живи.

Посебне обавезе уз мјере појачаног надзора

Члан 78.

(1) Приликом изрицања неке од васпитних мјера појачаног надзора из чл. 75., 76. и 77. овог закона, суд може малољетнику одредити једну или више посебних обавеза, ако је то потребно за успјешније извршење изречене мјере, с тим да ове обавезе не могу трајати дуже од трајања васпитне мјере.

(2) Суд може малољетнику да одреди нарочито ове обавезе: да се лично извини оштећеном, да измири штету у оквиру сопствених могућности, да редовно похађа школу, да се оспособљава за занимање које одговара његовим способностима и склоностима, да се уздржава од уживања алкохолних пића и опојних дрога, да посеђује одговарајућу здравствену установу или савјетовалиште и да се не дружи са лицима која на њега штетно утичу.

(3) Суд може обавезе које је одредио накнадно укинути или измијенити.

(4) У случају неиспуњења обавеза из става 2. овог члана суд може изречену мјеру појачаног надзора замијенити другом васпитном мјером.

(5) При одређивању обавеза из става 2. овог члана суд ће малољетника упозорити на посљедице из става 4. овог члана.

Упућивање у васпитну установу

Члан 79.

(1) Суд ће упутити у васпитну установу малољетника над којим треба обезбиједити вршење сталног надзора од стране стручних васпитача у установи за васпитање малољетника.

(2) У васпитној установи малољетник остаје најмање шест мјесеци, а највише три године. При изрицању ове мјере суд неће одредити њено трајање, већ ће о томе накнадно одлучити (члан 82. став 2.).

Упућивање у васпитно-поправни дом

Члан 80.

(1) Малољетника према коме треба примијенити појачане мјере преваспитања суд ће упутити у васпитно-поправни дом за малољетне учиниоце кривичних дјела.

(2) При одлучивању да ли ће изрећи мјеру из става 1. овог члана суд ће посебно узети у обзир тежину и природу учињеног дјела и околност да ли су према малољетнику раније биле изречене васпитне мјере или казна малољетничког затвора.

(3) У васпитно-поправном дому малољетник остаје најмање једну, а највише пет година. При изрицању мјере из става 1. овог члана суд неће одредити њено трајање, већ ће о томе накнадно одлучити (члан 82. став 2.).

Упућивање у другу установу за оспособљавање

Члан 81.

(1) Према малољетнику ометеном у психичком или физичком развоју суд може, умјесто упућивања у васпитну установу или васпитно-поправни дом, изрећи мјеру упућивања у другу установу за оспособљавање.

(2) Малољетник остаје у установи за оспособљавање док је то потребно ради његовог лијечења или оспособљавања, а кад малољетник постане пунољетан, поново ће се испитати потреба његовог даљег задржавања у овој установи.

Обустава извршења и измјена одлуке о васпитним мјерама

Члан 82.

(1) Кад се послје доношења одлуке којом је изречена мјера појачаног надзора или заводска мјера појаве околности којих није било у вријеме доношења одлуке или се за њих није знало, а оне би биле од утицаја на доношење одлуке, извршење изречене мјере може се обуставити или се изречена мјера замијенити другом мјером појачаног надзора или заводском мјером.

(2) Осим случајева из става 1. овог члана, уколико за поједине мјере није што друго предвиђено, мјера појачаног надзора или заводска мјера може се, с обзиром на постигнути успјех преваспитања, обуставити од извршења, а може се замијенити другом таквом мјером којом ће се боље постићи сврха васпитних мјера. У погледу заводских мјера обустављање од извршења или замјењивање другом мјером вршиће се уз сљедећа ограничења:

1) мјера упућивања у васпитну установу прије истека рока од шест мјесеци не може се обуставити од извршења, а до истека овог рока може се замијенити само упућивањем малољетника у васпитно-поправни дом или другу установу за оспособљавање,

2) мјера упућивања у васпитно-поправни дом прије истека рока од једне године не може се обуставити од извршења, а до истека овог рока може се замијенити само упућивањем малољетника у васпитну установу или другу установу за оспособљавање.

(3) Изузетно, мјера упућивања у васпитну установу, односно мјера упућивања у васпитно-поправни дом може се обуставити од извршења или замијенити неком другом мјером и прије истека рокова из тач. 1. и 2. става 2. овог члана ако посебне околности које се односе на личност малољетника очигледно показују да је постигнута сврха ових мјера.

Поновно одлучивање о васпитним мјерама

Члан 83.

(1) Ако је од правноснажности одлуке којом је изречена мјера појачаног надзора или заводска мјера протекло више од једне године, а извршење није започето, суд ће поново одлучити о потреби извршења изречене мјере. При томе суд може одлучити да се раније изречена мјера изврши, не изврши или да се замијени неком другом мјером.

(2) Мјера упућивања у дисциплински центар за малољетнике неће се извршити ако је протекло више од шест мјесеци од правноснажности одлуке којом је ова мјера изречена, а њено извршење није започето.

Дејство казне на васпитне мјере

Члан 84.

(1) Ако за вријеме трајања васпитне мјере суд изрекне старијем малољетнику казну малољетничког затвора, васпитна мјера престаје кад малољетник започне издржавање ове казне.

(2) Ако за вријеме трајања васпитне мјере суд изрекне пунољетном лицу казну малољетничког затвора или казну затвора најмање годину дана, васпитна мјера престаје када ово лице започне издржавање казне.

(3) Ако за вријеме трајања васпитне мјере суд изрекне пунољетном лицу казну затвора у краћем трајању од једне године, суд ће у пресуди одлучити да ли ће се по издржаној казни наставити извршење изречене васпитне мјере или ће се та мјера укинути.

Евиденција о изреченим васпитним мјерама

Члан 85.

(1) Евиденцију о изреченим васпитним мјерама воде надлежни органи социјалног старања на основу прописа које доноси министар здравља.

(2) Подаци о изреченим васпитним мјерама могу се дати само суду, јавном тужилаштву, органима унутрашњих послова и органима социјалног старања у вези са кривичним поступком који се води против лица којима су изречене те васпитне мјере.

Изрицање васпитних мјера млађим пунољетним лицима

Члан 86.

(1) Учиниоцу који је као пунољетан извршио кривично дјело, а у вријеме суђења није навршио двадесет једну годину суд може изрећи одговарајућу мјеру појачаног надзора или заводску мјеру ако се, с обзиром на његову личност и околности под којима је дјело учинио, може очекивати да ће се и васпитном мјером постићи сврха која би се остварила изрицањем казне.

(2) Млађем пунољетном лицу коме је изречена васпитна мјера суд може, под условима предвиђеним овим законом, изрећи све мјере безбједности, осим забран вршења позива, дјелатности или дужности.

(3) Изречена васпитна мјера може трајати највише до навршене двадесет треће године учиниоца.

Кажњавање старијих малољетника

Општа одредба

Члан 87.

Казнити се може само кривично одговоран старији малољетник који је учинио кривично дјело за које је законом прописана казна тежа од пет година затвора, а због тешких посљедица дјела и високог степена кривичне одговорности не би било оправдано изрећи васпитну мјеру.

Малољетнички затвор

Члан 88.

(1) Малољетнички затвор не може бити краћи од једне ни дужи од десет година, а изриче се на пуне године или на пола године.

(2) При одмјеравању казне малољетничког затвора суд ће узети у обзир све околности које утичу да казна буде мања или већа (члан 37. ст. 1. и 2. овог закона), али ће нарочито имати у виду околности које се тичу личности малољетника.

(3) Казна малољетничког затвора за одређено кривично дјело не може се изрећи у трајању дужем од прописане казне затвора за то дјело.

Изрицање малољетничког затвора и васпитних мјера за кривична дјела у стицају

Члан 89.

(1) За кривично дјело у стицају суд изриче малољетнику само једну васпитну мјеру или само казну малољетничког затвора кад постоје законски услови за изрицање те казне и кад суд нађе да је треба изрећи.

(2) По одредби става 1. овог члана суд ће поступити и кад послјије изречене васпитне мјере, односно малољетничког затвора утврди да је малољетник прије или послјије њиховог изрицања учинио неко кривично дјело.

Застарјелост извршења казне малољетничког затвора

Члан 90.

Казна малољетничког затвора не може се извршити ако је протекло:

- 1) десет година од осуде на малољетнички затвор преко пет година,
- 2) пет година од осуде на малољетнички затвор преко три године,
- 3) три године од осуде на малољетнички затвор до три године.

Изрицање кривичних санкција пунољетним лицима за дјела која су учинила као малољетници

Члан 91.

(1) Пунољетном лицу које је навршило двадесет једну годину не може се судити за кривично дјело које је извршило као млађи малољетник.

(2) Ако пунољетно лице у вријеме суђења није навршило двадесет једну годину, може му се судити за кривично дјело које је учинило као млађи малољетник само ако је за то дјело прописана казна тежа од пет година затвора. Оваквом лицу суд може изрећи васпитне мјере појачаног надзора или заводску мјеру. При оцјени да ли ће ову мјеру изрећи, суд ће узети у обзир све околности случаја, а нарочито тежину учињеног дјела, вријеме које је протекло од његовог извршења, владање учиниоца и сврху ове васпитне мјере.

(3) Пунољетном лицу може се за кривично дјело које је извршило као старији малољетник изрећи одговарајућа заводска васпитна мјера, а под условом из члана 86. овог закона, казна малољетничког затвора. При оцјени да ли ће и коју од ових санкција изрећи, суд ће узети у обзир све околности случаја, а нарочито тежину учињеног дјела, вријеме које је протекло од његовог извршења, владање учиниоца као и сврху коју треба постићи овим санкцијама.

(4) Изузетно од одредбе става 3. овог члана, пунољетном лицу које је у вријеме суђења навршило двадесет једну годину суд може, умјесто малољетничког затвора, изрећи затвор или условну осуду. Казна затвора изречена у овом случају, има у погледу рехабилитације, брисања осуде и правних посљедица осуде исто правно дејство као и казна малољетничког затвора.

Дејство васпитних мјера и казне малољетничког затвора

Члан 92.

Васпитне мјере и малољетнички затвор не повлаче правне посљедице које се састоје у забрани стицања одређених права (члана 98. став 2.).

Мјере безбједности према малољетницима

Члан 93.

(1) Према малољетним учиниоцима кривичних дјела, којима је изречена васпитна мјера или казна малољетничког затвора, могу се, под условима предвиђеним у закону, изрећи ове мјере безбједности: обавезно психијатријско лијечење, обавезно лијечење од зависности, забрана управљања моторним возилом и одузимање предмета.

(2) Мјера безбједности обавезног лијечења од зависности не може се изрећи уз дисциплинске мјере.

(3) Умјесто обавезног психијатријског лијечења може се изрећи васпитна мјера упућивања у другу установу за оспособљавање ако се у тој установи може обезбиједити лијечење и тиме постићи сврха ове мјере безбједности.

Глава седма

ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ ПРИБАВЉЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЈЕЛОМ

Основ одузимања имовинске користи

Члан 94.

(1) Нико не може задржати имовинску корист прибављену кривичним дјелом.

(2) Корист из става 1. овог члана одузеће се судском одлуком којом је утврђено извршење кривичног дјела, под условима предвиђеним овим законом.

Начин одузимања имовинске користи

Члан 95.

(1) Од учиниоца ће се одузети новац, предмети од вриједности и свака друга имовинска корист који су прибављени кривичним дјелом, а ако одузимање није могуће - учинилац ће се обавезати да плати новчани износ који одговара прибављеној имовинској користи.

(2) Имовинска корист прибављена кривичним дјелом може се одузети од лица на која је пренесена без накнаде или уз накнаду која не одговара стварној вриједности, ако су она знала или могла знати да је имовинска корист прибављена кривичним дјелом.

Заштита оштећеног

Члан 96.

(1) Ако је оштећеном у кривичном поступку досуђен имовинскоправни захтјев, суд ће изрећи одузимање имовинске користи уколико она прелази досуђени имовинскоправни захтјев оштећеног.

(2) Оштећени који је у кривичном поступку у погледу свог имовинскоправног захтјева упућен на парницу - може тражити да се намири из износа одузете вриједности, ако покрене парницу у року од шест мјесеци од дана правоснажности одлуке којом је упућен на парницу и ако у року од три мјесеца од дана правоснажности одлуке којом је утврђен његов захтјев затражи намирење из одузете вриједности.

(3) Оштећени који у кривичном поступку није пријавио имовинскоправни захтјев може захтијевати намирење из одузете вриједности, ако је ради утврђења свог захтјева покренуо парницу у року од три мјесеца од

дана сазнања за пресуду којом се одузима имовинска корист, а најдаље у року од двије године од правноснажности одлуке о одузимању имовинске користи и ако у року од три мјесеца од дана правноснажности одлуке којом је утврђен његов захтјев затражи намирење из одузете вриједности.

Глава осма

ПРАВНЕ ПОСЉЕДИЦЕ ОСУДЕ

Наступање правних посљедица осуде

Члан 97.

(1) Осуде за одређена кривична дјела или на одређене казне могу имати за правну посљедицу престанак, односно губитак одређених права или забрану стицања одређених права.

(2) Правне посљедице осуде не могу наступити кад је за кривично дјело учиниоцу изречена новчана казна, условна осуда или судска опомена или кад је учинилац ослобођен од казне.

(3) Правне посљедице осуде могу се предвидјети само законом и наступају по сили закона којим су предвиђене.

Врсте правних посљедица осуде

Члан 98.

(1) Правне посљедице осуде које се односе на престанак или губитак одређених права јесу:

1) престанак вршења одређених послова или функција у органима државне власти, државним органима, предузећима и у другим правним лицима,

2) престанак радног односа или престанак вршења одређеног звања, позива или занимања,

3) губитак чина војног старјешине или класе војног службеника,

4) одузимање одликовања.

(2) Правне посљедице осуде које се састоје у забрани стицања одређених права јесу:

1) забрана вршења одређених послова или функција у органима државне власти, државним органима, предузећима и у другим правним лицима,

2) забрана иступања у штампи, на радију, телевизији или јавним скуповима, забрана вршења издавачке дјелатности или забрана учествовања у оснивању удружења,

3) забрана стицања одређеног позива или унапређења у служби,

4) забрана стицања одређених дозвола или одобрења која се дају одлуком државних органа.

Почетак и трајање правних посљедица осуде

Члан 99.

(1) Правне посљедице осуде наступају даном правноснажности пресуде.

(2) Правне посљедице осуде које се састоје у забрани стицања одређених права трају најдуже пет година од дана издржане, опрштене или застарјеле казне, ако за поједине правне посљедице није законом прописано краће трајање.

(3) Брисањем осуде престају правне посљедице осуде.

Глава девета

РЕХАБИЛИТАЦИЈА И УСЛОВИ ЗА ДАВАЊЕ ПОДАТАКА ИЗ КАЗНЕНЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ

Рехабилитација

Члан 100.

(1) Рехабилитацијом се брише осуда и престају све њене правне посљедице, а осуђени се сматра неосуђиваним.

(2) Рехабилитацијом престаје и споредна казна која није извршена.

(3) Рехабилитација настаје или на основу самог закона (законска рехабилитација) или на основу судске одлуке по молби осуђеног (судска рехабилитација).

(4) Рехабилитацијом се не дира у права трећих лица која се заснивају на осуди.

(5) Послије издржане, опрштене или застарјеле казне затвора или малољетничког затвора, осуђена лица и прије рехабилитације уживају сва права утврђена уставом, законима или другим прописима, осим оних која су им ограничена усљед изречене мјере безбједности или усљед наступања правне посљедице осуде. Ово вриједи и за осуђене на условном отпусту.

Законска рехабилитација

Члан 101.

(1) Законска рехабилитација може настати само у односу на лица која раније нису осуђивана или се по закону сматрају неосуђиванима.

(2) Законска рехабилитација настаје:

1) Осуда о изреченој судској опомени и осуда којом је изречено ослобођење од казне бришу се из казнене евиденције послје истека једне године од правноснажности судске одлуке - под условом да осуђени за то вријеме не учини ново кривично дјело.

2) Условна осуда брише се из казнене евиденције послје једне године од кад је протекло вријеме провјеравања - под условом да осуђени за то вријеме не учини ново кривично дјело.

3) Осуда на новчану казну, затвор до једне године и на малољетнички затвор бришу се из казнене евиденције кад протекну три године од дана извршене, издржане, опрштене или застарјеле казне - под условом да осуђени за то вријеме не учини ново кривично дјело.

4) Осуде на затвор преко једне до три године бришу се из казнене евиденције кад протекне пет година од дана издржане, опрштене или застарјеле казне - под условом да осуђени за то вријеме не учини ново кривично дјело.

(3) Осуде се не могу брисати из казнене евиденције за вријеме трајања мјера безбједности.

(4) Кад се испуне услови за брисање осуде из казнене евиденције предвиђени претходним одредбама, сматраће се да је осуда брисана у моменту кад се ти услови испуне.

Судска рехабилитација

Члан 102.

(1) Судска рехабилитација може се дати лицу које је осуђено на казну затвора преко три до пет година, ако је протекло осам година од дана издржане, опрштене или застарјеле казне, а у том времену осуђени није извршио ново кривично дјело.

(2) У случају из претходног става, суд може дати рехабилитацију ако нађе да је осуђени то заслужио својим владањем и ако се може са основом очекивати да убудуће неће вршити кривична дјела.

(3) Судска рехабилитација се не може дати ако још трају мјере безбједности.

(4) Изузетно, суд може дати рехабилитацију и лицу које је више пута осуђивано, ако су протекли рокови и испуњени други услови предвиђени у претходним ставовима овог члана у погледу сваког кривичног дјела за које је осуђено.

Давање података из казнене евиденције

Члан 103.

(1) Подаци из казнене евиденције могу се дати суду, тужилаштву и органима унутрашњих послова у вези са кривичним поступком који се води против лица које је раније било осуђено, надлежним органима за извршење

кривичних санкција и надлежним органима који учествују у поступку давања амнестије, помиловања или брисања осуде.

(2) Подаци из казнене евиденције могу се на образложен захтјев дати државним органима, предузећима и другим правним лицима, ако још трају одређене правне посљедице осуде или мјере безбједности или ако за то постоји оправдан интерес заснован на закону.

(3) Подаци о брисаној осуди не могу се дати никоме.

(4) Нико нема права да тражи од грађана да поднесе доказе о својој осуђиваности или неосуђиваности.

(5) Грађанима се, на њихов захтјев, могу давати подаци о њиховој осуђиваности или неосуђиваности само ако су им ови подаци потребни ради остваривања њихових права у иностранству.

Престанак мјера безбједности и правних посљедица осуде на основу судске одлуке

Члан 104.

(1) Суд може одлучити да престану мјере безбједности забране вршења позива, дјелатности или дужности и забране управљања моторним возилом ако је протекла једна година од дана њиховог примјењивања.

(2) Кад протекне једна година од дана издржане, застарјеле или опрштене казне суд може одредити да престане правна посљедица осуде која се односи на забрану стицања одређеног права.

(3) При оцјени да ли ће одредити престанак мјере безбједности, односно правне посљедице осуде суд ће узети у обзир понашање осуђеног послје осуде, његову спремност да накнади штету проузроковану кривичним дјелом и да врати имовинску корист стечену извршењем кривичног дјела, као и друге околности које указују на оправданост престанка мјере безбједности, односно правне посљедице осуде.

(4) Престанком правних посљедица осуде не дира се у права трећих лица која се заснивају на осуди.

Глава десета

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ О ИЗВРШЕЊУ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

Ограничења у извршењу кривичних санкција

Члан 105.

(1) Учиниоцу кривичног дјела, у извршењу кривичне санкције, могу бити одузета или ограничена одређена права само у мјери која одговара природи и садржини те санкције и само на начин којим се обезбјеђује поштовање личности учиниоца и његовог људског достојанства.

(2) Лице, против кога се извршава кривична санкција, не смије бити подвргнуто мучењу или другим облицима окрутног, нечовјечног или понижавајућег поступања. У случају кад буде подвргнуто таквом поступању, мора му се загарантовати судска заштита.

Установе за извршење казне затвора и малољетничког затвора

Члан 106.

(1) Казна затвора се издржава у казнено-поправним установама затвореног, полуотвореног и отвореног типа.

(2) Казна дуготрајног затвора издржава се искључиво у казнено-поправним установама затвореног типа.

(3) Казна малољетничког затвора се издржава у посебним казнено-поправним домовима. Осуђени малољетници могу остати у овим домовима до навршене двадесет треће године, а ако до тада не издрже казну упутиће се у казнено-поправну установу у којој пунољетна лица издржавају казну затвора.

Поступање са осуђеницима

Члан 107.

(1) За вријеме издржавања казне, са осуђеницима треба поступати човјечно, поштовати њихово лично достојанство и штитити њихов тјелесни и духовни интегритет.

(2) Није дозвољена употреба преваспитних, медицинских или психолошких поступака, који задиру у осуђеникову интиму, ако такве поступке осуђеник изричито одбија.

Условни отпуст

Члан 108.

(1) Осуђени који је издржао половину казне затвора може се отпустити са издржавања казне под условом да до истека времена за које му је изречена казна не учини ново кривично дјело (условни отпуст).

(2) Условно се може отпустити и осуђени који је издржао половину, а изузетно и трећину казне малољетничког затвора, али не прије него што издржи најмање једну годину ове казне. За вријеме условног отпуста суд може одредити мјеру појачаног надзора органа социјалног старања.

(3) Осуђени коме је изречена казна дуготрајног затвора може се условно отпустити након што издржи три петине те казне и под условом да убудуће не учини кривично дјело.

(4) При оцјени да ли ће се осуђени условно отпустити, узете се у обзир његово владање за вријеме издржавања казне, извршавање радних обавеза с обзиром на његову радну способност и друге околности које показују да је постигнута сврха кажњавања.

Опозивање условног отпуста

Члан 109.

(1) Суд ће опозвати условни отпуст ако осуђени док је на условном отпусту учини једно или више кривичних дјела за које је изречена казна затвора преко једне године.

(2) Суд може опозвати условни отпуст ако условно отпуштени учини једно или више кривичних дјела за које је изречена казна затвора до једне године. При оцјени да ли ће опозвати условни отпусти суд ће нарочито узети у обзир сродност учињених кривичних дјела, њихов значај, побуде из којих су учињена и друге околности које указују на оправданост опозивања условног отпуста.

(3) Кад суд опозове условни отпуст изрећи ће казну на основу одредаба члана 42. и члана 43. став 2. овог закона узимајући раније изречену казну као већ утврђену. Дио казне коју је осуђени издржао по ранијој пресуди урачунава се у нову казну, а вријеме проведено на условном отпусту не урачунава се.

(4) Одредбе ст. 1. до 3. овог члана примјениће се и кад се условно отпуштеном суди за дјело које је учинио прије него што је условно отпуштен.

(5) Ако условно отпуштени буде осуђен на казну затвора до једне године, а суд не опозове условни отпуст, продужује се условни отпуст за вријеме које је осуђени провео на издржавању казне затвора.

(6) Претходне одредбе се сходно примјењују и на опозив условног отпуста са издржавања казне малољетничког затвора.

Посебна одредба

Члан 110.

Извршење кривичних санкција ближе се уређује посебним законом.

Глава једанаеста**ЗАСТАРЈЕЛОСТ****Застарјелост кривичног гоњења****Члан 111.**

(1) Ако у закону није другачије одређено, кривично гоњење се не може предузети кад протекне:

1) тридесет пет година од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна дуготрајног затвора,

2) двадесет година од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора преко десет година,

3) петнаест година од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи затвор преко пет година,

4) десет година од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи затвор преко три године,

5) пет година од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи затвор преко једне године,

6) три године од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи затвор до једне године или новчана казна.

(2) Ако је за кривично дјело прописано више казни, рок застарјелости одређује се по најтежој прописаној казни.

Ток и прекид застарјевања кривичног гоњења**Члан 112.**

(1) Застарјевање кривичног гоњења почиње од дана кад је кривично дјело учињено.

(2) Застарјевање не тече за вријеме за које се по закону гоњење не може отпочети или продужити.

(3) Застарјевање се прекида сваком процесном радњом која се предузима ради гоњења учиниоца због учињеног кривичног дјела.

(4) Застарјевање се прекида и кад учинилац у вријеме док тече рок застарјелости учини исто тако тешко или теже кривично дјело.

(5) Са сваким прекидом застарјевање почиње поново да тече.

(6) Застарјелост кривичног гоњења настаје у сваком случају кад протекне двапут онолико времена колико се по закону тражи за застарјелост кривичног гоњења.

Застарјелост извршења казне**Члан 113.**

Ако у закону није другачије одређено, изречена казна не може се извршити кад протекне:

1) тридесет пет година ако је изречена казна дуготрајног затвора,

2) двадесет година ако је изречена казна затвора преко десет година,

3) петнаест година преко пет година,

4) десет година преко три година,

5) пет година преко једне године,

6) три године ако је изречена казна затвора до једне године или новчана казна.

Застарјелост извршења споредне казне и мјера безбједности**Члан 114.**

(1) Застарјелост извршења новчане казне као споредне казне настаје кад протекну двије године од дана правноснажности пресуде којом је та казна изречена.

(2) Застарјелост извршења мјера безбједности обавезног психијатријског лечења, мјера безбједности обавезног лијечења од зависности и одузимања предмета

настаје кад протекне пет година од дана правноснажности одлуке којом су те мјере изречене.

(3) Застарјелост извршења мјера безбједности забране вршења позива, дјелатности или дужности и забране управљања моторним возилом настаје кад протекне вријеме за које су те мјере изречене.

Ток и прекид застарјевања извршења казне**Члан 115.**

(1) Застарјевање извршења казне почиње од дана кад је пресуда постала правноснажна, а ако је условна осуда опозвана - од дана кад је одлука о опозивању постала правноснажна.

(2) Застарјевање не тече за вријеме за које се по закону извршење казне не може предузети.

(3) Застарјевање се прекида сваком радњом надлежног органа која се предузима ради извршења казне.

(4) Са сваким прекидом застарјевање почиње поново да тече.

(5) Застарјелост извршења казне настаје у сваком случају кад протекне двапут онолико времена колико се по закону тражи за застарјелост извршења казне, али она не може наступити ако је извршење казне у току.

(6) Одредбе ст. 2. до 5. овог члана сходно се примјењују и на застарјелост извршења мјера безбједности.

Глава дванаеста**АМНЕСТИЈА И ПОМИЛОВАЊЕ****Амнестија****Члан 116.**

Лицима која су обухваћена актом амнестије даје се ослобођење од гоњења или потпуно или дјелимично ослобођење од извршења казне, замјењује се изречена казна блажом казном, одређује се брисање осуде, или се укида одређена правна последица осуде.

Помиловање**Члан 117.**

(1) Помиловањем се поименично одређеном лицу даје ослобођење од кривичног гоњења, потпуно или дјелимично ослобођење од извршења казне замјењује се изречена казна блажом казном или условном осудом, одређује се брисање осуде или се укида, односно одређује краће трајање правне последице осуде или мјере безбједности.

(2) Лицу које је осуђено на казну дуготрајног затвора помиловање се не може дати прије него што издржи три петине те казне.

Дејство амнестије и помиловања на права трећих лица**Члан 118.**

Давањем амнестије или помиловања не дира се у права трећих лица која се заснивају на осуди.

Глава тринаеста**ВАЖЕЊЕ КРИВИЧНОГ ЗАКОНОДАВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ПРЕМА МЈЕСТУ ИЗВРШЕЊА КРИВИЧНОГ ДЈЕЛА****Важење кривичног законодавства Републике Српске за сваког ко на територији Републике Српске учини кривично дјело****Члан 119.**

(1) Кривично законодавство Републике Српске важи за сваког ко на територији Републике Српске учини кривично дјело.

(2) Кривично законодавство Републике Српске важи и за сваког ко учини кривично дјело на домаћем броду, без обзира где се брод налазио у вријеме извршења дјела.

(3) Кривично законодавство Републике Српске важи и за сваког ко учини кривично дјело у домаћем цивилном ваздухоплову док је у лету, или у домаћем војном ваздухоплову, без обзира гдје се ваздухоплов налазио у вријеме извршења дјела.

Важење кривичног законодавства Републике Српске за одређена кривична дјела учињена у иностранству

Члан 120.

Кривично законодавство Републике Српске важи за сваког ко ван њене територије или у иностранству учини кривично дјело из чл. 293. до 311. овог закона.

Важење кривичног законодавства Републике Српске за држављанина Републике Српске који учини кривично дјело у иностранству

Члан 121.

Кривично законодавство Републике Српске важи за држављанина Републике Српске и кад у иностранству учини које друго кривично дјело, осим кривичних дјела наведених у члану 120. овог закона, ако се затекне на територији Републике Српске или јој буде екстрадиран.

Важење кривичног законодавства Републике Српске за странца који учини кривично дјело у иностранству

Члан 122.

(1) Кривично законодавство Републике Српске важи и за странца који ван територије Републике Српске учини према њој или њеном држављанину кривично дјело и кад нису у питању кривична дјела наведена у члану 120. овог закона, ако се затекне на територији Републике Српске или јој буде екстрадиран.

(2) Кривично законодавство Републике Српске важи и за странца који према иностраној држави или према странцу учини у иностранству кривично дјело за које се по том законодавству може изрећи затвор од пет година или тежа казна, кад се затекне на територији Републике Српске а не буде екстрадиран иностраној држави. Ако овим законом није друкчије одређено, суд у таквом случају не може изрећи тежу казну од казне која је прописана законом земље у којој је кривично дјело учињено.

Посебни услови за гоњење

Члан 123.

(1) Ако је у случајевима из члана 119. овог закона покренут или довршен кривични поступак у иностраној држави, гоњење у Републици Српској предузети се само по одобрењу главног републичког тужиоца.

(2) У случајевима из чл. 121. и 122. овог закона гоњење се неће предузети:

1) ако је учинилац потпуно издржао казну на коју је у иностранству осуђен,

2) ако је учинилац у иностранству правноснажном пресудом ослобођен,

3) ако се за кривично дјело по страном закону гони по захтјеву оштећеног, а такав захтјев није поднесен.

(3) У случајевима из чл. 121. и 122. овог закона гоњење ће се предузети само кад се за кривично дјело кажњава и по закону земље у којој је дјело учињено. Када се у случајевима из члана 121. и члана 122. став 1. овог закона по закону земље у којој је дјело учињено за то кривично дјело не кажњава, гоњење се може предузети само по одобрењу главног републичког тужиоца.

(4) Само по одобрењу главног републичког тужиоца може се у Републици Српској предузети гоњење у случајевима из члана 122. став 2. овог закона, без обзира на закон земље у којој је кривично дјело учињено, ако је у питању дјело које је у вријеме кад је извршено сматрано

кривичним дјелом према општим правним начелима признатим од стране међународне заједнице.

(5) У случајевима из члана 119. овог закона гоњење странца може се, под условом узајамности уступити иностраној држави.

Урачунавање притвора и казне издржане у иностранству

Члан 124.

Притвор, лишење слободе у току екстрадиционог поступка, као и казна коју је учинилац издржао по пресуди иностраног суда, урачунаће се у казну коју изрекне домаћи суд за исто кривично дјело, а ако казне нису исте врсте - урачунавање ће се извршити по оцијени суда.

Глава четрнаеста

ОДГОВОРНОСТ ПРАВНИХ ЛИЦА ЗА КРИВИЧНА ДЈЕЛА

Одговорност правног лица

Члан 125.

(1) Одредбама ове главе прописује се одговорност правног лица, изузимајући Босну и Херцеговину, Републику Српску, Федерацију Босне и Херцеговине, Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине, кантон, град, општину и мјесну заједницу, за кривично дјело које је учинилац учинио у име, за рачун или у корист правног лица.

(2) Под условима прописаним овим законом, за одређена правна лица може бити искључена или ограничена примјена појединих казни или других кривичноправних санкција које се могу изрећи правним лицима.

(1) Уколико одредбама ове главе закона није другачије прописано, сходно се примјењују одредбе општег дјела овог закона.

(4) Кривични поступак против правних лица води се по одредбама Закона о кривичном поступку Републике Српске.

Примјена овог закона према мјесту извршења кривичног дјела у вези с кривичном одговорношћу правног лица

Члан 126.

(1) Домаће и странско правно лице у складу с овим законом, одговорно је за кривична дјела учињена на територији Републике Српске.

(2) Домаће и странско правно лице које има сједиште на територији Републике Српске или у њој обавља своју дјелатност је, у складу с овим законом, одговорно за кривично дјело учињено изван Републике Српске, ако је кривично дјело учињено против Републике Српске, њених држављана или домаћих правних лица.

Основи одговорности правног лица

Члан 127.

За кривично дјело које је учинилац учинио у име, за рачун или у корист правног лица, одговорно је правно лице:

1) када обиљежја учињеног кривичног дјела произлазе из одлуке, налога или одобрења руководећих или надзорних органа правног лица; или

2) када су руководећи или надзорни органи правног лица утицали на учиниоца или му омогућили да учини кривично дјело; или

3) када правно лице располаже с противправно оставреном имовинском користи или користи предмете настале кривичним дјелом; или

4) када су руководећи или надзорни органи правног лица пропустили дужни надзор над законитошћу рада радника.

Границе одговорности правног лица за кривично дјело**Члан 128.**

(1) Уз услове из члана 127. овог закона, правно лице је одговорно за кривично дјело и када учинилац за учињено кривично дјело није кривично одговоран.

(2) Одговорност правног лица не искључује кривичну одговорност физичких, односно одговорних лица за учињено кривично дјело.

(3) За кривична дјела учињена из нехата, правно лице може бити одговорно под условима из члана 127. тачка 4. овог закона, и у том се случају правно лице може блаже казнити.

(4) Када у правном лицу осим учиниоца нема другог лица или органа који би могли усмјеравати или надзирати починиоца, правно лице одговара за учињено кривично дјело у границама одговорности учиниоца.

Одговорност при промјени статуса правног лица**Члан 129.**

(1) Правно лице у стечају може бити кривично одговорно за кривично дјело без обзира је ли кривично дјело учињено прије почетка стечајног поступка или у међувремену, али се правном лицу у стечају не изриче казна, већ се изриче мјера безбједности одузимања предмета или се одузима имовинска корист прибављена кривичним дјелом.

(2) Када је до престанка правног лица дошло прије правноснажног окончања кривичног поступка, а у кривичном је поступку утврђена кривична одговорност тог правног лица, казне и остале кривичноправне санкције изричу се правном лицу које је правни сљедник лица којем је утврђена кривична одговорност, ако су руководећи или надзорни органи прије престанка правног лица знали за учињено кривично дјело.

(3) Правном лицу које је правни сљедник правног лица којем је утврђена кривична одговорност и чији су руководећи или надзорни органи знали за учињено кривично дјело, изриче се мјера безбједности одузимања предмета или се одузима имовинска корист прибављена кривичним дјелом.

(4) Ако је до престанка правног лица дошло по правноснажно окончаном кривичном поступку, изречена кривичноправна санкција се извршава по одредбама ст. 2. и 3. овог члана.

Одговорност правног лица за покушај**Члан 130.**

(1) Ако је учинилац планирано кривично дјело започео, али га није довршио, под условима из члана 127. овог закона одговорно је правно лице, ако је законом прописано кажњавање и за покушај тог кривичног дјела.

(2) Правно лице се кажњава за покушај казном прописаном за довршено кривично дјело, а може се и блаже казнити.

(3) Ако су руководећи или надзорни органи спријечили учиниоца да доврши започето кривично дјело, правно лице се може ослободити казне.

Продужено кривично дјело**Члан 131.**

Када је код правног лица присутан исти основ одговорности у погледу више истоврсних и временски повезаних кривичних дјела више учинилаца, правно лице је кривично одговорно као да је учињено једно кривично дјело.

Саучесништво правних лица**Члан 132.**

(1) У случају да два или више правних лица саучествује при извршењу кривичног дјела, свако је одговорно према члану 127. овог закона.

(2) При саучесништву правних лица из става 1. овог члана, свако правно лице одговара као да је једино правно лице кривично одговорно за кривично дјело.

Општи разлози за ублажавање казне правном лицу или ослобађање од казне**Члан 133.**

(1) Правно лице чији руководећи или надзорни орган добровољно пријави учиниоца након што је кривично дјело учињено, може се блаже казнити.

(2) Правно лице чији руководећи или надзорни орган по учињеном кривичном дјелу одлучи да се врати противправно остварена имовинска корист или отклоне проузроковане штетне посљедице или саопште подаци о основности одговорности других правних лица, може се ослободити казне.

Казне за правна лица**Члан 134.**

Правним лицима се за кривична дјела могу изрећи ове казне:

- 1) новчана казна,
- 2) казна одузимања имовине,
- 3) казна престанка правног лица.

Новчана казна за правна лица**Члан 135.**

(1) Новчана казна не може бити мања од 5.000 КМ нити већа од 5.000.000 КМ.

(2) Ако је кривичним дјелом правног лица проузрокована другоме имовинска штета или прибављена противправна имовинска корист, највећа мјера изречене новчане казне може износити двоструки износ те штете, односно користи.

Казна одузимања имовине**Члан 136.**

(1) Казна одузимања имовине се може изрећи за кривична дјела с прописаном казном затвора од пет година или тежом казном.

(2) Правном лицу се може одузети најмање половина имовине или већи дио имовине или цјелокупна имовина, ако је дјелатност правног лица у цјелости или у претежној мјери коришћена за извршење кривичног дјела.

(3) У случају стечајног поступка као посљедице изречене казне одузимања имовине, повјериоци се могу намирити из одузете стечајне масе.

Казна престанка правног лица**Члан 137.**

(1) Казна престанка правног лица може се изрећи ако је дјелатност правног лица у цјелости или у претежној мјери коришћена за извршење кривичног дјела.

(2) Уз казну престанка правног лица, суд може изрећи казну одузимања имовине.

(3) Уз изречену казну престанка правног лица, суд ће предложити отварање поступка ликвидације.

(4) Из имовине правног лица којем је изречена казна престанка правног лица, могу се исплатити повјериоци.

Одмјеравање казне правном лицу**Члан 138.**

(1) При одмјеравању казне правном лицу суд узима у обзир, поред општих правила за одмјеравање казне и економску моћ правног лица.

(2) При одмјеравању новчане казне за кривична дјела за која се уз новчану казну изриче и казна одузимања имовине, изречена казна не смије прећи половину имовине правног лица.

Изрицање условне осуде правном лицу**Члан 139.**

(1) Суд може правном лицу за кривично дјело изрећи условну осуду умјесто новчане казне.

(2) Условном осудом суд може утврдити правном лицу новчану казну до 1.500.000 КМ и уједно одлучити да се та казна неће извршити ако правно лице у року који одреди суд, а који не може бити краћи од једне ни дужи од пет година, не буде одговорно за ново кривично дјело.

Мјере безбједности за правна лица**Члан 140.**

Правном лицу могу се за кривично дјело, поред мјере безбједности одузимања предмета изрећи ове мјере безбједности:

- а) објављивање пресуде,
- б) забрана обављања одређене привредне дјелатности.

Објављивање пресуде**Члан 141.**

(1) Мјера безбједности објављивања пресуде изриче се када би било корисно да јавност сазна за осуду, посебно ако би објављивање било од користи да се отклони опасност за живот или здравље људи или да се осигура безбједност саобраћаја или каква корист привреди.

(2) С обзиром на значај кривичног дјела и потребу да јавност сазна за осуду, суд цијени да ли да се осуда објави у штампи, радију или телевизији или у више средстава информисања и уједно да ли да се објави њено образложење у цијелости или у изводу, узимајући у обзир да се начином објављивања омогући обавијештеност свих у чијем интересу је објављивање пресуде.

Забрана обављања одређене привредне дјелатности**Члан 142.**

(1) Мјером безбједности забране обављања одређене привредне дјелатности суд може правном лицу забранити производњу одређених производа или обављање одређених послова или му забранити да се бави одређеним пословима промета робе или другим привредним послом.

(2) Мјера безбједности из става 1. овог члана изриче се правном лицу ако би његово даље бављење одређеном привредном дјелатношћу било опасно за живот и здравље људи или штетно за привредно или финансијско пословање других правних лица или за привреду или ако је правно лице у посљедње двије године прије извршења кривичног дјела било већ кажњено за исто или слично кривично дјело.

(3) Мјера безбједности из става 1. овог члана може се изрећи у трајању од шест мјесеци до пет година, рачунајући од правноснажности осуде.

Одузимање имовинске користи од правног лица**Члан 143.**

Уколико правно лице прибави имовинску корист учињеним кривичним дјелом, имовинска корист прибављена кривичним дјелом ће се одузети од правног лица.

Правне посљедице осуде правног лица**Члан 144.**

(1) Правне посљедице осуде правног лица за кривично дјело су:

а) забрана рада на основу дозволе, овлашћења или концесије, издатих од органа стране државе,

б) забрана рада на основу дозволе, овлашћења или концесије, издатих од институција Републике Српске.

(2) Правне посљедице осуде правног лица за кривично дјело могу наступити и када је правном лицу за учињено кривично дјело изречена новчана казна.

Застарјелост кривичног гоњења и извршење кривичних санкција изречених правним лицима**Члан 145.**

(1) На застарјелост кривичног гоњења правног лица примјењују се одредбе члана 111. овог закона.

(2) Застарјелост извршења казне изречене правном лицу наступа кад од правноснажности пресуде којом је казна изречена протекне:

- 1) три године за извршење новчане казне,
- 2) пет година за извршење казне одузимања имовине и казне престанка правног лица.

(3) Застара извршења мјере безбједности наступа протеклом:

- 1) шест мјесеци од правноснажности одлуке којом је изречена мјера безбједности објављивања пресуде,
- 2) времена једнаког ономе које је одређено за трајање мјере безбједности забране обављања одређене привредне дјелатности.

Закони који прописују кривична дјела правних лица**Члан 146.**

Правна лица могу бити кривично одговорна за кривична дјела из овог закона и за друга кривична дјела прописана законом Републике Српске.

Глава петнаеста**ЗНАЧЕЊЕ ИЗРАЗА У ОВОМ ЗАКОНУ****Члан 147.**

(1) Под територијом Републике Српске, као дијелом територије Босне и Херцеговине, подразумијевају се сувоземна територија и водене површине унутар њених граница, као и ваздушни простор над њима.

(2) Под кривичним законодавством Републике Српске подразумијевају се овај закон и све кривичноправне одредбе садржане у другим законима Републике Српске.

(3) Службено лице је изабран или именован функционер у органима законодавне, извршне и судске власти Републике Српске и у другим државним и управним установама или службама које врше одређене управне, стручне и друге послове у оквиру права и дужности власти која их је основала; лице које стално или повремено врши службену дужност у наведеним управним органима или установама; овлашћено лице у привредном друштву или у другом правном лицу којем је законом или другим прописом донесеним на основу закона повјерено вршење јавних овлашћења, а која у оквиру тих овлашћења врши одређену дужност, те друго лице које врши одређену службену дужност на основу овлашћења из закона или другог прописа донесеног на основу закона.

Кад је као учинилац одређеног кривичног дјела означено службено лице, лица из става 3. овог члана могу бити учиниоци тих дјела ако из обилежја појединог кривичног дјела или из појединог прописа не произлази да учинилац може бити само неко од тих.

(4) Под појмом одговорног лица подразумијева се лице коме је у предузећу или другом правном лицу, с обзиром на његову функцију или на основу посебног овлашћења повјерен одређен круг послова који се односе на извршавање закона, прописа донесених на основу закона или општих аката предузећа или другог правног лица у управљању и руковању имовином или у руковођењу производним или неким другим привредним процесом или надзором над њима. Одговорним лицем сматра се и службено лице кад су у питању кривична дјела код којих је као учинилац означено одговорно лице, а нису предвиђена у глави о кривичним дјелима против службене дужности овог закона, односно као кривична дјела службеног лица у некој другој глави овог закона.

(5) Кад је као извршилац одређених кривичних дјела означено само службено, односно одговорно или војно лице, сва та лица могу бити извршиоци тих дјела, ако из обилежја појединог дјела или из појединог прописа не произилази да извршилац може бити само неко од тих лица.

(6) Страно службено лице је члан законодавног, извршног, управног или судског органа стране државе, јавни функционер међународне организације и њених органа, судија и други функционер међународног суда, на служби у Републици Српској.

(7) Правно лице је, у смислу овог закона, Република Српска, град, општина, мјесна заједница, сваки организациони облик привредног друштва и сви облици повезивања привредних друштава, установа, институције за вршење кредитних и других банкарских послова, за обезбјеђење имовине и лица, као и друге финансијске институције, фонд, политичке организације и удружења грађана и други облици удруживања који могу да стичу средства и да их користе на исти начин као и свака друга институција или орган који остварује и користи средства и којем је законом признато својство правног лица.

(8) Привредно друштво је, у смислу овог закона, корпорација, предузеће, удружење, фирма, партнерство и сваки организациони облик регистрован за обављање привредне дјелатности.

(9) Више лица је најмање два лица.

(10) Скупина људи је најмање пет лица.

(11) Група људи је удружење од најмање три лица која су повезана ради трајног, поновљеног или повременог извршења кривичних дјела, при чему свако од тих лица даје свој удио у извршењу кривичног дјела.

(12) Организована криминална група је група лица од најмање три лица формирана ради вршења кривичних дјела за која се може изрећи казна затвора од три године или тежа казна.

(13) Злочиначка организација је удружење од најмање три лица чији чланови су се удружили ради вршења кривичних дјела. Дјеловање злочиначке организације вишег степена усмјерено је и према остваривању и задржавању надзора над појединим привредним или другим дјелатностима, при чему се користи застрашивањем или насиљем ради утицаја на друга лица да им приступе или им се повинују. Злочиначку организацију одликује висок степен повезаности чланова, унутрашња организација на основу односа хијерархије и дисциплине, те подјеле рада. Злочиначка организација је основ појма организованог криминала.

(14) Избјеглица или расељено лице је, у смислу овог закона, лице које је напустило своју имовину на подручју Републике Српске у времену између 30. априла 1991. и 4. априла 1998. године, за коју се претпоставља да је избјеглица или расељено лице по Анексу 7. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

(15) Тајна Републике Српске је податак или документ који је законом, другим прописом или општим актом надлежног органа донесеним на основу закона, одређен тајном Републике Српске чијим би откривањем наступиле штетне посљедице за безбједност или интерес Републике Српске.

(16) Војна тајна је податак или документ који је законом Републике Српске, другим прописом Републике Српске или актом надлежног органа Републике Српске донесеним на основу закона проглашен војном тајном.

(17) Службена тајна је податак или документ који је законом Републике Српске, другим прописом Републике Српске или општим актом надлежне институције Републике Српске донесеним на основу закона проглашен службеном тајном.

(18) Професионална тајна је податак о личном или породичном животу странака који сазнају адвокати, браниоци, јавни биљежници, љекари или други

здравствени радници, вјерски исповједници и друга професионална лица у обављању свог звања или занимања.

(19) Пословном тајном сматрају се подаци и документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа проглашени пословном тајном и чије би одавање имало или могло имати штетне посљедице за предузеће или друго правно лице.

(20) Документ или исправа је сваки предмет који је подобан или одређен да служи као доказ какве чињенице која је од значаја за правне односе.

(21) Новац је метални и папирни новац који је на основу закона у оптицају у Босни и Херцеговини или у другој држави.

(22) Знаци за вриједност су и страни знаци за вриједност, као и домаће и стране поштанске марке које више нису у оптицају.

(23) Покретна ствар је и свака произведена или скупљена енергија за давање свјетлости, топлоте или кретања, телефонски импулс, као и регистровани податак који је резултат електронске обраде података (компјутерски податак или програм).

(24) Под појмом силе подразумијева се и примјена хипнозе или омамљујућих средстава, с циљем да се неко, против своје воље, доведе у несвесно стање или онеспособи за отпор.

(25) Моторним возилом се сматра свако саобраћајно средство на моторни погон у сувоземном, воденом и ваздушном саобраћају.

ПОСЕБНИ ДИО

Глава шеснаеста

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ЖИВОТА И ТИЈЕЛА

Убиство

Члан 148.

(1) Ко другог лиши живота,

казниће се затвором најмање пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено под особито олакшавајућим околностима, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Тешко убиство

Члан 149.

(1) Затвором најмање десет година или казном дуго-трајног затвора казниће се:

1) ко другог лиши живота на нарочито свиреп или крајње подмукао начин,

2) ко другог лиши живота из користољубља, ради извршења или прикривања другог кривичног дјела, из безобзирне освете или из других нарочито niskих побуда,

3) ко другог лиши живота при безобзирном насилничком понашању,

4) ко другог лиши живота и при том умишљајно доведе у опасност живот још неког лица,

5) ко умишљајно лиши живота два или више лица, а не ради се о убиству на мах, убиству дјетета при порођају или убиству учињеном под особито олакшавајућим околностима (члан 148. став 2.),

6) ко лиши живота дијете, малољетно лице или женско лице за које зна да је бременито,

7) ко лиши живота судију или јавног тужиоца у вези са вршењем њихове судијске или тужилачке дужности, или ко лиши живота службено или војно лице при вршењу послова безбједности или дужности чувања јавног реда, хватања учиниоца кривичног дјела или чувања лица лишеног слободе.

(2) Казна из става 1. овог члана примјениће се и кад је лишење живота извршено организовано или по наруци.

Убиство на мах**Члан 150.**

Ко другог лиши живота на мах доведен без своје кривице у јаку раздраженост нападом, тешким злостављањем или тешким вријеђањем од стране убијеног, казниће се затвором од једне до десет година.

Убиство дјетета при порођају**Члан 151.**

Мајка која лиши живота своје дијете за вријеме порођаја или непосредно послје порођаја, под утицајем стања које је изазвало порођајем, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

Нехатно лишење живота**Члан 152.**

Ко другог лиши живота нехатно, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

Навођење на самоубиство и помагање у самоубиству**Члан 153.**

(1) Ко наведе другог на самоубиство или му помогне у извршењу самоубиства, па ово буде извршено, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана учини према малолетном лицу или према лицу чија је способност да схвати значај свог дјела или да управља својим поступцима била битно смањена, казниће се затвором од двије до десет година.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено према дјетету или према лицу које није могло схватити значај свог дјела или управљати својим поступцима, учинилац ће се казнити по чл. 150. или 151. овог закона.

(4) Ко сурово или нечовјечно поступа са лицем које се према њему налази у односу какве подређености или зависности, па оно усљед таквог поступања изврши самоубиство које се може приписати нехату учиниоца, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(5) Ко другоме помогне у самоубиству које је извршено, при чему су постојале особито олакшавајуће околности, казниће се затвором до три године.

(6) Ако је усљед дјела из ст. 1. до 5. овог члана самоубиство само покушано, суд учиниоца може блаже казнити.

Противправни прекид трудноће**Члан 154.**

(1) Ко противно прописима о прекиду трудноће трудној жени са њеним пристанком изврши прекид трудноће, започне да врши прекид трудноће или јој помогне да прекине трудноћу, казниће се затвором од три мјесеца до три године.

(2) Ко трудној жени без њеног пристанка, а ако је млађа од шеснаест година и без писмене сагласности њеног родитеља, усвојоца или староца, изврши или започне да врши прекид трудноће, казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт, тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља женског лица над којим је вршен прекид трудноће, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана затвором од шест мјесеци до пет година, а за дјело из става 2. овог члана затвором од двије до дванаест година.

Тјелесна повреда**Члан 155.**

(1) Ко другог тјелесно повриједи или му здравље наруши, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Учиниоцу дјела из става 1. суд може изрећи судску опомену ако је био изазван тешким вријеђањем или насилничким понашањем оштећеног.

Тешка тјелесна повреда**Члан 156.**

(1) Ко другог тешко тјелесно повриједи или му здравље тешко наруши, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ко другог тјелесно повреди или му здравље наруши тако тешко да је усљед тога доведен у опасност живот повријеђеног или је уништен или трајно и у знатној мјери ослабљен који важан дио његовог тијела или који важан орган, или је проузрокована трајна неспособност за рад повријеђеног, или трајно и тешко нарушење његовог здравља или унакаженост, казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт повријеђеног лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до дванаест година.

(4) Ко дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини нехатно, казниће се затвором до три године.

(5) Ко дјело из ст. 1, 2. и 3. овог члана учини на мах, доведен без своје кривице у јаку раздраженост нападом, тешким злостављањем или тешким вријеђањем од стране повријеђеног, казниће се за дјело из ст. 1. и 2. затвором до три године, а за дјело из става 3. затвором од шест мјесеци до пет година.

Учествовање у тучи**Члан 157.**

(1) Ко учествује у каквој тучи, у којој је неко лишен живота или је другом нанесена тешка тјелесна повреда, казниће се за само учествовање затвором до три године.

(2) Нема кривичног дјела из става 1. овог члана ако је лице без своје кривице било увучено у тучу или се само бранило или раздвајало друге учеснике туче.

Угрожавање опасним оруђем при тучи или свађи**Члан 158.**

Ко се при каквој тучи или свађи маши оружја, опасног оруђа или каквог другог средства подобног да тијело тешко тјелесно повриједи или здравље тешко наруши, казниће се новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

Излагање опасности**Члан 159.**

(1) Ко друго лице остави без помоћи у стању или приликама опасним за живот или здравље које је сам проузроковао, казниће се затвором до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља остављеног лица, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт остављеног лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Напуштање немоћног лица**Члан 160.**

(1) Ко немоћно лице које му је повјерено или о којем је иначе дужан да се стара, остави без помоћи у стању или приликама опасним за живот или здравље, казниће се затвором до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља остављеног лица, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је усљед дјела из става 1. наступила смрт остављеног лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Непружање помоћи**Члан 161.**

(1) Ко не пружи помоћ лицу које се налази у непосредној опасности за живот иако је то могао учинити без опасности за себе или другог, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила тешка тјелесна повреда лица које се налазило у непосредној опасности за живот, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до двије године.

(3) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт лица које се налазило у непосредној опасности за живот, учинилац ће се казнити затвором од три мјесеца до три године.

Глава седмаеста**КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ СЛОБОДА И ПРАВА ГРАЂАНА****Повреда равноправности грађана****Члан 162.**

(1) Ко на основу разлике у раси, боји коже, вјери, полу, језику, политичком или другом убјеђењу, полној усмјерености, националној или етничкој припадности, имовном стању, рођењу или социјалном поријеклу, образовању или друштвеном положају ускрати или ограничи слободу или право човјека утврђено уставом, законом или ратификованим међународним уговором, или ко на основу ове разлике даје грађанима повластице или погодности супротно уставу, закону или ратификованом међународном уговору, казниће се затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко врши прогањање лица или организација због њиховог залагања за равноправност људи.

(3) Ако дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлашћења, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

Повреда права употребе језика и писма**Члан 163.**

(1) Ко ускрати или ограничи грађанима право на употребу језика или писма загарантованог уставом, законом или ратификованим међународним уговором, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана изврши службено лице злоупотребом службеног положаја или овлашћења, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

Принуда**Члан 164.**

(1) Ко другог силом или озбиљном пријетњом принуди да нешто учини или не учини или трпи, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана учини пријетњом убиством, тешком тјелесном повредом, отмицом или у саставу групе или злочиначке организације, казниће се затвором до три године.

Отмица**Члан 165.**

(1) Ко силом, пријетњом, обманом или на други начин одведе или задржи неко лице у намјери да од њега или другог лица изнуди новац или какву другу имовинску корист или да њега или кога другог принуди да нешто учини, не учини или трпи, казниће се затвором од једне до осам година.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана изврши према дјетету или малољетном лицу, или на свиреп начин или пријетњом убиством или тешком тјелесном повредом, или у саставу групе или злочиначке организације, казниће се затвором од једне до десет година.

(3) Казна из става 2. примјениће се и ако је отето лице задржано дуже од петнаест дана, или је лицу које је отето тешко нарушено здравље или су наступиле друге тешке посљедице.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт отетог лица, учинилац ће се казнити затвором од двије до петнаест година.

(5) Учиниоца дјела из ст. 1. до 3. овог члана који добровољно пусти на слободу отето лице прије него што је остварен његов захтјев због којег је извршио отмицу, може се ослободити од казне.

Противправно лишење слободе**Члан 166.**

(1) Ко другог противправно затвори, држи затвореног или му на други начин противправно одузме или ограничи слободу кретања, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлашћења, казниће се затвором до три године.

(3) Ако је противправно лишење слободе из ст. 1. и 2. учињено према дјетету или малољетном лицу, или је трајало дуже од петнаест дана, или је извршено на свиреп начин, или је лицу које је противправно лишено слободе усљед тога тешко нарушено здравље или су наступиле друге тешке посљедице, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. наступила смрт лица које је било противправно лишено слободе, учинилац ће се казнити затвором од двије до дванаест година.

(5) Покушај дјела из ст. 1. и 2. је кажњив.

Онемогућавање повратка избјеглих и расељених лица**Члан 167.**

(1) Ко употребом силе, озбиљном пријетњом или на други противправан начин ускрати или ограничи расељеном, избјеглом или другом лицу право да се врати у мјесто претходног боравка или друго мјесто на подручју Републике Српске или право да користи своју имовину, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено организованим дјеловањем или у скупини људи или је неком лицу нанесена тешка тјелесна повреда, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је при извршењу дјела из ст. 1. и 2. овог члана неко лице лишено живота, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Злостављање

Члан 168.

(1) Ко грубим понашањем злоставља другог или му тиме проузрокује теже физичке или душевне патње, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено према дјетету или малољетном лицу, учинилац ће се казнити затвором до двије године.

Угрожавање сигурности

Члан 169.

(1) Ко угрози сигурност неког лица озбиљном пријетњом да ће њега или њему блиско лице лишити живота, тешко тјелесно повриједити, лишити слободе или отети, или нанијети зло подметањем пожара, експлозијом или неком другом општеопасном радњом или средством, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено према службеном лицу у вези са вршењем његове функције, или према више лица, или је учињено у саставу групе или злочиначке организације, учинилац ће се казнити затвором до три године.

Нарушавање неповредивости стана

Члан 170.

(1) Ко неовлашћено продре у туђи стан или друге затворене просторе или се на захтјев овлашћеног лица одатле не удаљи, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко неовлашћено претреса стан или просторе из претходног става овог члана.

(3) Ако дјело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлашћења, казниће се затвором до три године.

(4) Покушај кривичног дјела из ст. 1. и 2. овог члана је кажњив.

Противзаконито претресање

Члан 171.

(1) Ко неовлашћено претреса лице или његове ствари, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлашћења, казниће се затвором до три године.

(3) Покушај кривичног дјела из става 1. овог члана је кажњив.

Повреда тајности писма или других пошиљки

Члан 172.

(1) Ко неовлашћено отвори туђе писмо или телеграм или какво друго затворено писмено или пошиљку или на други начин повриједи њихову тајност или неовлашћено задржи, прикрије, уништи или другом преда туђе писмо, телеграм, затворено писмено или пошиљку, казниће се новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

(2) Ко у намјери да себи или другом прибави какву корист или да другом нанесе какву штету, саопшти другом садржину коју је сазнао повредом тајности туђег писма, телеграма или каквог другог затвореног писмена или пошиљке, или се том садржином послужи, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(3) Ако дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице злоупотребом положаја или овлашћења, поштански или други службеник коме је повјерено преузимање, пренос или уручивање туђих писама, телеграма или других пошиљки,

казниће се за дјело из става 1. затвором до три године, а за дјело из става 2. затвором од три мјесеца до пет година.

(4) Гоњење за дјело из става 1. предузима се по приједлогу.

Неовлашћено откривање професионалне тајне

Члан 173.

(1) Адвокат, љекар или друго лице које неовлашћено открије тајну коју је сазнало у вршењу свог позива, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Нема кривичног дјела из става 1. овог члана ако је тајна откривена у општем интересу или интересу другог лица који је претежнији од интереса чувања тајне.

(3) Гоњење се предузима по приједлогу.

Неовлашћено прислушкивање и тонско снимање

Члан 174.

(1) Ко посебним уређајима неовлашћено прислушкује или тонски снимом разговор или изјаву која му није намијењена, или омогући непозваном лицу да се упозна са разговором или изјавом која је неовлашћено прислушкивана или снимана,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко тонски снимом изјаву која је њему намијењена, без знања и одобрења онога ко је даје, у намјери да такву изјаву злоупотријеби, или ко омогући непозваном лицу да се упозна са таквом изјавом.

(3) Ако дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се затвором до три године.

Неовлашћено фотографисање

Члан 175.

(1) Ко неовлашћено сачини фотографски, филмски или други снимак неког лица или његових просторија без његове сагласности, повређујући тиме осјетно његову приватност, или ко такав снимак преда или показује трећем лицу или му на неки други начин омогући да се с њим упозна,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлашћења, казниће се затвором до три године.

Неовлашћено коришћење личних података

Члан 176.

(1) Ко супротно условима одређеним у закону без сагласности грађана прибавља, обрађује, саопшти другом или користи њихове личне податке, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. казниће се и ко неовлашћено уђе у туђу заштићену компјутерску базу података са намјером да њиховим коришћењем за себе или другог прибави какаву корист или да другоме нанесе какву штету.

(3) Ако дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице злоупотребом положаја или овлашћења, казниће се затвором до двије године.

(4) Покушај кривичног дјела из ст. 1. до 3. овог члана је кажњив.

Повреда права на подношење правног средства

Члан 177.

(1) Ко спријечи другог да користи право на подношење тужбе, жалбе, приговора или неког другог правног средства или поднеска,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлашћења, казниће се затвором до три године.

Повреда слободe вјере и вршења вјерских обреда

Члан 178.

(1) Ко ускрати или ограничи слободу вјере или њеног исповједања,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко вјерској заједници која дјелује у складу са законом ускрати право једнакости с другим вјерским заједницама, или ко другој вјерској заједници ускрати слободу јавног обављања вјерских обреда.

Повреда слободe изражавања националне припадности

Члан 179.

(1) Ко спречава другог да изражава своју националну или етничку припадност или своју националну или етничку културу,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко принуђава другог да се изјашњава о својој националној или етничкој припадности.

(3) Ако дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлашћења, казниће се затвором до двије године.

Повреда слободe изражавања мисли

Члан 180.

(1) Ко ускрати или ограничи слободу говора или јавног иступања, оснивања установа јавног информисања, слободу штампе или других средстава јавног информисања,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко нареди или спроводи цензуру, новинару ускрати или ограничи приступ информацији или слободу обавјештавања, осим ако се не ради о државној, војној или службеној тајни.

Спречавање штампања, дистрибуције штампаних ствари и емитовања

Члан 181.

Ко противправно спречава штампање, продају или дистрибуцију књига, часописа, новина или других штампаних ствари, или производњу и емитовање радијског или телевизијског програма,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Повреда права на удруживање и политичко организовање

Члан 182.

Ко кршењем закона или на други противправан начин ускрати или онемогући политичко, синдикално или друго организовање грађана, или ко онемогући дјеловање њихових политичких, синдикалних или других организација или удружења грађана,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Повреда права на јавно окупљање

Члан 183.

(1) Ко ускрати или ограничи право грађана на мирно окупљање или јавно одржавање скупа који су у складу са законом,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко силом, озбиљном пријетњом, обманом или на други начин спријечи или омете мирно окупљање или одржавање јавног скупа који су у складу са законом,

казниће се затвором до двије године.

Глава осамнаеста

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ИЗБОРНИХ ПРАВА

Спречавање одржавања избора и гласања

Члан 184.

(1) Ко силом, озбиљном пријетњом или на други противправан начин спријечи или онемогући одржавање избора или гласања, или ко на исти начин спријечи или онемогући утврђивање или објављивање резултата гласања,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено организовано или у двије или више изборних јединица, учинилац ће се казнити затвором до три године.

Повреда права кандидовања на изборима

Члан 185.

Ко кршењем закона или других прописа или на други противправан начин спријечи или онемогући кандидовање на изборима,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Повреда бирачког права

Члан 186.

Ко другог, у намјери да му онемогући вршење бирачког права, противзаконито не упише у бирачки списак, избрише из тог списка или му на други противправан начин ускрати вршење бирачког права,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Повреда слободe опредјељења бирача

Члан 187.

(1) Ко силом, озбиљном пријетњом, подмићивањем, обманом или на други противправан начин принуди другог или на њега утиче да на изборима или гласању гласа за или против одређеног приједлога, да уопште не гласа или да гласа у одређеном смислу,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора, изборне комисије или друго лице у вршењу дужности у вези са изборима или гласањем, казниће се затвором до двије године.

(3) Дати поклон или друга имовинска корист одузеће се.

Злоупотреба бирачког права**Члан 188.**

(1) Ко на изборима или гласању умјесто другог лица под његовим именом или на истом гласању поново гласа или покуша да гласа иако је већ гласао, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Истом казном казниће се и ко учествује на изборима или гласању, иако зна да нема бирачко право.

Подмићивање при изборима или гласању**Члан 189.**

(1) Ко нуди, даје или обећава награду, поклон или какву другу имовинску или неимовинску корист бирачу са намјером да га наведе да гласа за или против одређеног приједлога, да уопште не гласа или да гласа у одређеном смислу, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Истом казном казниће се и бирач који за себе или другога захтијева, прими поклон или обећање поклона или какве друге користи да би гласао за или против одређеног приједлога, да уопште не би гласао или да би гласао у одређеном смислу.

(3) Дата награда, поклон или друга имовинска корист одузеће се.

Повреда тајности гласања**Члан 190.**

(1) Ко на изборима или гласању повриједи тајност гласања, казниће се новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора, изборне комисије или друго лице у вршењу дужности у вези са изборима или гласањем, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко силом, озбиљном пријетњом, искоришћавањем службене, радне или економске зависности или на други начин, издејствује од другог да каже да ли је гласао или како је гласао.

Изборна превара**Члан 191.**

(1) Ко додавањем, одузимањем, брисањем гласова или на неки други начин фалсификује резултате избора или гласања, казниће се затвором до три године.

Уништавање изборних исправа**Члан 192.**

(1) Ко на изборима или гласању уништи, оштети, прикрије, фалсификује или неовлашћено однесе какву исправу о изборима или гласању или какав предмет намијењен изборима или гласању, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора, изборне комисије или друго лице у вршењу дужности у вези са изборима или гласањем, казниће се затвором до три године.

Глава деветнаеста**КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПОЛНОГ ИНТЕГРИТЕТА****Силовање****Члан 193.**

(1) Ко другога принуди на обљубу или неку другу полну радњу употребом силе или пријетњом да ће

непосредно напасти на живот или тијело тог или њему блиског лица,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено према малолетном лицу, или на нарочито свиреп или нарочито понижавајући начин, или је истом приликом извршено више силовања од стране више лица, или је усљед дјела наступила тешка тјелесна повреда, тешко нарушење здравља или трудноћа силованог женског лица, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт лица према којем је дјело извршено, учинилац ће се казнити затвором најмање пет година.

(4) Ко другога принуди на обљубу или неку другу полну радњу озбиљном пријетњом да ће за њега или њему блиско лице открити нешто што би шкодило његовој части или угледу или пријетњом неким другим тешким злом,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

Обљуба над немоћним лицем**Члан 194.**

(1) Ко над другим лицем изврши обљубу или другу полну радњу искористивши душевно обољење, недовољну душевну развијеност, другу душевну поремећеност, немоћ или какво друго стање тог лица усљед којег оно није способно за отпор,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је кривично дјело из става 1. овог члана учињено према малолетном лицу или на нарочито свиреп или нарочито понижавајући начин, или је истом приликом извршено више дјела од стране више лица, или је наступила тешка тјелесна повреда, тешко нарушење здравља или трудноћа немоћног женског лица, казниће се затвором од три до петнаест година.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт лица према којем је дјело извршено, учинилац ће се казнити затвором најмање пет година.

Полно насиље над дјететом**Члан 195.**

(1) Ко изврши обљубу или другу полну радњу са дјететом,

казниће се затвором од једне до осам година.

(2) Ко изврши насилну обљубу или другу полну радњу са дјететом (члан 195.) или са немоћним лицем (члан 194.),

казниће се затвором од три до петнаест година.

(3) Ако дјело из ст. 1. и 2. овог члана изврши наставник, васпитач, старалац, усвојилац, љекар, вјерски службеник или друго лице злоупотребом свог положаја према дјетету које му је повјерено на учење, васпитање, чување или старање, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

(4) Ако је дјело из ст. 1, 2. и 3. овог члана извршено на нарочито свиреп или нарочито понижавајући начин, или је истом приликом извршено више дјела од стране више лица, или постоји велика несразмјера у зрелости и узрасту између учиниоца и жртве, или је усљед дјела наступила тешка тјелесна повреда, тешко нарушење здравља или трудноћа силованог женског лица, учинилац ће се казнити затвором најмање пет година.

(5) Ако је усљед дјела из ст. 1. до 4. овог члана наступила смрт дјетета,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

Обљуба злоупотребом положаја**Члан 196.**

(1) Ко злоупотребом свог положаја наведе на обљубу или другу полну радњу лице које се према њему налази у односу какве подређености или зависности, казниће се затвором до три године.

(2) Наставник, васпитач, старалац, усвојилац или друго лице које злоупотребом свог положаја изврши обљубу или другу полну радњу са малољетним лицем које му је повјерено ради учења, васпитања, чувања или њега, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

Задовољење полних страсти пред другим**Члан 197.**

(1) Ко пред другим на јавном мјесту врши полне радње, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко пред дјететом или малољетним лицем врши радње намијењене задовољавању властите или туђе полне страсти, или ко наведе дијете да пред њим или другим лицем врши такве радње, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

Трговина људима ради вршења проституције**Члан 198.**

(1) Ко ради зараде наводи, подстиче или намамљује другога на пружање сексуалних услуга или на други начин омогући његову предају другоме ради пружања сексуалних услуга, или на било који начин учествује у организовању или вођењу пружања сексуалних услуга, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ко ради зараде силом или пријетњом употребе силе или nanoшења значајне штете, другога принуди или преваром наведе на пружање сексуалних услуга, казниће се затвором од једне до пет година.

(3) Казном из става 2. казниће се и ко ради зараде, на начин наведен у претходном ставу, користећи тешку ситуацију проистеклу из боравка неког лица у иностраној земљи, принуди или наведе то лице на пружање сексуалних услуга, или ради његовог навођења на то професионално ангажује друго лице.

(4) Ако су дјела из претходних ставова извршена према дјетету или малољетнику, учинилац ће се казнити затвором од једне до дванаест година.

(5) Није од значаја за постојање дјела из овог члана да ли се лице које се принуђава, наводи или подводи већ раније бавило проституцијом.

Искоришћавање дјете и малољетних лица за порнографију**Члан 199.**

(1) Ко злоупотреби дијете или малољетно лице за израду слика, аудио-визуелног материјала или других предмета порнографске садржине, или дијете и малољетно лице злоупотреби за порнографску представу, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Предмети и средства из става 1. одузеће се.

Производња и приказивање дјечије порнографије**Члан 200.**

(1) Ко нуди, дистрибуира, прикаже или јавним излагањем или на други начин учини доступним списе, слике, аудио-визуелне или друге предмете који представљају

дјечију порнографију или ко такве материјале ради тога производи, набавља или држи или ко прикаже дјечију порнографску представу,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дјело из става 1. извршено према лицу млађем од 16 година, учинилац ће се казнити затвором до три године.

(3) Ако су дјела из претходних ставова извршена преко средстава јавног информисања или путем интернета, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(4) Под појмом дјечије порнографије у смислу ове одредбе подразумијева се порнографски материјал који визуелно приказује:

а) дијете или малољетно лице које је учесник евидентног сексуалног понашања, и

б) реалистичне слике које приказују дијете или малољетно лице које учествује у евидентном сексуалном понашању.

(5) Предмети и средства из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

Родоскрвљење**Члан 201.**

(1) Ко изврши обљубу са сродником по крви у правој линији или са братом, односно сестром,

казниће се затвором до три године или новчаном казном.

(2) Ко дјело из става 1. изврши са дјететом или малољетним лицем,

казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Према жртви дјела из става 2. која је у вријеме извршења дјела била малољетна, неће бити примјењене кривичне санкције. Ово вриједи и у случају када је дјело настављено након што је жртва постала пунољетна.

Глава двадесета**КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ БРАКА И ПОРОДИЦЕ****Двобрачност****Члан 202.**

(1) Ко закључи нови брак иако се већ налази у браку, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко закључи брак са лицем за које зна да се налази у браку.

(3) Ако је ранији брак престао или је поништен, гоњење се неће предузети, а ако је предузето обуставиће се.

Омогућавање закључења недозвољеног брака**Члан 203.**

Службено лице овлашћено за закључење брака које у вршењу своје службене дужности свјесно дозволи да се закључи брак који је по закону забрањен или ништав, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

Ванбрачна заједница за малољетним лицем**Члан 204.**

(1) Пунољетно лице које живи у ванбрачној заједници са малољетним лицем узраста између до 16 година, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се родитељ, усвојилац или старалац који малољетном лицу из става 1. допусти да у ванбрачној заједници живи са другим лицем или га на то наведе.

(3) Ако је дјело из става 2. овог члана учињено из користољубља, учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Ако се брак закључи, гоњење се неће предузети, а ако је предузето, обуставиће се.

Одузимање малољетног лица

Члан 205.

(1) Ко малољетно лице противправно задржи или одузме од родитеља, усвојоца, стараоца или од установе, односно лица којима је оно повјерено, кога задржава или спречава да оно буде код лица које има право на њега, или онемогућава извршење одлуке којом је малољетник повјерен одређеном лицу,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено из користољубља или других ниских побуда или је усљед дјела теже угрожено здравље, васпитавање или школовање малољетног лица,

учинилац ће се казнити затвором од три мјесеца до три године.

(3) Учиниоца дјела из ст. 1. и 2. овог члана који добровољно преда малољетника лицу или установи којој је он повјерен или омогући извршење одлуке о повјеравању малољетника, суд може ослободити од казне.

(4) При изрицању условне осуде за дјело из ст. 1. и 2. овог члана суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року преда малољетника лицу или установи којој је малољетник повјерен или омогући извршење одлуке којом је малољетник повјерен одређеном лицу или установи.

Промена породичног стања

Члан 206.

(1) Ко подметањем, замјеном или на други начин промијени породично стање дјетета, казниће се затвором до двије године.

(2) Ко замјеном или на други начин нехатно промијени породично стање дјетета, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Покушај дјела из става 1. је кажњив.

Запуштање и злостављање малољетног лица

Члан 207.

(1) Родитељ, усвојилац, стараоца или друго лице које grubим занемаривањем своје дужности збрињавања и васпитања запустити малољетно лице о којем је дужно да се стара,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Родитељ, усвојилац, стараоца или друго лице које злоставља малољетно лице или га принуђава на претјеран рад или рад који не одговара узрасту малољетног лица или на просјачење, или га из користољубља наводи на вршење других радњи које су штетне за његов развој, казниће се затвором до три године.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља малољетног лица, или се малољетно лице одало проституцији, алкохолу или другим облицима асоцијалног понашања, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

Насиље у породици или породичној заједници

Члан 208.

(1) Ко примјеном насиља, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, тјелесни интегритет

или душевно здравље члана своје породице или породичне заједнице,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана коришћено оружје, опасно оруђе или друго средство подобно да тијело тешко повриједи или здравље наруши, учинилац ће се казнити затвором од три мјесеца до три године.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља или су она чињена према малољетном лицу, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(4) Ако је усљед дјела из претходних ставова наступила смрт члана породице или породичне заједнице, учинилац ће се казнити затвором од двије до дванаест година.

(5) Ко лиши живота члана породице или породичне заједнице којег је претходно злостављао, казниће се затвором најмање десет година.

(6) Под породицом или породичном заједницом у смислу овог дјела подразумијевају се и бивши супружници и њихова дјеца, као и родитељи бивших супружника.

Кршење породичних обавеза

Члан 209.

(1) Ко grubим кршењем законом утврђених породичних обавеза остави у тешком положају члана породице који није у стању да се сам о себи стара, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступило тешко нарушење здравља члана породице, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт члана породице, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) При изрицању условне осуде суд може учиниоцу поставити услов да уредно извршава своје обавезе збрињавања, васпитања и издржавања.

Избјегавање давања издржавања

Члан 210.

(1) Ко избјегава да даје издржавање за лице које је по закону дужан да издржава, а та дужност је утврђена на основу извршне судске одлуке или извршног поравнања пред судом или другим надлежним органом, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако су усљед дјела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за издржавано лице, учинилац ће се казнити затвором до двије године и новчаном казном.

(3) При изрицању условне осуде суд може учиниоцу одредити обавезу да измири доспјеле обавезе и да уредно даје издржавање.

Глава двадесет прва

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ЗДРАВЉА ЉУДИ

Преношење заразне болести

Члан 211.

(1) Ко не поступи по прописима или наредби којима надлежни орган одређује прегледе, дезинфекцију, издва-

јање болесника или неке друге мјере за сузбијање или спречавање заразних болести код људи, па усљед тога дође до преношења заразне болести,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко не поступа по прописима или наредбама из става 1. овог члана у погледу сузбијања или спречавања заразних болести код животиња које се могу пренијети на људе, па усљед тога дође до преношења заразне болести на људе.

(3) Ако је дјелом из става 1. пренесена неизљечива заразна болест,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

(5) Ако је усљед дјела из претходних ставова наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. затвором од једне до осам година, а за дјело из става 4. затвором до три године.

(6) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. затвором од двије до дванаест година, за дјело из става 3. од двије до петнаест година, а за дјело из става 4. затвором од једне до осам година.

Непоступање по здравственим прописима за вријеме епидемије

Члан 212.

(1) Ко за вријеме епидемије какве заразне болести код људи не поступи по прописима, одлукама или наредбама којима се одређују мјере за њено сузбијање или спречавање,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко за вријеме епидемије какве опасне заразне болести код животиња која се може пренијети на људе, не поступи по прописима, одлукама или наредбама којима се одређују мјере за сузбијање или спречавање.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. учињена нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Непримјењивање мјера за заштиту од заразне болести

Члан 213.

(1) Ко у болници, породилишту, интернату, школи, предузећу или другој организацији или радњи у којој се рукује предметима исхране или врше хигијенске услуге, не примјени одговарајуће хигијенске мјере или противно здравственим прописима прими на рад или држи на раду лице које болује од заразне болести, па усљед тога дође до преношења заразне болести,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјела из става 1. затвором од једне до пет година, а за дјело из става 2. затвором до три године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од двије до дванаест година, а за дјело из става 2. затвором од једне до осам година.

Несавјесно пружање љекарске помоћи

Члан 214.

(1) Љекар који се при пружању љекарске помоћи не придржава правила здравствене струке, па тиме проузрокује знатније погоршање здравственог стања неког лица,

казниће се затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и други здравствени радник који се при пружању медицинске помоћи не придржава правила љекарске струке, па тиме проузрокује знатније погоршање здравственог стања неког лица.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. затвором од једне до осам година, а за дјело из става 3. затвором до три године.

(5) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. затвором од двије до дванаест година, а за дјело из става 3. затвором од једне до осам година.

Неуказивање љекарске помоћи

Члан 215.

(1) Љекар или други здравствени радник који противно својој љекарској дужности одбије да укаже љекарску помоћ болеснику или лицу коме је таква помоћ потребна, а које се налази у непосредној опасности за живот или опасности од наступања тешке тјелесне повреде или тешког нарушења здравља,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана код лица коме није указана љекарска помоћ наступила тешка тјелесна повреда или му је здравље тешко нарушено,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт лица којем није указана љекарска помоћ,

учинилац ће се казнити затвором од двије до дванаест година.

Неовлашћено пружање медицинских услуга

Члан 216.

(1) Ко се противно прописима неовлашћено бави лијечењем или пружањем других медицинских услуга, казниће се затвором до двије године и новчаном казном.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од двије до петнаест година.

Недозвољено пресађивање дијелова човјечијег тијела**Члан 217.**

(1) Ко ради пресађивања од другог узме дио тијела или другом пресади дио тела, иако је узимање и пресађивање дијела тијела по правилима медицинске науке и струке неоправдано,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Казном из става 1. казниће се и ко ради пресађивања узме дио човјечијег тијела прије него што је смрт утврђена на прописан начин.

(3) Ко ради пресађивања од другог узме дио тијела или другом пресади дио тијела без сагласности даваоца или примаоца или сагласности њихових законских заступника, ако давалац или прималац нису били у стању да дају сагласност,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(4) Казном из претходног става казниће се и ко неовлашћено за награду продаје или посредује при давању дијелова тијела од живог или умрлог лица ради пресађивања.

Насавјесно поступање при справљању и издавању лијекова**Члан 218.**

(1) Лице овлашћено за издавање лијекова за употребу у медицини које изда други лијек умјесто прописаног или захтијеваног ако замјена није дозвољена, или које не направи лијек у прописаној размјери или количини, или које уопште несавјесно поступи при стављању лијекова у промет и тиме проузрокује погоршање здравственог стања неког лица,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од једне до пет година, а за дјело из става 2. затвором до три године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од двије до дванаест година, а за дјело из става 2. затвором од једне до осам година.

Производња и стављање у промет производа штетних за лијечење**Члан 219.**

(1) Ко производи, продаје или на други начин ставља у промет лијекове или друга средства за лијечење која су штетна за здравље,

казниће се затвором до двије године и новчаном казном.

(2) Ко прибавља, прерађује или протура заражену крв или друго ткиво или из тога справљена средства за лијечење,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година и новчаном казном.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно,

учинилац ће се казнити затвором до двије године и новчаном казном.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. затвором од једне до осам година, а за дјело из става 3. затвором од три мјесеца до три године.

(5) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. затвором од двије до дванаест година, а за дјело из става 3. затвором од једне до осам година.

(6) Производи из става 1. овог члана одузеће се.

Неовлашћена производња и стављање у промет отрова**Члан 220.**

(1) Ко неовлашћено производи отрове, врши промет отрова или користи отрове,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Отрови и средства за њихово справљање одузеће се.

Производња и стављање у промет штетних производа**Члан 221.**

(1) Ко производи ради продаје, продаје или на други начин ставља у промет штетне животне намирнице, јело, пиће или друге производе штетне за здравље људи,

казниће се затвором до двије године и новчаном казном.

(2) Казном из става 1. казниће се и ко производи, продаје или на други начин ставља у промет средства за личну његу, дјечије играчке или сличне производе за масовно коришћење или потрошњу који су штетни за здравље.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно,

казниће се затвором до једне године и новчаном казном.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. затвором од једне до осам година, а за дјело из става 3. затвором до три године.

(5) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. затвором од двије до дванаест година, а за дјело из става 3. затвором од једне до осам година.

(6) Штетне намирнице и производи одузеће се.

Несавјесно вршење прегледа животних намирница**Члан 222.**

(1) Ветеринар или други овлашћени ветеринарски радник који несавјесно врши преглед стоке за клање или меса намијењеног за исхрану или противно прописима не изврши преглед и тиме омогући да се стави у промет месо или животне намирнице штетне за здравље људи,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од једне до пет година, а за дјело из става 2. затвором до три године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од двије до дванаест година, а за дјело из става 2. затвором од једне до осам година.

Загађивање воде за пиће и животних намирница

Члан 223.

(1) Ко каквом шкодљивом материјом загади воду која људима служи за пиће или животне намирнице и тиме проузрокује опасност за живот или здравље људи, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од једне до пет година, а за дјело из става 2. затвором до три године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од двије до дванаест година, а за дјело из става 2. затвором од једне до осам година.

Неовлашћена производња и промет опојних дрога

Члан 224.

(1) Ко неовлашћено производи, прерађује, продаје или нуди на продају, или ко ради продаје купује, држи или преноси, или ко посредује у продаји или куповини или на други начин неовлашћено ставља у промет супстанце или препарате који су проглашени за опојне дроге,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено од стране више лица или је учинилац овог дјела организовао мрежу препродаваца или посредника, или је за извршење дјела искористио дијете или малољетно лице, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(3) Ко неовлашћено прави, набавља, посједује или даје на употребу опрему, материјал или супстанце за које зна да су намијењене за производњу опојних дрога,

казниће се затвором од једне до пет година.

(4) Учиноца који пријави од кога набавља опојне дроге, суд може блаже казнити или ослободити од казне.

(5) Опојне дроге и средства за њихово справљање одузеће се.

Омогућавање уживања опојних дрога

Члан 225.

(1) Ко наводи другог на уживање опојне дроге или му даје опојну дрогу да је ужива он или друго лице, или стави на располагање просторије ради уживања опојне дроге или на други начин омогућује другом да ужива опојну дрогу,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено према дјетету, малољетнику, душевно поремећеном лицу или према више лица или је изазвало нарочито тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(3) Опојне дроге одузеће се.

Глава двадесет друга

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПРАВА ИЗ РАДНИХ ОДНОСА И СОЦИЈАЛНОГ ОСИГУРАЊА

Повреда основних права радника

Члан 226.

Ко се свјесно не придржава закона, другог прописа или колективног уговора о заснивању или престанку радног односа, о плати и њеним накнадама, радном времену, одмору или одсуствовању, о посебној заштити на раду жена, омладине и инвалида или о забрани прековременог или ноћног рада и тиме повреди, ускрати или ограничи раднику право које му припада,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Повреда права при запошљавању и за вријеме незапослености

Члан 227.

(1) Ко другоме ускрати или ограничи право на слободно запошљавање под једнаким условима који су предвиђени у закону или другим прописима,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко се свјесно не придржава закона или других прописа о правима грађана за вријеме незапослености и тиме незапосленом лицу ускрати или ограничи право које му припада.

Повреда права из социјалног осигурања

Члан 228.

Ко се свјесно не придржава закона или других прописа о социјалном осигурању и тиме ускрати или ограничи неком лицу право које му припада,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Злоупотреба права из социјалног осигурања

Члан 229.

Ко симулирањем или проузроковањем болести или неспособности за рад или на други противправан начин постигне да му се призна неко право из социјалног осигурања које му по законским или другим прописима не припада,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Не предузимање мера заштите на раду

Члан 230.

(1) Лице одговорно за предузимање мера заштите на раду које се свјесно не придржава закона или других прописа о мјерама заштите на раду усљед чега наступи опасност за живот или здравље радника,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) При изрицању условне осуде суд може учиниоцу одредити обавезу да у одређеном року поступи по прописима и мјерама заштите на раду.

Глава двадесет трећа

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ИМОВИНЕ

Крађа

Члан 231.

(1) Ко одузме туђу покретну ствар у намјери да њеним присвајањем прибави себи или другом противправну имовинску корист,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако вриједност украдене ствари не прелази износ од 200 КМ, а учинилац је ишао за тим да прибави малу имовинску корист,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Тешка крађа

Члан 232.

(1) Ако је крађа извршена:

1) обијањем или проваљивањем или другим савлађивањем већих препрека да се дође до ствари из затворених зграда, соба, каса, ормара, благајни или других затворених простора,

2) на нарочито опасан или нарочито дрзак начин,

3) од стране лица које је при себи имало какво оружје или опасно средство ради напада или одбране,

4) од стране више лица која су се удружила за вршење крађа,

5) искоришћавањем стања проузрокованог пожаром, поплавом, земљотресом или сличном несрећом,

6) искоришћавањем немоћи или другог тешког стања неког лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(2) Ако вриједност украдене ствари прелази износ од 10.000 КМ,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(3) Ако је украдена ствар од посебног историјског, научног или културног значаја, или вриједност украдене ствари прелази износ од 50.000 КМ,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

Разбојништво

Члан 233.

(1) Ко употребом силе против неког лица или пријетњом да ће непосредно напасти на живот или тијело одузме туђу покретну ствар у намјери да њеним присвајањем прибави себи или другом противправну имовинску корист,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана неком лицу умишљајно нанесена тешка тјелесна повреда или је дјело учињено од стране више лица или је употријебљено какво оружје или опасно средство, или ако вриједност одузетих ствари прелази износ од 50.000 КМ,

учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

(3) Ако је при извршењу кривичног дјела из става 1. овог члана неко лице умишљајно лишено живота,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година или дуготрајним затвором.

Разбојничка крађа

Члан 234.

(1) Ко је на дјелу крађе затечен, па у намјери да украдену ствар задржи, употријежи силу против неког лица или пријетњу да ће непосредно напасти на његов живот или тијело,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана неком лицу умишљајно нанесена тешка тјелесна повреда или је дјело учињено од стране више лица или је употријебљено какво оружје или опасно средство, или ако вриједност украдених ствари прелази износ од 50.000 КМ,

учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

(3) Ако је при извршењу кривичног дјела из става 1. овог члана неко лице умишљајно лишено живота,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година или дуготрајним затвором.

Утаја

Члан 235.

(1) Ко у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист присвоји туђу покретну ствар која му је повјерена,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако вриједност утајених ствари не прелази износ од 200 КМ, а учинилац је ишао за тим да прибави малу имовинску корист,

казниће се новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

(3) Ако дјело из става 1. овог члана учини старалац, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(4) Ако је утајена ствар од посебног историјског, научног или културног значаја или ако вриједност утајене ствари прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се затвором од једне до осам година.

(5) Ко туђу покретну ствар коју је нашао или до које је случајно дошао противправно присвоји у намјери да себи или другом прибави имовинску корист,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(6) Гоњење за дјела из ст. 1, 2. и 5. предузима се по приједлогу.

Одузимање туђе ствари

Члан 236.

(1) Ко без намјере прибављања имовинске користи противправно одузме туђу покретну ствар,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је одузета ствар од посебног историјског, научног или културног значаја или ако вриједност одузете ствари прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Гоњење за дјело из става 1. предузима се по приједлогу.

Одузимање моторног возила

Члан 237.

(1) Ко одузме туђе моторно возило у намјери да га противправно употријежи за вођњу,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је употреба возила трајала дуже вријеме или је на возилу проузрокована већа штета,

учинилац ће се казнити затвором од три мјесеца до три године.

(3) Покушај кривичног дјела из става 1. овог члана је кажњив.

Неовлашћено улажење у заштићену компјутерску базу података

Члан 238.

(1) Ко неовлашћено уђе у туђу заштићену компјутерску базу података и унесе измјене, уништи, копира, употријежи, сакрије, објави или унесе какав свој податак или компјутерски вирус, или на неки други начин учини неупотребљивим туђе компјутерске податке или програме,

казниће се затвором до двије године.

(2) Ако је дјелом из претходног става прибављена велика имовинска корист или је проузрокована знатна имовинска штета,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Покушај дјела из става 1. је кажњив.

Превара

Члан 239.

(1) Ко у намјери да себи или другоме прибави какву противправну имовинску корист доведе кога лажним приказивањем или прикривањем чињеница у заблуду или га одржава у заблуди и тиме га наведе да овај на штету своје или туђе имовине нешто учини или не учини, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист до 200 КМ, а учинилац је ишао за тим да прибави малу имовинску корист или да проузрокује малу штету,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист или је проузрокована имовинска штета у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се затвором од једне до десет година.

(4) Ко дјело из става 1. овог члана учини само у намјери да другог оштети,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Гоњење за дјело из става 2. овог члана се предузима по приједлогу.

Осигурачка превара

Члан 240.

(1) Ко у намјери да од осигуравајућег друштва наплати осигурану суму, оштети или сакрије ствар која је осигурана од наведених ризика, па затим пријави штету, казниће се затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко у намјери да од осигуравајућег друштва наплати осигурану суму за случај тјелесног оштећења, тјелесне повреде или нарушења здравља, проузрокује себи такво оштећење, повреду или нарушење здравља.

(3) Ако је дјелима из ст. 1. и 2. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се затвором од једне до десет година.

Организовање недозвољених игара на срећу

Члан 241.

(1) Ко у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, организује, учествује или помаже при организовању игара у којима учесници плаћају одређене новчане износе учесницима који су се прије њих укључили у игру и очекују плаћање одређених новчаних износа од учесника који се буду након њих укључили у игру,

казниће се затвором до три године.

(2) Казном из става 1. казниће се и ко, у намјери да би себи или неком другом прибавио противправну имовинску корист, организује, учествује или помаже при организовању игара на срећу за које није издата дозвола надлежног органа.

(3) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. настала велика имовинска штета, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Изнуда

Члан 242.

(1) Ко у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, силом или озбиљном пријетњом принуди другог да нешто учини или не учини на штету своје или туђе имовине, или ко на такав начин утјерује дуг,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, или ако је при извршењу дјела употребљено какво оружје или опасно средство, или је дјело учињено од стране више лица или на нарочито груб и понижавајући начин,

казниће се затвором од двије до дванаест година.

(3) Ко се за награду бави вршењем дјела изнуде, казниће се затвором од три до петнаест година.

Уцјена

Члан 243.

(1) Ко у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист запријети другом да ће против њега или њему блиских лица открити нешто што би њиховој части или угледу шкодило и тиме га принуди да нешто учини или не учини на штету своје или туђе имовине, или ко на такав начин утјерује дуг,

казниће се затвором од три мјесеца до пет година.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, а ако износ прелази 50.000 КМ, или је дјело учињено од стране више лица или на нарочито понижавајући начин, казниће се затвором од двије до дванаест година.

(3) Ко се за награду бави вршењем дјела уцјене, казниће се затвором од три до петнаест година.

Злоупотреба повјерења

Члан 244.

(1) Ко заступајући имовинске интересе неког лица или старајући се о његовој имовини не испуни своју дужност или злоупотреби дата му овлашћења у намјери да тиме прибави себи или другом какву имовинску корист или да оштети лице чије имовинске интересе заступа или о чијој се имовини стара,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је овим дјелом прибављена имовинска корист или проузрокована штета у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ако дјела из ст. 1. и 2. овог члана учини старалац или адвокат, казниће се за дјело из става 1. затвором од шест мјесеци до пет година, за дјело из става 2. када је износ преко 10.000 КМ затвором од једне до осам година, а када је износ преко 50.000 КМ, затвором од двије до десет година.

Зеленаштво

Члан 245.

(1) Ко за давање новца или других потрошних ствари на зајам или за вршење услуге коју учини неком лицу, прими или уговори за себе или другом несразмјерну имовинску корист искоришћавајући његово тешко имовно стање, тешке прилике, нужду, недовољно искуство, лакомисленост или смањену способност расуђивања, казниће се затвором до три године и новчаном казном.

(2) Ако су усљед дјела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за оштећеног или је учинилац прибавио имовинску корист у износу који прелази 10.000 КМ,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година и новчаном казном, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се затвором од једне до десет година и новчаном казном.

Прикривање

Члан 246.

(1) Ко ствар за коју зна да је прибављена кривичним дјелом или оно што је за њу добијено продајом или замјеном прикрива, протура, купује, прима у залогу или на други начин прибавља, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено у саставу групе или злочиначке организације, или ако вриједност ствари које се прикривају прелази износ од 20.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година, а ако тај износ прелази 100.000 КМ, казниће се затвором од једне до десет година.

(3) Ко дјело из става 1. овог члана учини, а могао је и био дужан да зна да је ствар прибављена кривичним дјелом, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

Противзаконито усељење

Члан 247.

(1) Ко се неовлашћено усели у туђу зграду, стан, пословни простор или друге просторије, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) При изрицању условне осуде, суд учиниоцу може наложити да у одређеном року напусти и испразни простор у који је уселио.

Противправно заузимање земљишта

Члан 248.

(1) Ко противправно заузме туђе земљиште, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ко противправно заузме туђе земљиште у намјери да га употреби за градњу, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

Оштећење туђе ствари

Члан 249.

(1) Ко уништи, оштети или учини неупотребљивом туђу ствар, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана проузрокована штета у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Гоњење за дјело из става 1. предузима се по приједлогу.

Паљевина

Члан 250.

(1) Ко запали туђу кућу или другу зграду намијењену за боравак или економско коришћење, или пословну зграду или зграду која је у јавној употреби, казниће се затвором од једне до осам година.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана проузрокована штета великих размјера, учинилац ће се казнити затвором од двије до дванаест година.

Оштећење туђих права

Члан 251.

(1) Ко у намјери да осујети остварење права на ствари отуђи, уништи или оштети своју ствар на којој други има заложно право или право уживања и тиме га оштети, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко уништи, оштети, прикрије, привидно прода или учини неупотребљивом своју целокупну имовину или неки њезин саставни дио, или призна неистинито потраживање, састави лажан уговор или неком другом преварном радњом привидно или стварно погорша своје имовно стање и тиме умањи могућност или спријечи намирње најмање једног од својих повјерилаца.

(3) Гоњење за дјело из става 1. овог члана предузима се по приједлогу.

Оштећење стамбених и пословних зграда и просторија

Члан 252.

(1) Корисник стана, станар, управник, власник или друго лице које са стамбене или пословне зграде или из стамбеног или пословног простора скине или оштети спољње или унутрашње уређаје, инсталације или њихове дијелове или на други начин знатно смањи употребљивост зграде или простора, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је ради дјела из става 1. овог члана зграда, стамбени или пословни простор постао неупотребљив, учинилац ће се казнити затвором до три године.

Присвајање, уништење или оштећење споменика културе, заштићених објеката природе или других предмета који су од посебног културног или историјског значаја

Члан 253.

(1) Ко при археолошким, геолошко-палеонтолошким и минеролошким истраживањима и ископавањима, архивским истраживањима или на други начин присвоји ископине, материјал или нађени предмет који има културни или историјски значај, архивски материјал или природну ријеткост,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко противправно уништи или оштети споменик културе, заштићени објекат природе или други предмет који је од посебног културног или историјског значаја, или ствар која представља јавно добро.

(3) Ко неовлашћено на споменику културе изврши конзерваторске, рестаураторске или истраживачке радове, или ко неовлашћено врши археолошка ископавања или истраживања, па усљед тога споменик буде теже оштећен или уништен,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(4) Ако су дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана извршена према предмету или споменику посебног историјског или културног значаја, или је тим дјелима проузрокована велика штета,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Изношење у иностранство предмета који су од посебног културног или историјског значаја или природних ријеткости

Члан 254.

(1) Ко неовлашћено изведе или изнесе у иностранство предмет који је посебног културног или историјског значаја или предмет који представља природну ријеткост, или другом омогући да то учини, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено у односу на добро од великог културног, историјског или природног значаја,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

Искрено кајање

Члан 255.

Ако је учинилац дјела из чл. 231, 235, 236, 237, 247, 248, 249, 251. и 252. овог закона, прије него што је сазнао да је откривен, вратио одузету или присвојену ствар, накнадио штету или је на други начин отклонио штетне последице кривичног дјела, суд га може ослободити од казне.

Гоњење у случају кад је учинилац у блиском односу са оштећеним

Члан 256.

За кривична дјела из чл. 231. став 2., 235, 236, 237, 247, 249, чл. 251. и 252. овог закона, ако су учињена према брачном другу, сроднику по крви у правој линији, брату или сестри, усвојоцу или усвојенику или према другим лицима са којима учинилац живи у заједничком домаћинству, гоњење се предузима по приједлогу.

Глава двадесет четврта

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПРИВРЕДЕ И ПЛАТНОГ ПРОМЕТА

Стварање монополистичког положаја на тржишту

Члан 257.

Овлашћено лице у предузећу или другом субјекту привредног пословања или предузетник који супротно закону или другом пропису закључи споразум којим се друго предузеће или правно лице ограничава у слободном промету робе или услуга на одређеном подручју или са одређеним предузећима или другим правним лицима, или склопи споразум са којим се на други начин ствара монополистички положај предузећа или другог правног лица на тржишту, па усљед тога предузеће или друго правно лице прибави знатну имовинску корист или за другог наступи знатна имовинска штета,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

Злоупотреба лажног стечаја

Члан 258.

(1) Ко у намјери да избјегне плаћање својих обавеза, привидним или стварним умањењем своје имовине проузрокује стечај на тај начин што:

1) цијелу или дио имовине привидно или испод тржишне вриједности прода, прикрије, бесплатно уступи или уништи;

2) закључи фиктивне уговоре о дугу или призна непостојећа потраживања;

3) прикрије, уништи, преиначи или тако води пословне књиге, исправе или списе које је по закону или другом пропису обавезно водити да се из њих не може утврдити стварно имовно стање, или ово стање сачињавањем лажних исправа или на други начин прикаже таквим да се на основу њега може отворити стечај,

казниће се затвором од једне до пет година и новчаном казном.

(2) Ако су усљед дјела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за повјериоца, учинилац ће се казнити затвором од двије до десет година.

Проузроковање стечаја несавјесним пословањем

Члан 259.

(1) Ко знајући за своју презадуженост или неспособност плаћања, нерационалним трошењем или отуђивањем имовине у бесцијење, преузимањем несразмјерних обавеза, прекомјерним коришћењем и давањем зајмова, лакоисленим закључивањем или обнављањем уговора са лицима неспособним за плаћање, пропуштањем благовременог остваривања својих потраживања, уништењем имовине или на други начин који је у очигледној супротности са његовим дужностима у управљању имовином или савјесним привредним пословањем, проузрокује стечај или значајно умањење имовине правног лица и тиме оштети другог,

казниће се затвором од шест мјесеци до три године и новчаном казном.

(2) Ако је учинилац дјела отклонио штетне последице дјела прије него што је сазнао да је откривен,

казниће се казном затвора до једне године, а може се и ослободити од казне.

Повреда равноправности у обављању привредне дјелатности

Члан 260.

(1) Ко злоупотребом свог службеног положаја или овлашћења ограничи слободно кретање људи, роба и капитала на подручју Републике Српске, ускрати или ограничи право привредног друштва или другог правног или физичког лица да се на подручју Републике Српске бави прометом роба и услуга или ко стави привредно друштво или друго правно или физичко лице у неравноправан положај према другим лицима у погледу услова за рад или обављање промета робе и услуга или ограничи слободну размјену робе и услуга на подручју Републике Српске,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Службено или одговорно лице у Републици Српској, које злоупотребом свог службеног положаја или овлашћења ограничи слободно кретање људи, робе и капитала између ентитета или између ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, ускрати или ограничи право привредног друштва или другог правног или физичког лица да се на подручју другог ентитета или Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине бави прометом робе и услуга или стави привредно друштво или друго правно или физичко лице у неравноправан положај према другим лицима у погледу услова рада или услова обављања промета робе и услуга или ограничи слободну размјену робе и услуга између ентитета и Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине,

казниће се казном затвора од једне до осам година.

Злоупотреба у стечајном поступку или поступку принудног поравнања

Члан 261.

(1) Ко у стечајном поступку или поступку принудног поравнања пријави лажно потраживање или потраживање у лажном исплатном реду да би тиме остварио право које му не припада,

казниће се новчаном казном и затвором до једне године.

(2) Повјерилац, члан повјерилачког одбора или стечајни управник који за себе или другога прими имовинску корист или обећање имовинске користи да се донесе или да се не донесе одређена одлука, или да се на други начин оштети барем један повјерилац у стечајном поступку или поступку принудног поравнања,

казниће се новчаном казном и затвором до три године.

(3) Казном из става 1. овог члана казниће се ко повјериоцу, члану управног одбора или стечајном управнику да или обећа имовинску корист ради извршења дјела из става 2. овог члана.

Оштећење или повлашћивање повјерилаца**Члан 262.**

(1) Ко знајући да је постао неспособан за плаћање, исплатом дуга или на други начин стави којег повјериоца у повољнији положај и тиме знатно оштети најмање једног од својих повјерилаца,

казниће се затвором од шест мјесеци до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се ко знајући да је постао неспособан за плаћање, а у намјери да изигра повјериоце, призна неистинито потраживање, састави лажан уговор или неком другом преварном радњом оштети најмање једног од својих повјерилаца.

(3) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила знатна штета или ако је ради тога према оштећеном покренут поступак принудног поравнања или стечај,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Злоупотреба овлашћења у привреди**Члан 263.**

(1) Одговорно лице у предузећу или другом субјекту привредног пословања које у намјери прибављања противправне имовинске користи за своје или друго правно лице:

1) ствара или држи недозвољене фондове у земљи или иностранству;

2) састављањем исправа неистинитог садржаја, лажним билансима, процјенама или инвентарисањем или другим лажним приказивањем или прикривањем чињеница, неистинито приказује стање и кретање средстава и резултата пословања;

3) правно лице стави у повољнији положај приликом добијања средстава или других погодности које се правном лицу не би признале према постојећим прописима;

4) при извршавању пореских или других законских обавеза ускрати средства која представљају јавни приход;

5) намјенска средства са којима располаже користи противно њиховој намјени;

6) на други начин грубо прекрши закон или правила пословања у односу на располагање, коришћење и управљање имовином,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена знатна имовинска корист или је наступила штета великих размјера,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

Несавјесно привредно пословање**Члан 264.**

(1) Одговорно лице у предузећу или другом правном лицу у коме нема већински удио, које свјесним кршењем закона или другог прописа о пословању очигледно несавјесно послује и тиме проузрокује знатну имовинску штету том правном лицу,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је услед дјела из става 1. наступила принудна ликвидација или је то правно лице дошло под стечај,

учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

Пословна превара**Члан 265.**

(1) Ко обављајући привредну дјелатност при склапању или извршењу уговора или посла обмане другог приказивањем да ће обавезе бити испуњене или прикривањем да обавезе неће бити или да неће моћи бити испуњене, па ради дјелимичног или потпуног неиспуњења обавезе за другу страну или неког другог наступи имовинска штета,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је извршењем дјела из става 1. овог члана проузрокована штета која прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година,

а ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се затвором од двије до десет година.

Закључење штетног уговора**Члан 266.**

(1) Ко као представник или заступник правног лица које обавља привредну дјелатност у којем нема већински удио, закључи уговор за који зна да је штетан за правно лице или закључи уговор супротно овлашћењима и тиме нанесе штету правном лицу,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је услед дјела из претходног става наступила велика штета за правно лице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

Неовлашћено примање поклона или дарова**Члан 267.**

(1) Ко заступајући имовинске интересе неког правног лица захтијева или прими награду, поклон или какву другу корист да би био закључен или да не би био закључен споразум, или да се изврши или да се не изврши нека друга радња на штету правног лица, па ради тога за то правно лице наступи већа имовинска штета,

казниће се затвором од једне до осам година.

(2) Учиниоца дјела из става 1. овог члана који након закљученог или незакљученог споразума, или извршене или неизвршене неке друге радње на штету правног лица, захтијева или прими награду, поклон или какву другу корист,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Награда, поклон или друга корист одузеће се.

Неовлашћено давање поклона или дарова**Члан 268.**

(1) Ко лицу које заступа имовинске интересе неког правног лица да или покуша дати или обећа награду, поклон или какву другу корист ради тога да би добио какву неоправдану погодност при уговарању посла из става 1. члана 258. овог закона,

казниће се затвором од једне до осам година.

(2) Ко лицу које заступа имовинске интересе неког правног лица да или покуша дати или обећа награду, поклон или какву другу имовинску или неимовинску корист као противуслугу за склапање каквог посла или за извршење каквог посла,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Извршилац дјела из претходних ставова који је дао поклон или награду на захтјев или је дјело пријавио прије него што је откривено или прије него је сазнао да је откривено, може се ослободити од казне.

(4) Дати поклон или награда одузеће се, а у случају из става 3. може се вратити ономе ко је дао.

Одавање и неовлашћено прибављање пословне тајне**Члан 269.**

(1) Ко неовлашћено другом саопшти, преда или на други начин учини доступним податке који представљају пословну тајну, као и ко прибавља овакве податке у намјери да их преда непозваном лицу,

казниће се затвором од једне до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко, с намјером да их неовлашћено употреби, на противправан начин дође до података који представљају пословну тајну.

(3) Ако је одавање, односно прибављање података извршено ради њиховог одношења у иностранство или ако је дјело учињено из користољубља,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је дјело из ст. 1. и 3. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Одавање и коришћење берзанске тајне

Члан 270.

(1) Ко пословне податке брзе који нису доступни свим учесницима у берзи саопшти непозваном лицу или ко дође до таквих података, па њиховим коришћењем на берзи оствари противправну имовинску корист, казниће се затвором од три мјесеца до пет година.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се затвором од двије до десет година.

Упад у компјутерски систем

Члан 271.

(1) Ко у привредном пословању у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист или другог оштети, неовлашћено унесе измјене, сакрије, објави, избрише или уништи туђе компјутерске податке или програме, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист или је проузрокована имовинска штета у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се затвором од једне до десет година.

Неовлашћена употреба туђе фирме, узорка или модела

Члан 272.

(1) Ко се у намјери да обмане купце или кориснике услуга послужи туђом фирмом, туђим жигом или заштитним знаком, туђом ознаком о географском поријеклу или другом посебном ознаком робе или унесе поједина обилежја ознака у своју фирму, свој жиг или заштитни знак или у своју посебну ознаку робе, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко у намјери из претходног става неовлашћено искористи туђи модел или узорак или пушта у промет предмете израђене на њиховој основи.

(3) Предмети из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

Неовлашћена употреба туђег проналаска

Члан 273.

(1) Ко у производњи или привредном промету неовлашћено употреби туђи пријављени или заштићени проналазак, казниће се затвором до три године.

(2) Ко неовлашћено објави суштину туђег проналаска прије него што је овај проналазак на начин утврђен законом објављен, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(3) Производи израђени на основу неовлашћене употребе туђег проналаска ће се одузети.

Фалсификовање или уништавање пословних или трговачких књига или исправа

Члан 274.

(1) Ко у пословне или трговачке књиге, исправе или списе које је дужан да води на основу закона или другог прописа, унесе неистините податке или не унесе неки важан податак, или својим потписом или печатом овјери пословну или трговачку књигу, исправу или спис са неистинитом садржином, или својим потписом или печатом омогући прављење пословне или трговачке књиге, исправе или списа са неистинитом садржином,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Казниће се казном из става 1. овог члана и ко неистиниту пословну или трговачку књигу, исправу или спис употреби као да су истинити, или ко уништи, оштети, прикрије или на други начин учини неупотребљивом пословну књигу, исправу или спис.

Фалсификовање и употреба хартија од вриједности

Члан 275.

(1) Ко направи лажне хартије од вриједности или преиначи праве хартије од вриједности у намјери да их употреби као праве или да их другом да на употребу, или ко такве лажне хартије употреби као праве или их у тој намјери прибави,

казниће се новчаном казном и затвором до двије године.

(2) Ако укупан износ на који гласе хартије од вриједности из става 1. овог члана прелазе 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се затвором од двије до десет година.

(3) Ко лажне хартије од вриједности које је примио као праве, па сазнавши да су лажне, стави у промет, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Лажне хартије од вриједности одузеће се.

Фалсификовање кредитних картица и картица за безготовинско плаћање

Члан 276.

(1) Ко направи лажну кредитну или картицу за безготовинско плаћање или ко преиначи такву праву картицу у намјери да је употреби као праву или ко такву лажну картицу употреби као праву, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је учинилац дјела из става 1. овог члана употребом картице прибавио имовинску корист, казниће се новчаном казном и затвором до три године.

(3) Ако је учинилац дјела из става 1. овог члана прибавио имовинску корист у износу који прелази 10.000 КМ, казниће се затвором од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се затвором од двије до десет година.

Фалсификовање знакова за вриједност

Члан 277.

(1) Ко направи лажне знакове за вриједност или ко преиначи који од правих знакова у намјери да их употреби као праве или да их другоме да на употребу или ко такве лажне знакове употреби као праве, или их у тој намјери прибави, казниће се новчаном казном и затвором до двије године.

(2) Ако укупна вриједност знакова из става 1. овог члана прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ко одстраћивањем жига којим се знаци за вриједност поништавају или којим другим начином иде за тим да ради поновне употребе овим знацима да изглед као да нису употријебљени, или ко употријебљене знакове поново употријежи или прода као да важе, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Лажни знакови за вриједност одузеће се.

Прављење, набављање и давање другом средстава за фалсификовање

Члан 278.

(1) Ко прави, набавља, посједује, продаје или даје другом на употребу средства за прављење лажног новца или лажних хартија од вриједности,

казниће се затвором од шест мјесеци до три године.

(2) Ко прави, набавља, посједује, продаје или даје другом на употребу средства за прављење лажних знакова за вриједност,

казниће се новчаном казном и затвором до двије године.

(3) Средства из ст. 1. и 2. одузеће се.

Фалсификовање знакова за обљежавање робе, мјера и тегова

Члан 279.

(1) Ко у намјери да их употријежи као праве направи лажне печате, жигове, марке или друге знакове за обљежавање домаће или стране робе којима се жигеше злато или други племенити метали, дрво, стока или каква друга роба, или ко у истој намјери такве праве знакове преиначи или ко такве лажне знакове употријежи као праве,

казниће се затвором од три мјесеца до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко изврши фалсификовање мјера или тегова.

(3) Ко прави, набавља, продаје или даје другом на употребу средства за прављење знакова за обљежавање робе, лажних мјера и тегова,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(4) Лажни знаци, мјере и тегови одузеће се.

Прање новца

Члан 280.

(1) Ко новац или имовину за које зна да су прибављени кривичним дјелом прими, замијени, држи, с њим располаже, употријежи га у привредном пословању или га на други начин прикрије или покуша прикрити,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је извршилац дјела из става 1. истовремено и извршилац или саучесник у кривичном дјелу којим је прибављен новац или имовинска корист из претходног става,

казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ако је новац или имовина из ст. 1. и 2. велике вриједности,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Ако дјела из претходних ставова изврши више лица која су се удружила за вршење таквих дјела,

учинилац ће се казнити затвором од двије до дванаест година.

(5) Ако је при извршењу дјела из става 1. тач. 2. и 3. овог члана учинилац поступао нехатно у односу на околност да су новац или имовинска корист прибављени кривичним дјелом,

казниће се затвором до три године.

(6) Новац и имовина из претходних ставова одузеће се.

Недозвољена трговина

Члан 281.

(1) Ко немајући овлашћење за трговину, набави робу или друге предмете у већој количини или вриједности у сврху продаје, или ко се неовлашћено и у већем обиму бави трговином или посредовањем у трговини и заступањем домаћих привредних субјеката у промету робе или услуга,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ко се бави продајом робе чију је производњу неовлашћено организовао,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко неовлашћено продаје, купује или врши размјену робе или предмета чији је промет забрањен или ограничен.

(4) Ако је учинилац дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана организовао мрежу препродаваца или посредника, или је постигао имовинску корист која прелази износ од 10.000 КМ,

казниће се затвором од једне до осам година.

(5) Роба и предмети недозвољене трговине одузеће се.

Обмањивање купаца

Члан 282.

(1) Ко у намјери обмањивања купаца стави у промет производе у већем обиму са ознаком у коју су унесени подаци који не одговарају садржини, поријеклу или квалитету производа, ставља у промет производе који по својој тежини или квалитету не одговарају ономе што се редовно претпоставља код таквих производа, или на производе ставља ознаку заштите за производе који нису заштићени, или стави у промет производе без ознаке о садржини, врсти, поријеклу, року трајања или квалитету производа кад је оваква ознака прописана,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ко у намјери обмањивања купаца лажно објави да је снижена цијена роби или да се врши распродаја робе или да предстоји повишење цијена или на други начин лажном рекламом обмањује купце у погледу цијене производа које продаје,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

Обмана при добијању кредита или других погодности

Члан 283.

(1) Ко у намјери да за себе или другог добије кредит, инвестициона средства, субвенције или какву другу погодност, даваоцу кредита или субјекту надлежном за одобравање погодности, да неистините или непотпуне податке о имовном стању или друге податке значајне за добијање кредита или друге погодности,

казниће се затвором од шест мјесеци до три године.

(2) Ко дјелом из става 1. овог члана добије средства у износу који прелази 10.000 КМ, казниће се затвором од једне до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се затвором од двије до десет година.

(3) Ко добијени кредит, инвестициона средства, субвенцију или какву другу погодност искористи за другу намјену од оне која му је одобрена,

казниће се затвором до двије године и новчаном казном.

Недозвољено бављење банкарском дјелатношћу

Члан 284.

(1) Ко се без одобрења или противно условима под којима је оно дато бави банкарском дјелатношћу,

казниће се затвором од три мјесеца до пет година.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се затвором од двије до десет година, а ако тај износ прелази 200.000 КМ, казниће се затвором најмање пет година.

Издавање хартија од вриједности без покрића

Члан 285.

Казном затвора од једне до осам година казниће се:

1) одговорно лице у банци или другом правном лицу које издаје хартије од вриједности, које дозволи издавање хартија од вриједности иако је знало или могло и било дужно да зна за немогућност извршења обавеза издаваоца које произилазе из емисије под условима, у року и на начин утврђен законом или одлуком о емисији;

2) службено лице које одобри издавање хартија од вриједности иако је знало или је могло и било дужно да зна за немогућност извршења обавеза које произилазе из емисије под условима, у року и на начин утврђен законом или одлуком о емисији;

3) одговорно лице у банци које одобри гаранцију по одређеној емисији хартија од вриједности иако је знало или могло и било дужно да зна за немогућност извршења обавеза банке која даје гаранције под условима, у року и на начин предвиђен законом или гаранцијом.

Издавање чека и средстава безготовинског плаћања без покрића

Члан 286.

(1) Ко у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист изда или стави у промет чек за који зна да нема покриће, па тиме прибави имовинску корист у износу који прелази 1.000 КМ,

казниће се новчаном казном и затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко у намјери да себи или другом прибави имовинску корист, изда, стави у промет или користи акцептни налог, мјеницу, какву гаранцију, кредитну или платну картицу или какво друго средство плаћања или обезбјеђења плаћања, иако зна да за то нема покрића и тиме прибави имовинску корист у износу који прелази 1.000 КМ.

(3) Ако је дјелима из ст. 1. и 2. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се од двије до десет година.

(4) Ако је учинилац дјела из ст. 1. и 2. обезбједио покриће пре него што је сазнао да је откривен, може се ослободити од казне.

Утаја пореза и доприноса

Члан 287.

(1) Ко избјегне плаћање пореза прописаних пореским законодавством Републике Српске или доприноса здравственог или пензијског осигурања прописаних у Републици Српској не дајући тражене податке или дајући лажне податке о свом стеченом опорезивом приходу или о другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза, а износ обавезе чије се плаћање избјегава прелази 10.000 КМ,

казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Ко почини кривично дјело из става 1. овог члана, а износ обавезе чије се плаћање избјегава прелази 50.000 КМ,

казниће се казном затвора од једне до десет година.

(3) Ко почини кривично дјело из става 1. овог члана, а износ обавезе чије се плаћање избјегава прелази 150.000 КМ,

казниће се казном затвора од три до петнаест година.

Лажна пореска исправа

Члан 288.

(1) Ко изда лажну исправу чије се подношење тражи по пореском законодавству у Републици Српској или ко не изда исправу чије се издавање тражи по пореском законодавству у Републици Српској,

казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Ко кривично дјело из става 1. овог члана учини у односу на већи број исправа, а тиме буде избјегнута наплата већег износа јавних прихода,

казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

Подношење лажне пореске пријаве

Члан 289.

Ко достави пореском органу лажну пријаву или други лажни податак чије се подношење по пореском законодавству у Републици Српској тражи,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

Спречавање пореског службеника у обављању службене дужности

Члан 290.

(1) Ко силом или пријетњом употребе силе спријечи или настоји спријечити пореског службеника у обављању његове службене дужности или ко га присили да службену радњу не учини,

казниће се казном затвора од три мјесеца до три године.

(2) Ако је при извршењу кривичног дјела из става 1. овог члана, учинилац пореског службеника злостављао, пријети употребом оружја или му је нанео тјелесну повреду,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(3) Учинилац кривичног дјела из ст. 1. и 2. овог члана који је био изазван противзаконитим или грубим поступањем пореског службеника може се ослободити казне.

Напад на пореског службеника у обављању службене дужности

Члан 291.

(1) Ко нападне или озбиљно запријети да ће напасти пореског службеника или лице које пореском службенику помаже у откривању и истражи повреде пореских прописа у Републици Српској,

казниће се казном затвора од три мјесеца до три године.

(2) Ако при извршењу кривичног дјела из става 1. овог члана учинилац пореског службеника или лице које помаже пореском службенику тјелесно повриједи или пријети употребом оружја,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако при извршењу кривичног дјела из става 1. овог члана учинилац пореског службеника или лице које помаже пореском службенику тешко тјелесно повриједи, казниће се казном затвора од једне до десет година.

Неправилно издавање средстава правних лица

Члан 292.

Одговорно лице у правном лицу које је по пореском законодавству у Републици Српској лично одговорно, а које је одобрило издавање средстава правног лица у друге сврхе, а не за плаћање пореске обавезе правног лица, па је тиме проузрокована неспособност правног лица за правовремено плаћање пореске обавезе,

казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

Глава двадесет пета
КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ УСТАВНОГ УРЕЂЕЊА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Напад на уставно уређење

Члан 293.

Ко силом или пријетњом употребе силе или на други противправан начин покуша да промијени уставно уређење Републике Српске, казниће се затвором од двије до дванаест година.

Угрожавање територијалне цјелине

Члан 294.

Ко силом или другим противуставним путем покуша да одијепи дио територије Републике Српске или да дио њихове територије припоји другом ентитету, казниће се затвором од три до петнаест година.

Довођење Републике Српске у положај
потчињености или зависности

Члан 295.

Грађанин Републике Српске или Босне и Херцеговине који покуша да доведе Републику Српску у положај потчињености или зависности према некој другој држави, казниће се затвором од три до петнаест година.

Убиство представника највиших органа
Републике Српске

Члан 296.

Ко у намјери угрожавања уставног уређења или безбједности Републике Српске лиши живота предсједника или потпредсједника Републике Српске, предсједника Народне скупштине Републике Српске, предсједника Владе Републике Српске, предсједника Уставног суда Републике Српске, предсједника Врховног суда Републике Српске или главног републичког тужиоца, казниће се затвором најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

Отмица највиших представника Републике Српске

Члан 297.

(1) Ко у намјери угрожавања уставног уређења или безбједности Републике Српске изврши отмицу предсједника или потпредсједника Републике Српске, предсједника Народне скупштине Републике Српске, предсједника Владе Републике Српске, предсједника Уставног суда Републике Српске, предсједника Врховног суда Републике Српске или главног републичког тужиоца, казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Учиница дјела из става 1. који отето лице добровољно пусти на слободу прије него је сазнао да је откривен,

казниће се казном затвора до двије године, а може се и ослободити од казне.

Оружана побуна

Члан 298.

(1) Ко учествује у оружојој побуни која је управљена на угрожавање уставног уређења или безбједности Републике Српске или њених највиших органа, казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Организатор или коловођа побуне, казниће се затвором од пет до петнаест година.

Тероризам

Члан 299.

(1) Ко учини терористички акт с циљем озбиљног зас-трашивања грађана или присиљавања органа власти у

Републици Српској да што учини или неучини или с циљем озбиљног нарушавања или уништавања основних политичких, уставних, економских или друштвених организационих јединица у Републици Српској, казниће се казном затвора најмање три године.

(2) Ако је услед кривичног дјела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити казном затвора најмање пет година.

(3) Ако је при извршењу кривичног дјела из става 1. овог члана учинилац неко лице с умишљајем лишио живота, казниће се затвором од најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

(4) Терористички акт у смислу овог члана подразумијева коју од сљедећих намјерних радњи која с обзиром на своју природу или околност може озбиљно оштетити државу или међународну организацију:

1) напад на живот лица које може проузроковати његову смрт,

2) напад на тјелесни интегритет лица,

3) противправно затварање, држање затвореног или на други начин одузимање или ограничавање слободе кретања другом лицу с циљем да се њега или некога другога присили да што учини, неучини или трпи (отмица) или узимање талаца,

4) наношење велике штете објектима Републике Српске или јавним објектима, саобраћајном систему, објектима инфраструктуре укључујући информатички систем, фиксној платформи која се налази у континенталном појасу, јавном мјесту или приватној имовини за коју штету је вјероватно да ће угрозити људски живот или довести до знатне материјалне штете,

5) отмицу ваздухоплова, брода или другог средства јавног саобраћаја или превоза робе,

6) производњу, посједовање, стицање, превоз, снабдијевање, коришћење или оспособљавање за коришћење оружја, експлозива, нуклеарног, биолошког или хемијског оружја или радиоактивних материјала, те истраживање и развој биолошког, хемијског или радиоактивних материјала,

7) испуштање опасних материја или изазивање пожара, експлозија или поплава с циљем угрожавања људских живота,

8) ометање или заустављање снабдијевања водом, електричном енергијом или другим природним ресурсом с циљем угрожавања људских живота,

9) пријетња извршењем којег дјела из тачке 1. до 8. овог става.

Узимање талаца

Члан 300.

(1) Ко другог затвори, држи затвореног или му на други начин одузме или ограничи слободу кретања или га држи или пријети да ће га убити, повриједити или даље држати као таоца, с циљем да примора Републику Српску да што учини или неучини као изричито или прећутни услов за ослобађање таоца, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(2) Ако је услед кривичног дјела из става 1. овог члана наступила смрт отетог лица,

учинилац ће се казнити казном затвора најмање пет година.

(3) Ако је при извршењу кривичног дјела из става 1. овог члана учинилац отето лице с умишљајем лишио живота,

казниће се казном затвора најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

Финансирање терористичких активности**Члан 301.**

(1) Ко било на који начин директно или индиректно даје или прикупља средства с циљем да се употребе или знајући да ће се употребити у цјелини или дјелимично за извршење:

1) кривичног дјела из члана 299. (тероризам) и члана 300. (узимање талаца) овог закона,

2) другог кривичног дјела које може проузроковати смрт или тежу тјелесну повреду цивилног лица или лица које активно не учествује у непријатељствима у оружаном сукобу када је циљ таквог дјела, по његовој природи или околностима застрашивање грађана или присиљавање органа власти у Републици Српској да нешто учине или не учине,

казниће се казном затвора од једне до десет година.

Диверзија**Члан 302.**

Ко у намјери угрожавања уставног уређења или безбједности Републике Српске рушењем, паљењем или на други начин уништи или оштети индустријски, пољопривредни објекат, саобраћајно средство, уређај или постројења, уређаји система везе, уређај јавне употребе за воду, топлоту, гас или енергију, брану, складиште, зграду или какав други објект који има већи значај за безбједност или снабдијевање грађана или за привреду или функционисање јавних служби,

казниће се затвором од три до петнаест година.

Саботажа**Члан 303.**

Ко у намјери угрожавања уставног уређења или безбједности Републике Српске на прикривен, подмукао или други сличан начин, у вршењу своје службене дужности или радне обавезе, проузрокује знатну штету за државни орган или правно лице у којем ради или за други државни орган или правно лице,

казниће се затвором од двије до петнаест година.

Шпијунажа**Члан 304.**

(1) Ко тајне војне, економске или службене податке или документе саопшти, преда или учини доступним страном држави, страном организацији или лицу које им служи,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ко за страну државу или организацију ствара обавјештајну службу у Републици Српској или њом руководи,

казниће се затвором од пет до петнаест година.

(3) Ко ступи у страну обавјештајну службу, прикупља за њу податке или на други начин помаже њен рад,

казниће се затвором од једне до десет година.

(4) Ко прибавља тајне податке или документе у намјери да их саопшти или преда страном држави, страном организацији или лицу које и служи,

казниће се затвором од једне до осам година.

(5) Ако су услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле тешке посљедице за безбједност, економску или војну моћ земље,

казниће се затвором најмање пет година.

Одавање тајне Републике Српске**Члан 305.**

(1) Ко неовлашћено непозваном лицу саопшти, преда или учини доступним податке или документе који

су му повјерени или до којих је на други начин дошао, а који представљају тајну Републике Српске, казниће се затвором од једне до десет година.

(1) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено за вријеме ратног стања или непосредне ратне опасности или оружаног сукоба, или је довело до угрожавања безбједности, економске или војне моћи земље,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(4) Ако је дјело из става 2. овог члана учињено нехатно,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Упућивање и пребацивање на територију Републике Српске оружаних група, оружја и муниције**Члан 306.**

Ко упућује или пребације на територију Републике Српске оружане групе, терористе, шпијуне, диверзанте, оружје, експлозив, отрове, опрему, муницију или други материјал за извршење кривичних дјела из ове главе,

казниће се затвором од једне до десет година.

Позивање на насилну промјену уставног уређења Републике Српске**Члан 307.**

(1) Ко у намјери угрожавања уставног уређења или безбједности Републике Српске, позива или подстиче да се силом промијени њихово уставно уређење или свргну највиши представници органа власти,

казниће се затвором од три мјесеца до пет година.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана учини уз помоћ из иностранства,

казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ко у намјери растурања израђује или умножава материјал који је по свом садржају такав да позива или подстиче на вршење дјела из става 1. овог члана или ко упућује или пребације на територију Републике Српске такав материјал или држи већу количину тог материјала у намјери да га он или неко други растура,

казниће се затвором до три године.

Помоћ учиниоцу послје извршеног кривичног дјела против уставног уређења Републике Српске**Члан 308.**

(1) Ко учиниоца кривичног дјела из чл. 293. до 307. овог закона крије, даје му склониште, храну, материјал, новац или друга средства, или му на други начин помаже да би спријечио или отежао његово откривање или хватање,

казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Нема кривичног дјела ако је лице коме је учинилац дјела наведених у ставу 1. овог члана брачни друг, лице које са њима живи у трајној ванбрачној заједници, као и сродник по крви у правој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

Стварање злочиначког удружења за вршење кривичних дјела против уставног уређења Републике Српске**Члан 309.**

(1) Ко организује какво удружење ради вршења кривичних дјела из чл. 293. до 297., чл. 299. до 301. и члана 306. овог закона,

казниће се затвором од једне до осам година.

(2) Ко постане члан неког удружења из претходног става, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Учиниолац дјела из ст. 1. или 2. овог члана који спријечи извршење кривичних дјела наведених у ставу 1. или их правовремено открије, или открије удружење и његове водеће чланове,

казниће се затвором до двије године, а може се и ослободити од казне.

Припремање кривичних дјела против уставног уређења Републике Српске

Члан 310.

(1) Ко организује, планира или са другим договори извршење, или ко набавља или оспособи средства за извршење или предузме другу радњу којом се стварају непосредни услови за извршење кривичних дјела из чл. 293. до 307. и члана 304. ст. 1. и 2. и чл. 299. и 300. овог закона,

казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Учиниолац дјела из става 1. овог члана који добровољно спријечи извршење кривичних дјела из претходног става,

казниће се затвором до једне године, а може се и ослободити од казне.

Кажњавање за најтеже облике кривичних дјела против уставног уређења Републике Српске

Члан 311.

(1) За кривично дјело из чл. 293. до 307. овог закона које је имало за посљедицу смрт једног или више лица, тешко насиље или велика разарања, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(2) Ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана учинилац умишљајно лишио живота једно или више лица,

казниће се затвором најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

Глава двадест шеста

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Избјегавање војне обавезе

Члан 312.

(1) Ко се крије да би избјегао регрутовање, обавезу служења војног рока, саопштење војног распореда, војну вјежбу или другу војну службу, иако је био позван појединачним или општим позивом,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ко напусти земљу или остане у иностранству да би избјегао извршење војне обавезе из става 1. овог члана, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ко позива или подстиче више лица на извршење дјела из ст. 1. или 2. овог члана, казниће се за дјело из става 1. затвором до једне године, а за дјело из става 2. затвором од шест мјесеци до пет година.

(4) Учиниолац дјела из ст. 1. и 2. овог члана који се добровољно јави надлежном државном органу може се блаже казнити или ослободити од казне.

Избјегавање војне службе онеспособљавањем или обманом

Члан 313.

(1) Ко у намјери да избјегне војну службу или да буде распоређен на лакшу дужност, себе озлиједи или на други начин привремено онеспособи за војну службу, или дозволи другоме да га привремено онеспособи, као и онај

ко другог са његовим пристанком у истој намјери привремено онеспособи,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је извршењем дјела из става 1. овог члана наступила трајна неспособност за војну службу, или је онеспособљавање другог учињено без његовог пристанка, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ко у намјери из става 1. овог члана симулира болест, или за себе или другог употреби лажну исправу или поступи на други преваран начин,

казниће се затвором до три године.

Противзаконито ослобађање од војне службе

Члан 314.

Ко злоупотребом свог положаја или овлашћења учини да се ослободи од дужности или да се распореди на лакшу дужност војно лице или лице које подлијеже војној обавези,

казниће се затвором од шест мјесеци до три године.

Самовољно бјекство и одсуствовање из Војске Републике Српске

Члан 315.

(1) Војно лице које самовољно напусти своју јединицу или службу и не врати се на дужност у року од десет дана, или се у истом року не врати на дужност са дозвољеног бављења ван јединице или службе, као и војно лице које више од два пута, а краће од десет дана недозвољено борави ван своје јединице или службе, те војно лице које самовољно напусти своју јединицу или службу за вријеме извршења важног задатка или повећаног степена борбене готовости јединице,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Војно лице које се крије да би избјегло службу у војсци или које самовољно напусти своју јединицу или службу и не врати се на дужност ни после 30 дана, или се у том року не врати са дозвољеног боравка ван јединице или службе,

казниће се затвором од шест мјесеци до три године.

(3) Војно лице које напусти земљу или остане у иностранству да би избјегло службу у војсци, или у истој намјери припрема бјекство у иностранство,

казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Ко позива или подстиче више лица на извршење дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана,

казниће се за дјело из става 1. затвором до двије године, а за дјела из ст. 2. и 3. затвором од једне до пет година.

(5) Учиниолац дјела из ст. 2. и 3. овог члана који се добровољно јави надлежном органу може се блаже казнити.

Неизвршење или одбијање извршења наређења

Члан 316.

(1) Војно лице које не изврши или одбије да изврши законито наређење претпостављеног у вези са службом, па услед тога наступи немогућност вршења или отежано вршење службе или опасност за животе људи и имовину велике вриједности,

казниће се затвором од три мјесеца до пет година.

(2) Ако су услед дјела из става 1. овог члана наступиле нарочито тешке посљедице за војну службу, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Војно лице које се противи стражару, патроли, дежурном или другом војном лицу у сличној служби, док врши своју службену дужност, као и војно лице које не послуша њихов позив или не изврши или одбије да изврши њихово наређење,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Одбијање примања и употребе оружја**Члан 317.**

(1) Војно лице које противно прописима и без оправданог разлога одбије да прими оружје или да га употријеби по законитом наређењу или по правилима службе,

казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Војни обвезник који противно прописима и без оправданог разлога одбије да прими оружје које му се додјељује у вези са службом у резервном саставу, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

Противљење претпостављеном**Члан 318.**

(1) Војно лице које заједно са другим војним лицима одбије законито наређење претпостављеног у вези са службом, или одбије да изврши своју дужност, казниће се затвором од три мјесеца до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено организовано, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(3) Ако је дјело из ст. 1. и 2. овог члана извршено са употребом оружја, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Војно лице које при извршењу дјела из става 3. овог члана нехатно лиши живота другога, казниће се затвором од двије до десет година.

(5) Војно лице које при извршењу дјела из става 3. овог члана умишљајно лиши живота другога, казниће се затвором најмање пет година.

Принуда према војном лицу у вршењу војне дужности**Члан 319.**

(1) Ко силом или пријетњом да ће непосредно употријебити силу спријечи војно лице у вршењу службене дужности, или га на исти начин принуди на вршење службене дужности, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је учинилац при извршењу дјела из става 1. овог члана тешко увриједио војно лице или је с њим поступио безобзирно, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

Напад на војно лице у вршењу војне службе**Члан 320.**

(1) Ко нападне или озбиљно пријети да ће напасти војно лице које врши службу, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана учинилац нанио војном лицу лаку тјелесну повреду или пријетио употребом оружја, казниће се затвором од три мјесеца до пет година.

(3) Ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана војном лицу нанесена тешка тјелесна повреда или су проузроковане тешке посљедице за службу, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана учинилац умишљајно лиши живота војно лице, казниће се затвором најмање седам година.

Злостављање потчињеног или млађег**Члан 321.**

(1) Војни старјешина који у служби или у вези са службом злоставља потчињеног или млађег или са њим поступа на начин којим се вријеђа људско достојанство, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено према више лица,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до три године.

Поведа посебне војне службе**Члан 322.**

(1) Војно лице које поступи противно прописима о стражарској, патролној, дежурној, чуварској или другој стручној служби, па услед тога наступе тешке штетне посљедице за службу или служба буде тешко угрожена, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(1) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено код складишта оружја, муниције или експлозивног материјала, или код другог објекта важног значаја, учинилац ће се казнити затвором од три мјесеца до три године.

(3) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или имовинска штета великих размјера,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(4) Ако је услед дјела из става 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(5) Ако су дјела из ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана учињена нехатно,

учинилац ће се казнити за дјело из става 1. новчаном казном или затвором до шест мјесеци, за дјело из става 2. затвором до једне године, за дјело из става 3. затвором до двије године, а за дјело из става 4. затвором од једне до пет година.

Неистинито службено извјештавање**Члан 323.**

(1) Војно лице које претпостављеном војном старјешини, усмено или писмено, у службеном извјештају изнесе неистините податке од значаја за службу или прећути неку важну чињеницу, или прослиједи такав извјештај иако зна да су подаци у њему неистинити, па услед тога наступе теже штетне посљедице за службу или је служба била теже угрожена,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено подношењем извјештаја од нарочите важности или су наступиле нарочито тешке посљедице,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је дјело из става 2. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Непредузимање мјера за обезбјеђење војне јединице**Члан 324.**

(1) Војни старјешина који у оквиру своје надлежности пропусти да предузме прописане, наређене или друге очигледно потребне мјере за чување живота и здравља људи који су му повјерени, за осигурање и одржавање у исправном стању објеката, предмета и средстава који служе борбеној готовости, за уредно снабдијевање храном или војном опремом или материјалом јединице која му је повјерена, за чување и његу стоке, или да се на вријеме и уредно изврше осигуравајући радови или обезбјеђење објеката који су му повјерени, па тиме доведе у опасност живот људи или тешко угрози здравље људи или имовину велике вриједности, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је услед дјела из става 1. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или имовинска штета великих размјера или су наступиле друге нарочито тешке посљедице,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је услед дјела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Ако је услед дјела из става 4. овог члана наступила посљедица из става 2. овог члана, учинилац ће се казнити затвором до двије године, а ако је наступила посљедица из става 3. овог члана,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

Необезбјеђење при војним вјежбама

Члан 325.

(1) Војно лице које при вјежби, обуци или вршењу опита не предузме прописане, наређене или очигледно потребне мјере обезбјеђења или обазривости, па тиме доведе у опасност живот људи или тешко угрози здравље људи или имовину велике вриједности,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је услед дјела из става 1. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или имовинска штета великих размјера или су наступиле друге нарочито тешке посљедице,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је услед дјела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Ако је услед дјела из става 4. овог члана наступила посљедица из става 2. овог члана,

учинилац ће се казнити затвором до двије године, а ако је наступила посљедица из става 3. овог члана, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

Непрописно старање о повјереном оружју

Члан 326.

(1) Ко непрописно држи, чува или рукује повјереним оружјем, муницијом или експлозивом који припадају војној јединици или војној установи, па тиме проузрокује њихово оштећење у већој мјери, уништење или нестанак, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Руководилац складишта оружја, муниције, минско - експлозивних средстава и других борбених средстава који не предузме мјере за њихово обезбјеђење или одржавање, па тиме проузрокује оштећење у већој мјери, уништење или нестанак тих борбених средстава, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је услед дјела из става 2. овог члана наступила имовинска штета великих размјера,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је дјело из става 2. учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или казнити затвором до двије године.

(5) Ако је услед дјела из става 4. овог члана наступила посљедица из става 3. овог члана,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

Противзаконито располагање повјереним оружјем

Члан 327.

Ко присвоји, отуђи, заложи, преда другом на коришћење, оштети или уништи оружје, муницију или експлозив који су му дати на употребу и служе потребама одбране,

казниће се затвором од три мјесеца до три године.

Крађа оружја или дјела борбеног средства

Члан 328.

(1) Ко украде оружје, муницију, експлозив или дио борбеног средства који служи потребама одбране,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако вриједност ствари из става 1. овог члана прелази износ од 5.000 КМ, или ако је крађа учињена обијањем или проваљивањем затворених зграда, соба, касе, ормана или других затворених просторија, или од стране више лица која су се удружила за вршење крађа или на нарочито опасан или нарочито дрзак начин, или од лица које је при себи имало какво оружје или опасно оруђе ради напада или одбране, или за вријеме пожара, поплаве, земљотреса или другог удеса,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(3) Ако вриједност ствари из става 1. овог члана прелази износ од 50.000 КМ,

учинилац ће се казнити затвором од двије до дванаест година.

Одавање војне тајне

Члан 329.

(1) Војно или друго лице које супротно својим дужностима у погледу чувања војне тајне саопшти, преда другом или му на други начин учини доступним податке који су војна тајна или прибавља такве податке у намјери да их преда непозваном лицу,

казниће се затвором од три мјесеца до пет година.

(2) Казном из става 1. казниће се и ко на противправан начин дође до података за које зна да се чувају као војна тајна или ко такве податке без одобрења објави.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено из користољубља или у погледу нарочито повјерљивих података, или ради прибављања или коришћења података у иностранству,

учинилац ће се казнити затвором најмање једну годину.

(4) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити затвором до три године.

(5) Нема кривичног дјела из става 2., ако ко војну тајну, чија је садржина супротна уставном поретку Републике Српске, објави или посредује у објављивању у намјери да јавности открије неправилности у организовању, дјеловању и вођењу одбрамбених снага и њихове спремности за одбрану Републике Српске, ако објава за Републику Српску нема штетних посљедица.

(6) Војно тајном сматрају се подаци или документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеним на основу закона и у складу са законом проглашени војном тајном и чије би одавање имало теже штетне посљедице за Војску Републике Српске или одбрану или безбједност земље.

Подривање војне и одбрамбене моћи

Члан 330.

(1) Ко уништи, учини неупотребљивим или омогући да пређу у руке непријатеља одбрамбена постројења, одбрамбени објекти, положај, наоружање или друга војна и одбрамбена средства или преда јединицу непријатељу без борбе или прије него што су исцрпљена сва средства, или на други начин омете или доведе у опасност војне или одбрамбене мјере,

казниће се затвором од двије до дванаест година.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана учини у намјери да помогне непријатељу, казниће се затвором од пет до петнаест година.

(3) Ако је дјело из ст. 1. и 2. овог члана имало за посљедицу смрт једног или више лица или је изазвало опасност за живот људи или је праћено тешким насиљима или великим разарањима или је довело до угрожавања безбједности, економске или војне снаге земље, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(4) Ако је при извршењу дјела из ст. 1. и 2. овог члана учинилац лишио живота једно или више лица, казниће се затвором најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

Спречавање борбе против непријатеља

Члан 331.

(1) Ко за вријеме рата или оружаног сукоба спречава грађане Републике Српске да воде борбу против непријатеља,

казниће се затвором од двије до дванаест година.

(2) Ко за време рата или оружаног сукоба пропагандом или на други начин одвраћа грађане Републике Српске или њених савезника да воде борбу против непријатеља,

казниће се затвором од једне до осам година.

Прелазак и предаја непријатељу

Члан 332.

(1) Војно лице које за вријеме рата или оружаног сукоба пређе у редове непријатељске војске, казниће се затвором најмање пет година.

(2) Војно лице које се за вријеме рата или оружаног сукоба преда непријатељу прије него што је исцрпило све могућности одбране, казниће се затвором од једне до десет година.

Служба у непријатељској војсци

Члан 333.

(1) Грађанин Републике Српске који за вријеме рата или оружаног сукоба служи у непријатељској војсци или другим непријатељским оружаним формацијама, или учествује у рату или оружаном сукобу као борац против Републике Српске,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ко врбује грађане Републике Српске за службу у непријатељској војсци или другим непријатељским оружаним формацијама или за учествовање у рату или оружаном сукобу против Републике Српске, казниће се затвором од пет до петнаест година.

Помагање непријатељу

Члан 334.

(1) Грађанин Републике Српске који за вријеме рата или оружаног сукоба помаже непријатељу у спровођењу реквизиције, одузимању хране или других добара или у спровођењу каквих принудних мјера према становништву, казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се грађанин Републике Српске који за вријеме рата политички или привредно сарађује са непријатељем.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана имала за посљедицу смрт једног или више лица, или је изазвало опасност за живот људи, или је праћено тешким насиљем или великим разарањима, или је довело до угрожавања безбједности, економске или војне снаге земље, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(4) Ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана учинилац лишио живота једно или више лица, казниће се затвором најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

Неиспуњење дужности за вријеме борбе

Члан 335.

(1) Војно лице које за вријеме борбе или непосредно пред борбено дјеловање не изврши своју дужност, па усљед тога наступе штетне посљедице за војну јединицу или за борбену ситуацију,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако су усљед дјела из става 1. овог члана наступиле нарочито тешке посљедице, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

Самовољно напуштање дужности за вријеме борбе

Члан 336.

(1) Војно лице које за вријеме борбе или непосредно пред борбу самовољно или на преваран начин напусти своју дужност,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако су усљед дјела из става 1. овог члана наступиле нарочито тешке посљедице, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

Напуштање положаја противно наређењу

Члан 337.

(1) Војни старјешина који противно наређењу напусти положај са јединицом која му је повјерена прије него што је исцрпио све могућности одбране,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако су усљед дјела из става 1. овог члана наступиле нарочито тешке посљедице, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

Напуштање оштећеног брода или ваздухоплова прије времена

Члан 338.

(1) Командант ратног брода који за вријеме рата напусти оштећени брод прије него што је извршио своју дужност по прописима о бродској служби,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Члан посаде ратног брода који за вријеме рата напусти оштећени брод прије него што је командант брода издао наређење за напуштање, или члан посаде војног ваздухоплова који за вријеме рата напусти оштећени војни ваздухоплов,

казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ако су усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле нарочито тешке посљедице,

учинилац ће се за дјело из става 1. казнити затвором од пет до петнаест година, а за дјело из става 2. затвором од двије до десет година.

Остављање непријатељу неоштећених борбених средстава

Члан 339.

(1) Војно лице које допусти да непријатељу падне у руке битно неоштећено војно складиште, брод, ваздухоплов, тенк или друго борбено средство,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко противно наређењу допусти да непријатељу падну у руке битно неоштећена постројења или други објекти од значаја за народну одбрану.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити затвором до три године.

Слабљење морала и борбене ситуације**Члан 340.**

(1) Ко непосредно пред борбу или у току борбе изазивањем незадовољства међу војним лицима, ширењем узнемиравајућих вијести, бјежањем, бацањем оружја или муниције или ширењем страха или на други начин ослаби борбени морал у јединици или наноси штету борбеној ситуацији,

казниће се затвором од двије до дванаест година.

(2) Војни старјешина који не предузме потребне мјере према потчињеном и млађем који за вријеме борбе или непосредно пред борбу шири страх међу војницима, ствара неред или забуну у јединици, или на други начин слаби борбени морал јединице или наноси штету борбеној ситуацији,

казниће се затвором од једне до пет година.

(3) Ако су услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле нарочито тешке посљедице,

учинилац ће се казнити затвором најмање пет година.

Необезбјеђење војне јединице**Члан 341.**

(1) Војно лице које за вријеме рата пропусти да осигура јединицу која му је повјерена, па услед тога наступе за њу тешке посљедице,

казниће се затвором од двије до дванаест година.

(2) Ако су услед дјела из става 1. овог члана за јединицу наступиле нарочито тешке посљедице,

учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је услед дјела из става 3. овог члана наступила посљедица из става 2. овог члана,

учинилац ће се казнити затвором од двије до десет година.

Неизвјештавање војних органа**Члан 342.**

(1) Ко за вријеме ратног стања или у случају непосредне ратне опасности не извјести претпостављеног, старијег или војну команду о догађају који очигледно захтијева неодложно предузимање војних мјера,

казниће се затвором до двије године.

(2) Ако су услед дјела из става 1. овог члана наступиле тешке посљедице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Неиспуњење дужности при спровођењу мобилизације**Члан 343.**

(1) Војно или службено лице које при спровођењу мобилизације за вријеме ратног стања или у случају непосредне ратне опасности, ратног стања или оружаног сукоба противно својој дужности, не обезбједи прихват, распоред и смјештај мобилисаног људства, превозних и других средстава и стоке, или не обезбједи снабдијевање мобилисаних људи и стоке или у вези са мобилизацијом не изврши какву другу дужност, па услед тога наступе тешке штетне посљедице,

казниће се затвором од једне до осам година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

Блаже кажњавање или ослобођење од казне**Члан 344.**

Учинилац кривичних дјела из члана 312. ст. 1. и 3, члана 314. став 1., члана 315. ст. 1. и 2. и члана 316. ст. 1. и 2. овог закона који је био изазван незаконитим или гру-

бим поступањем војног лица, може се блаже казнити или ослободити од казне.

Услови за изрицање дисциплинске мјере**Члан 345.**

За кривична дјела против одбране и Војске Републике Српске за која је прописана казна затвора до три године, уместо кривичне санкције може се војном лицу изрећи дисциплинска мјера утврђена прописима којима се регулише дисциплинска одговорност у Војсци Републике Српске, ако је дјело добило особито лак вид и ако то захтијевају интереси службе.

Одговорност за кривично дјело извршено по наређењу претпостављеног**Члан 346.**

Нема кривичног дјела ако потчињени учини кривично дјело по наређењу претпостављеног, а то се наређење тиче војне дужности, осим ако је наређење било управљено на извршење геноцида, ратног злочина или другог кривичног дјела за које је предвиђена казна затвора од десет година или тежа казна или ако је очигледно да извршење наређења представља кривично дјело.

Глава двадесет седма**КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ СЛУЖБЕНЕ ДУЖНОСТИ****Злоупотреба службеног положаја или овлашћења****Члан 347.**

(1) Службено или одговорно лице које у намјери да себи или другоме прибави какву неимовинску корист или да другом нанесе какву штету, искористи свој положај или овлашћење, прекорачи границе свог овлашћења или не изврши службену дужност,

казниће се затвором од три мјесеца до три године.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана нанесена знатна штета или је дошло до теже повреде права другог,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Службено или одговорно лице које у намјери да себи или другоме прибави какву имовинску корист, искористи свој положај или овлашћење, прекорачи границе свог овлашћења или не изврши службену дужност,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(4) Ако је дјелом из става 3. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се затвором од двије до десет година.

Проневијера**Члан 348.**

(1) Ко противправно присвоји новац, вриједносне папире или друге покретне ствари које су му повјерене или уопште на раду у државном органу или правном лицу,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако вриједност проневијерених ствари из става 1., овог члана не прелази износ од 200 КМ, а учинилац је ишао за тим да прибави малу вриједност,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се затвором од двије до десет година.

Превара у служби**Члан 349.**

(1) Службено или одговорно лице које у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист подношењем лажних обрачуна или на други начин доведе у заблуду овлашћено лице да изврши наза-кониту исплату,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се затвором од двије до десет година.

Послуга**Члан 350.**

Ко се неовлашћено послужи новцем, вриједносним хартијама или другим покретним стварима које су му повјерене у служби или уопште на раду у државном органу или правном лицу, или ове ствари другом неовлашћено да на послугу,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

Примање мита**Члан 351.**

(1) Службено или одговорно лице које захтијева или прими поклон или какву другу корист, или које прими обећање поклона или какве користи, да у оквиру свог овлашћења изврши радњу коју не би смјело извршити, или да не изврши радњу коју би морало или могло извршити,

казниће се затвором од једне до осам година.

(2) Службено или одговорно лице које захтијева или прими поклон или какву корист, или које прими обећање поклона или какве користи, да у оквиру свог овлашћења изврши радњу коју би морало или могло извршити, или да не изврши радњу коју не би смјело извршити, казниће се затвором од једне до пет година.

(3) Службено или одговорно лице које последије извршења, односно не извршења радње наведене у ст. 1. до 3. овог члана, а у вези с њом, захтијева или прими поклон или какву другу корист,

казниће се затвором до три године.

(4) Примљени поклон или имовинска корист одузеће се.

Давање мита**Члан 352.**

(1) Ко службеном или одговорном лицу да, покуша дати или обећа поклон или какву другу корист да у оквиру свог овлашћења изврши радњу коју не би смјело извршити или да не изврши радњу коју би морало или могло, или ко посредује при оваквом подмићивању службеног лица,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ко службеном или одговорном лицу учини или обећа поклон или какву другу корист да у оквиру свог овлашћења изврши радњу коју би морало или могло извршити, или да не изврши радњу коју не би смјело извршити, или ко посредује при оваквом подмићивању службеног лица,

казниће се затвором до три године.

(3) Учиниолац дјела из ст. 1. и 2. овог члана који је дао мито на захтјев службеног или одговорног лица и који је дјело пријавио прије него што је откривено или прије него што је сазнао да је откривено, може се ослободити од казне.

(4) Дати поклон или имовинска корист одузеће се, а у случају из става 3. овог члана може се вратити лицу које је дало мито.

Противзаконито посредовање**Члан 353.**

(1) Ко прими награду или какву другу корист да коришћењем свог службеног или друштвеног положаја или утицаја посредује да се изврши или не изврши нека службена радња,

казниће се затвором до три године.

(2) Ко користећи свој службени или друштвени положај или утицај посредује да се изврши службена радња која се не би смјела извршити, или да се не изврши службена радња која би се морала извршити,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је дјело из става 2. извршено у вези са покретањем или вођењем кривичног поступка против одређеног лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(4) Ако је за посредовање из ст. 2. и 3. овог члана примљена награда или каква друга корист,

учинилац ће се казнити затвором од двије до десет година.

(5) Награда и имовинска корист одузеће се.

Несавјестан рад у служби**Члан 354.**

(1) Службено лице које свјесним кршењем закона или других прописа, пропуштањем дужности надзора или на други начин очигледно несавјесно поступа у вршењу службе, иако је било свјесно или је било дужно и могло бити свјесно да усљед тога може наступити тежа повреда права другог или већа имовинска штета, па таква повреда или штета и наступи,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана дошло до тешке повреде права другог или наступила имовинска штета у износу који прелази 50.000 КМ,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Одавање службене тајне**Члан 355.**

(1) Службено лице које неовлашћено другом саопшти, преда или на други начин учини доступним податке који представљају службену тајну, или које прибавља такве податке у намјери да их преда непозваном лицу, казниће се затвором од три мјесеца до три године.

(2) Казном из става 1. казниће се и ко, у намјери да их неовлашћено употреби, на противправан начин дође до података који се чувају као службена тајна или ко такве податке без одобрења објави.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено из користољубља или у погледу нарочито повјерљивих података или ради објављивања или коришћења података у иностранству,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Нема кривичног дјела из става 2., ако ко службену тајну, чија је садржина супротна уставном поретку Републике Српске, објави или посредује у објављивању у намјери да јавности открије неправилности у организовању, дјеловању и вођењу службе, ако објава нема штетне посљедице за Републику Српску.

(6) Као службена тајна сматрају се подаци или документи који су законом, другим прописом или одлуком

надлежног органа донесеним на основу закона проглашени службеном тајном и чије би одавање имало или могло да има штетне посљедице за службу.

Противзаконита наплата и исплата

Члан 356.

Службено или одговорно лице које од неког наплати нешто што овај није дужан да плати или наплати више него што је дужан да плати, или које при исплати или предаји ствари мање исплати, односно преда, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Противзаконито ослобођење лица лишеног слободе

Члан 357.

Службено лице које противзаконито ослободи лице лишено слободе које му је повјерено на чување, или му помогне да побегне, или му омогућава недозвољену везу или преписку ради припремања бјекства, казниће се затвором од три мјесеца до три године.

Изнуђивање исказа

Члан 358.

(1) Службено лице које у вршењу службе употреби силу, пријетњу или друго недопуштено средство или недопуштен начин у намјери да изнуди исказ или неку другу изјаву од окривљеног, свједока, вјештака или другог лица, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је изнуђивање исказа или изјаве праћено тешким насиљем или ако су усљед изнуђеног исказа наступиле нарочито тешке посљедице за окривљеног у кривичном поступку, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Повреда људског достојанства злоупотребом службеног положаја или овлашћења

Члан 359.

Службено лице које у вршењу службе, злоупотребом свог положаја или овлашћења друго грубо злоставља, застрашује, тјелесно повриједи или уопште према њему поступа на начин којим се вријеђа људско достојанство, казниће се затвором до три године.

Противзаконито присвајање ствари приликом вршења претресања или спровођења извршења

Члан 360.

(1) Службено лице које приликом претресања стана, просторија или лица или приликом спровођења извршења у судском или управном поступку одузме покретну ствар у намјери да њеним присвајањем прибави себи или другом противправну имовинску корист, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјелом из става 1. одузета ствар велике вредности, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Глава двадесет осма

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПРАВОСУЂА

Непријављивање припремања кривичног дјела

Члан 361.

(1) Ко зна да се припрема извршење кривичног дјела за које се по закону може изрећи пет година затвора или тежа казна па у времену када је још било могуће спријечити његово извршење то не пријави, а дјело буде покушано или извршено, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако није пријављено припремање кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна дуготрајног затвора, учинилац ће се казнити затвором од три мјесеца до три године.

(3) Нема кривичног дјела из става 1. овог члана ако дјело није пријавило лице коме је учинилац брачни друг, лице које са њим живи у трајној ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

(4) За дјело из става 2. овог члана може се блаже казнити учинилац који је с лицем које припрема извршење кривичног дјела у неком од односа из става 3. овог члана.

Непријављивање кривичног дјела или учиниоца

Члан 362.

(1) Ко зна да је неко лице учинило кривично дјело за које се по закону може изрећи казна затвора до двадесет година или доживотни затвор или само зна да је такво дјело учињено па то не пријави прије него што су дјело, односно учинилац откривени, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Службено лице које свјесно пропусти да пријави кривично дјело за које је сазнало у вршењу своје дужности, ако се за то дјело по закону може изрећи пет година затвора или тежа казна, а дјело се гони по службеној дужности, казниће се затвором до три године.

(3) Нема кривичног дјела из става 1. овог члана ако дјело није пријавило лице коме је учинилац брачни друг, лице које са њим живи у ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат, сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници, као и бранилац, љекар или вјерски исповједник учиниоца.

Помоћ учиниоцу послје извршеног кривичног дјела

Члан 363.

(1) Ко крије учиниоца кривичног дјела које се гони по службеној дужности или му прикривањем оруђа, трагова или на други начин помаже да не буде откривен, или ко крије осуђено лице или предузима друге радње којима се иде за тим да се не изврши казна, изречена мјера безбједности, или да се не примјене васпитне заводске мере, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко пружи помоћ учиниоцу кривичног дјела за које је прописана казна затвора преко пет година, казниће се затвором од три мјесеца до три године.

(3) Ко пружи помоћ учиниоцу кривичног дјела за које је прописана казна доживотног затвора, казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Казна за дјело из става 1. овог члана не може бити тежа ни по врсти ни по висини од казне прописане за кривично дјело у погледу којег је пружена помоћ.

(5) Нема кривичног дјела из ст. 1. до 3. овог члана ако је помоћ пружило лице коме је учинилац брачни друг, лице које са њим живи у ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат, сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

Лажно пријављивање кривичног дјела**Члан 364.**

(1) Ко пријави неко лице да је учинило кривично дјело за које се гони по службеној дужности, а зна да то лице није учинилац, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко подметањем трагова кривичног дјела или на други начин изазове покретање кривичног поступка због кривичног дјела за које се гони по службеној дужности против лица за које зна да није учинилац тог дјела.

(3) Ко сам себе пријави да је учинио какво кривично дјело за које се гони по службеној дужности, иако га није учинио, казниће се новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

(4) Казном из става 3. овог члана казниће се и ко пријави да је учињено кривично дјело за које се гони по службеној дужности, иако зна да то дјело није учињено.

Давање лажног исказа**Члан 365.**

(1) Свједок, вјештак, преводилац или тумач који да лажан исказ у поступку пред судом, у дисциплинском, прекршајном или управном поступку или другом законом прописаном поступку, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и странка која приликом извођења доказа саслушањем странака у судском или управном поступку да лажан исказ, а на овом исказу је заснована одлука донесена у том поступку.

(3) Ако је лажан исказ дат у кривичном поступку, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(4) Ако су услед дјела из става 3. овог члана наступиле особито тешке последице за окривљеног, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(5) Ако учинилац добровољно опозове свој лажни исказ прије него што се донесе коначна одлука, казниће се новчаном казном, а може се и ослободити од казне.

Спречавање доказивања**Члан 366.**

(1) Ко у намјери да спречи или отежа доказивање сакрије, уништи или оштети или учини неупотребљивим туђи предмет или исправу која служи као доказ, или помјери или премјести какав гранични камен, земљомјерни знак или уопште какав знак о својини на непокретности, или ко у истој намјери овакав знак лажно постави, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко свједока или вјештака у судском, управном, прекршајном или дисциплинском поступку, силом, пријетњом или на други начин принуди, или обећањем поклона или какве друге користи наведе да да лажан исказ, казниће се затвором од три мјесеца до три године.

Повреда тајности поступка**Члан 367.**

(1) Ко неовлашћено открије оно што је сазнао у судском, прекршајном, управном или другом законом прописаном поступку, а што се по закону не може објавити или је одлуком суда или надлежног органа проглашено као тајна, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Истом казном казниће се и ко без дозволе суда објави ток кривичног поступка који се води против малолетника, његово име или одлуку која је у том поступку донесена.

Одавање идентитета заштићеног свједока**Члан 368.**

Судија или друго службено лице које је учествовало у саслушању заштићеног свједока у кривичном поступку, који учини доступним неовлашћеној особи податке о идентитету заштићеног свједока, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Принуда према лицу које врши правосудну функцију**Члан 369.**

(1) Ко судију, тужиоца или њиховог замјеника, силом или озбиљном пријетњом принуди да нешто учини, не учини или трпи, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ко дјело из става 1. учини пријетњом убиством, тешком тјелесном повредом, отмицом или у саставу групе или злочиначке организације, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

Повреда угледа суда**Члан 370.**

Ко у поступку пред судом изложи порузи суд или ко исто дјело изврши писменим поднеском суду, казниће се новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

Неизвршење судске одлуке**Члан 371.**

(1) Службено или одговорно лице које свјесно не поступи по правоснажној судској одлуци, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и службено лице или одговорно лице које одбије да изврши одлуку Уставног суда коју је дужно да изврши.

(3) Ако су услед дјела из претходних ставова настале теже повреде права другог или значајна материјална штета, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

Кршење судске одлуке о забрани вршења дужности или занимања**Члан 372.**

Ко другоме омогући обављање занимања, дјелатности или дужности иако зна да му је правоснажном судском одлуком била изречена мјера безбједности забране вршења дужности, занимања или позива или заштитна мјера забране вршења одређених дужности, или је таква забрана настала као правна последица осуде, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Побуна лица лишених слободе**Члан 373.**

(1) Лица која су на основу закона лишена слободе, која се скупе у намјери да се насилно ослободе, или да заједнички нападну лица чијем су надзору повјерена, или да их силом или пријетњом да ће непосредно употријебити силу принуђе да учине или пропусти нешто што је противно њиховој дужности, казниће се затвором до три године.

(2) Учесници у дјелу из става 1. овог члана који употребе силу или озбиљну пријетњу, казниће се затвором од једне до пет година.

(3) Извршилац дјела из става 1. који добровољно одустане од побуне прије употребе силе или озбиљне пријетње, ослободиће се од казне.

Бјекство лица лишеног слободе

Члан 374.

Лице лишено слободе на основу закона које употребом силе против неког лица или пријетњом да ће непосредно напасти на живот или тијело побјегне, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

Омогућавање бјекства лицу лишеном слободе

Члан 375.

(1) Ко силом, пријетњом, обманом или на други начин омогући бјекство лицу које је на основу закона лишено слободе, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана извршено у организованој групи или је омогућено бјекство више лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Повреда закона од стране судије

Члан 376.

Судија Уставног суда Републике Српске или судија суда у Републици Српској, у судском поступку с циљем да другом прибави какву корист или да му нанесе какву штету, донесе незакониту одлуку или на други начин прекрши закон, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Глава двадесет девета

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПРАВНОГ САОБРАЋАЈА

Фалсификовање исправе

Члан 377.

(1) Ко направи лажну исправу или преиначи праву исправу у намјери да се таква употреби као права или ко такву исправу употреби као праву или је прибави ради употребе, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ко направи лажну јавну исправу, тестамент, мјеницу, чек, јавну или службену књигу или другу књигу која се мора водити на основу закона, или ко преиначи такву праву исправу или ко такву лажну или преиначену исправу стави у оптицај, или је држи ради тога да је употреби или је употреби као праву, казниће се затвором од три мјесеца до пет година.

Посебни случајеви фалсификовања исправе

Члан 378.

Казном из члана 377. став 1. овог закона казниће се:

1) ко какву хартију, бланкет или какав други предмет на коме је неко лице ставило свој потпис неовлашћено попуни каквом изјавом која има вриједност за правне односе,

2) ко другог обмане у садржају какве исправе и овај стави свој потпис на ту исправу, држећи да се потписује под какву другу исправу или под какав други садржај,

3) ко исправу изда у име неког лица без његовог овлашћења или у име лица које не постоји,

4) ко као издавалац исправе уз свој потпис стави да има какав положај, звање или чин, а овај има битни утицај на доказну снагу исправе,

5) ко исправу начини на тај начин што неовлашћено употреби прави печат или знак.

Фалсификовање или уништавање службене исправе

Члан 379.

(1) Службено или одговорно лице које у службену или пословну исправу, књигу или спис унесе неистините податке или не унесе какав важан податак, или својим потписом, односно службеним печатом овјери службену или пословну исправу, књигу или спис са неистинитом садржином, или које својим потписом, односно службеним печатом омогући прављење такве исправе, књиге или списа са неистинитом садржином, казниће се затвором од три мјесеца до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и службено или одговорно лице које неистиниту службену или пословну исправу, књигу или спис употреби у служби или пословању као да су истинити, или које службену или пословну исправу, књигу или спис уништи, прикрије, у већој мјери оштети или на други начин учини неупотребљивом.

Израда, набављање, посједовање, продаја или давање на употребу средстава за фалсификовање исправа

Члан 380.

(1) Ко израђује, набавља, посједује, продаје или даје на употребу средства за фалсификовање исправа, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Средства за фалсификовање одузеће се.

Навођење на овјеравање неистинитог садржаја

Члан 381.

(1) Ко довођењем у заблуду наведе надлежни орган да у јавној исправи, записнику или књизи овјери нешто неистинито што има да служи као доказ у правном саобраћају, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко овакву исправу, записник или књигу употреби иако зна да су неистинити.

Издавање и употреба неистинитог љекарског или ветеринарског увјерења

Члан 382.

(1) Љекар или ветеринар који изда неистинито љекарско, односно ветеринарско увјерење иако зна да је неистинито, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко употреби неистинито љекарско, односно ветеринарско увјерење иако зна да је неистинито.

Глава тридесета

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ЈАВНОГ РЕДА И МИРА

Злочиначко удружење

Члан 383.

(1) Ко организује удружење које има за циљ вршење кривичних дјела за која се може изрећи казна затвора од три године или тежа казна, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ко постане члан удружења из претходног става, казниће се затвором до двије године.

(3) Извршилац дјела из ст. 1. и 2. који спријечи извршење кривичних дјела наведених у ставу 1. овог члана или их правовремено пријави или открије организацију и водеће чланове удружења, ослободиће се од казне.

Договор за извршење кривичног дјела**Члан 384.**

Ко се са другим договори да изврши кривично дјело за које се може изрећи казна затвора од три године или тежа казна,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Насилничко понашање**Члан 385.**

(1) Ко тешким вршењем или грубим злостављањем, вршењем насиља или на други начин угрожава сигурност другога и тиме проузрокује знатно узнемирење и страх код грађана, или у већој мјери ремећење јавног реда и мира,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено од стране два или више лица, или је дошло до тежег понижавања или злостављања већег броја лица, или је извршилац неком лицу нанио тјелесну повреду, учинилац ће се казнити затвором од три мјесеца до три године.

Учествовање у скупуни која изврши кривично дјело**Члан 386.**

(1) Ко учествује у скупуни људи која заједничким дјеловањем изврши какво насиље према људима, уништи или оштети имовину веће вриједности, или учини неко друго тешко насиље, или која покуша да изврши таква кривична дјела,

казниће се за само учествовање казном затвора од три мјесеца до три године.

(2) Ако је при дјеловању скупине из става 1. овог члана једно или више лица лишено живота или тешко тјелесно повријеђено, учесник скупине за само учествовање казниће се затвором од једне до пет година.

(3) Организатор или вођа скупине која изврши дјело из ст. 1. и 2. овог члана,

казниће се затвором од једне до осам година.

Спречавање службеног лица у вршењу службене радње**Члан 387.**

(1) Ко силом или пријетњом да ће непосредно употребити силу спријечи службено лице у вршењу службене радње коју је предузело у оквиру својих овлашћења или га на исти начин принуди на вршење службене радње, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако приликом извршења дјела из става 1. овог члана учинилац увриједи или злостави службено лице, или му нанесе лаку тјелесну повреду или пријети употребом оружја,

казниће се затвором до три године.

(3) Ко дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини према судији или јавном тужиоцу при вршењу њихове судијске, односно тужилачке дужности или службеном лицу или лицу које му помаже при вршењу послова безбједности, хватања учиниоца кривичног дјела или чувања лица лишеног слободе,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(4) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

(5) Ако је учинилац дјела из ст. 1. до 3. овог члана био изазван незаконитим или грубим поступањем службеног лица, може се ослободити од казне.

Напад на службено лице у вршењу службене дужности**Члан 388.**

(1) Ко нападне или озбиљно пријети да ће напасти службено лице или лице за које зна да му помаже у вршењу службене дужности,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако учинилац при извршењу дјела из става 1. овог члана службено лице или лице за које зна да му помаже злостави, тјелесно повриједи или му пријети употребом оружја,

учинилац ће се казнити затвором од три мјесеца до три године.

(3) Ако је дјело из ст. 1. и 2. овог члана учињено према судији или јавном тужиоцу у вези са вршењем њихове судијске, односно тужилачке дужности или службеном лицу у вршењу послова безбједности,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(4) Ако је учинилац дјела из ст. 1. до 3. овог члана био изазван незаконитим или грубим поступањем службеног лица или лица које му помаже, може се ослободити од казне.

Учествовање у скупуни која спријечи службено лице у вршењу службене радње**Члан 389.**

(1) Ко учествује у скупуни људи која заједничким дјеловањем спријечи или покуша да спријечи службено лице у вршењу службене радње, или га на исти начин принуди на вршење службене радње,

казниће се само за учествовање новчаном казном или затвором до три године.

(2) Организатор и вођа скупине која изврши дјело из става 1. овог члана,

казниће се затвором од једне до пет година.

Изазивање националне, расне или вјерске мржње раздора или нетрпељивости**Члан 390.**

(1) Ко изазива или распаљује националну, расну или вјерску мржњу, раздор или нетрпељивост, или шири идеје о супериорности једне расе или народа над другим, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено принудом, злостављањем, угрожавањем сигурности, излагањем порузи националних, етничких или вјерских симбола, оштећењем туђих ствари, скрнављењем споменика, спомен - обиљежја или гробова,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана дошло до нереди, насиља или других тешких посљедица за заједнички живот народа и осталих који живе у Републици Српској,

казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Материјал и предмети који носе поруке из става 1. овог члана, као и средства за њихову изразу, размножавање или растурање, одузеће се.

Организовање отпора**Члан 391.**

(1) Ко организује или друге позива на пружање насилног отпора према законитим одлукама или мјерама надлежних органа или према службеном лицу у вршењу службене радње,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана дошло до неспровођења или знатног отежавања у спровођењу законите одлуке или мјере државних органа, учинилац ће се казнити затвором од три мјесеца до три године.

(3) Организатор или вођа групе ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.

Противправно мијењање територијалне подјеле Републике Српске

Члан 392.

Ко употребом силе или озбиљне пријетње да ће употријебити силу или на други противправан начин измијени законом утврђену територијалну подјелу Републике Српске,

казниће се затвором од шест мјесеци до три године.

Неовлашћено бављење одређеним занимањем

Члан 393.

Ко се неовлашћено и за награду бави одређеним занимањем за чије бављење је, по закону или другим прописима донијетим на основу закона, потребна дозвола надлежног органа, односно организације, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Скидање или повреда службеног печата или знака

Члан 394.

(1) Ко скине или повриједи службени печат или знак који је овлашћено службено лице ставило ради осигурања предмета или просторије, или ко без скидања или повреде печата или знака уђе у такву просторију или отвори предмет на који је био стављен службени печат или знак, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Покушај је кажњив.

Одузимање или уништење службеног печата или службених списа

Члан 395.

(1) Ко противправно одузме, сакрије, уништи, оштети или на други начин учини неупотребљивим службени печат, књигу, спис или исправу која припада државном органу, предузећу, установи или другом правном лицу које врши јавна овлашћења или се код њих налази, казниће се затвором до три године.

Лажно представљање

Члан 396.

(1) Ко се у намјери да себи или другом прибави какву корист или да другом нанесе какву штету лажно представља као службено или војно лице, или неовлашћено носи какве знаке службеног или војног лица, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко изврши какву радњу коју је овлашћено да изврши само одређено службено или војно лице.

Самовлашће

Члан 397.

(1) Ко самовласно прибавља неко своје право или право за које сматра да му припада, казниће се новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

(2) Ко самовласно прибавља неко своје право или право за које сматра да му припада употребом силе или озбиљне пријетње да ће напасти на живот или тијело, или у саставу организоване групе, казниће се затвором од шест мјесеци до три године.

(3) Ко дјела из претходних ставова учини за другога, казниће се казном прописаном за та дјела.

(4) Гоњење за дјело из става 1. овог члана предузима се по приједлогу.

Израђивање и набављање оружја и средстава намијењених за извршење кривичних дјела

Члан 398.

(1) Ко оружје, експлозивне материје или средства потребна за њихово справљање, или отрове за које зна да су намијењени за извршење кривичног дјела, израђује, држи, набавља или другом омогућава да до њих дође, казниће се затвором од три мјесеца до три године.

(2) Ко направи или другом уступи лажни кључ, отпирач или неко друго средство за проваљивање иако зна да је намијењено за извршење кривичног дјела, казниће се затвором до једне године.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се ко изради, прибави, прода или да на коришћење упутство или средство које је намијењено за улажење у компјутерски систем.

(4) Предмети из ст. 1. до 3. и средства за њихово прављење, преношење и растурање одузеће се.

Недозвољена производња и промет оружја или експлозивних материја

Члан 399.

(1) Ко неовлашћено изради, преправи, држи, прода, набави, врши размјену, унесе у земљу или из ње изнесе, ватрено, хемијско, биолошко или нуклеарно оружје, муницију или експлозивне материје, или какво друго борбено средство чије израђивање, набављање, продаја, ношење или држање грађанима уопште није дозвољено или је ограничено,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је предмет дјела из става 1. овог члана оружје, муниција или експлозивне материје или друга борбена средства у већој количини или вриједности или је у питању оружје или друга борбена средства велике разорне моћи и опасности, или је дјело извршено у скупини, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(3) Ко неовлашћено изради, прибави, држи, прода, врши размјену, унесе у земљу или из ње изнесе саставне, односно резервне дијелове оружја, муниције, експлозивних материја или каквих других борбених средстава или опреме, материјал или дијелове за које зна да ће бити употријебљени за производњу или употребу предмета из претходних ставова,

казниће се затвором од три мјесеца до пет година.

(4) Ко организује удружење ради вршења кривичних дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана,

казниће се затвором до три године.

(5) Ко постане члан удружења из претходног става, казниће се затвором до двије године.

(6) Предмети из претходних ставова и средства за њихово прављење, преношење и растурање одузеће се.

Коцкање

Члан 400.

(1) Ко неовлашћено организује коцку или друге игре на срећу које су забрањене,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Истом казном казниће се и ко за награду ставља на располагање просторије ради коцкања или на други начин за награду омогућава коцкање.

(3) Ко се при коцки послужи лажним или обиљеженим картама или другом обманом, казниће се казном затвора до три године и новчаном казном.

(4) Предмети коцке као и новац затечен при коцки одузеће се.

Повреда гроба или леша

Члан 401.

(1) Ко неовлашћено прекопа, разруши, оштети или грубо повриједи гроб или друго мјесто у коме се умрли сахрањују, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко неовлашћено ископа, однесе, оштети, сакрије или на неки начин оскрнави леш, дио леша или посмртне остатке, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(3) Ако је дјело из ст. 1. и 2. овог члана учињено према два или више гробова или га је извршило двоје или више лица или је то учињено на нарочито груб начин, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до три године.

Глава тридесет прва

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ОПШТЕ СИГУРНОСТИ ЉУДИ И ИМОВИНЕ

Изазивање опште опасности

Члан 402.

(1) Ко пожаром, поплавом, експлозијом, отровом или отровним гасом, јонизирајућим или радиоактивним зрачењем, моторном силом, електричном или другом енергијом, пуцањем из ватреног оружја или каквом другом општеопасном радњом или општеопасним средством, изазове опасност за живот људи или за имовину већег обима, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана, казниће се и службено или одговорно лице које не постави прописане уређаје за заштиту од пожара, експлозије, поплаве, отрова, отровних гасова или јонизирајућих или радиоактивних зрачења, електричне енергије или других опасних средстава, или ове уређаје не одржава у исправном стању, или их у случају потребе не стави у дејство, или уопште не поступа по прописима или техничким правилима о заштитним мјерама, и тиме изазове опасност за живот људи и имовину већег обима.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. извршена на мјесту где је окупљен већи број људи, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(5) Ако је услед дјела из ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана наступила тешка тјелесна повреда једног или више лица или имовинска штета великих размјера, учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. затвором од једне до десет година, за дјело из става 3. затвором од једне до дванаест година, а за дјело из става 4. затвором од шест мјесеци до пет година.

(6) Ако је услед дјела из ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1, 2. и 3. затвором од три до петнаест година, а за дјело из става 4. затвором од једне до осам година.

Стварање опасности непрописним извођењем грађевинских радова

Члан 403.

(1) Одговорно лице које при пројектовању, руковођењу или извођењу грађевинских радова, градњи мостова или путева или каквој другој градњи, поступи противно прописима или општепризнатим техничким правилима и тиме изазове опасност за живот или тијело људи или за имовину већег обима, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до три године.

(3) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од једне до десет година, а за дјело из става 2. затвором од шест мјесеци до пет година.

(4) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од три до петнаест година, а за дјело из става 2. затвором од једне до осам година.

(5) Ако је извршењем дјела из става 1. овог члана прибављена противправна имовинска корист или је проузрокована штета која прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се затвором од три до петнаест година.

Оштећење заштитних уређаја на раду

Члан 404.

(1) Ко у руднику, творници, градилишту или неком другом мјесту гдје се обавља рад уништи, оштети, искључи или уклони заштитне уређаје и тако проузрокује опасност за живот људи или за имовину већих размјера казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Лице које је одговорно за предузимање мјера заштите на раду у рудницама, творницама, градилиштима или другим мјестима гдје се обављају радови, не постави заштитне уређаје или их не одржава у исправном стању, или их у случају потребе не стави у функцију, или уопште не поступа по прописима о мјерама заштите на раду и тако проузрокује опасност за живот људи или имовину већих размјера, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је дјело из ст. 1. и 2. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Ако је услед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила тешка тјелесна повреда једног или више лица или имовинска штета великих размјера, учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. затвором од једне до десет година, а за дјело из става 3. затвором од шест мјесеци до пет година.

(5) Ако је услед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. затвором од три до петнаест година, а за дјело из става 3. од једне до осам година.

Оштећење или уништење јавних уређаја

Члан 405.

(1) Ко уништи, оштети, измјени, учини неупотребљивим или уклони уређаје јавне употребе за воду, топлоту, гас, електричну или другу енергију или уређаје система веза или друге јавне уређаје и тиме проузрокује поремећај у животу грађана или функционисању привреде, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је услед дјела из става 1. овог члана настао знатан поремећај у коришћењу ових уређаја, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором до двије године, а за дјело из става 2. затвором до три године.

Оштећење брана и водопривредних објеката

Члан 406.

(1) Ко оштети уређај или брану који служе за заштиту од природних непогода, казниће се затвором од шест мјесеци до три године.

(1) Ко оштети, уништи или учини неупотребљивим водопривредни објекат већег значаја, казниће се затвором од једне до пет година.

(3) Ако је дјело из става 2. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до три године.

Непрописно превозење или преносење општеопасних материја

Члан 407.

Ко противно прописима о промету експлозивног или лако запаљивог материјала преда на превоз јавним саобраћајним средствима експлозивни или лако запаљиви материјал или такав материјал сам преноси користећи се јавним саобраћајним средствима, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Неотклањање опасности

Члан 408.

(1) Ко непријављивањем или неблаговременим пријављивањем надлежном органу или на други начин не предузме мјере да се отклони какав пожар, поплава, експлозија, саобраћајна незгода или каква друга опасност за живот или тијело људи или за имовину већег обима иако је то могао да учини без опасности за себе или другог, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко одвраћањем или на други начин спријечи другог у предузимању мјера за отклањање пожара, поплаве, експлозије, саобраћајне незгоде или какве друге опасности за живот или тијело људи или за имовину већег обима, казниће се затвором од три мјесеца до три године.

Неучествовање у отклањању опште опасности

Члан 409.

Ко супротно наредби или позиву надлежног органа или организације без оправданог разлога одбије да учествује у отклањању опасности од пожара, поплава или других општих опасности, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Глава тридесет друга

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ БЕЗБЈЕДНОСТИ ЈАВНОГ САОБРАЋАЈА

Угрожавање јавног саобраћаја

Члан 410.

(1) Учесник у саобраћају на путевима који се не придржава саобраћајних прописа и тиме тако угрози јавни саобраћај да доведе у опасност живот људи или имовину већег обима, па услед тога код другог наступи

тешка тјелесна повреда или имовинска штета преко 3.000 КМ,

казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до три године.

(3) Ако је услед дјела из ст. 1. или 2. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од двије до дванаест година, а за дјело из става 2. затвором од једне до осам година.

Угрожавање посебних видова саобраћаја

Члан 411.

(1) Ко кршењем прописа о безбједности жељезничког, аутобуског, трамвајског, тролејбуског, бродског или саобраћаја жичаром, изазове несрећу, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити затвором до три године.

(3) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда неког лица или имовинска штета великих размјера, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од једне до осам година, а за дјело из става 2. затвором од шест мјесеци до пет година.

(4) Ако је услед дјела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од три до петнаест година, а за дјело из става 2. од једне до осам година.

Угрожавање јавног саобраћаја опасном радњом или средством

Члан 412.

(1) Ко уништењем, уклањањем или тежим оштећењем саобраћајних уређаја, средстава, знакова или уређаја за сигнализацију који служе безбједности саобраћаја, или давањем погрешних знакова или сигнала, постављањем препрека на саобраћајницама или на други начин тако угрози јавни саобраћај да тиме изазове опасност за живот или тијело људи или имовину већег обима, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда једног или више лица или имовинска штета великих размјера, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од шест мјесеци до пет година, а за дјело из става 2. затвором до три године.

(4) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. затвором од двије до петнаест година, а за дјело из става 2. затвором од једне до осам година.

Несавјесно вршење надзора над јавним саобраћајем

Члан 413.

(1) Одговорно лице коме је повјерен надзор над стањем и одржавањем саобраћајница и објеката на њима, превозним средствима или јавним саобраћајем или над испуњавањем прописаних услова рада возача, или коме је повјерено руковођење возњом, које несавјесним вршењем своје дужности изазове опасност за живот или тијело људи или за имовину већег обима, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице које изда налог за возњу или допусти возњу иако зна да возач због умора, болести, утицаја алкохола или других разлога није у стању да безбједно управља возилом или да возило није исправно, па тако изазове опасност за живот или тијело људи или за имовину већег обима.

(3) Ако је дјело из ст. 1. и 2. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила тешка тјелесна повреда једног или више лица или имовинска штета великих размјера,

учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. затвором од једне до осам година, а за дјело из става 3. затвором од шест мјесеци до пет година.

(5) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. затвором од двије до дванаест година, а за дјело из става 3. затвором од једне до осам година.

Непружање помоћи лицу повријеђеном у саобраћајној несрећи

Члан 414.

(1) Возач моторног возила или другог превозног средства који остави без помоћи лице које је тим превозним средством или ради њега повријеђено,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је због неуказивања помоћи наступила тешка тјелесна повреда повријеђеног лица,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до три године.

(3) Ако је због неуказивања помоћи наступила смрт повријеђеног лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Глава тридесет трећа

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Загађивање животне средине

Члан 415.

(1) Ко кршењем прописа о заштити, очувању и унапређењу животне средине загади ваздух, земљиште или воду у већој мјери или на ширем простору, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана дошло до уништења или знатног оштећења шума, биљака или другог растиња на ширем простору или је животна средина загађена у тој мјери да је угрожено здравље људи или животиња,

учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно,

учинилац ће се казнити за дјело из става 1. новчаном казном или затвором до једне године, а за дјело из става 2. новчаном казном или затвором од шест мјесеци до двије године.

Загађивање животне средине отпадним материјама

Члан 416.

(1) Ко противно прописима прерађује, одлаже, одбацује, сакупља, складишти или превози радиоактивне или друге опасне материје или са њима поступа на начин којим се угрожава ваздух, земљиште или вода у мјери која може изазвати опасност за здравље или живот људи или животиња или угрозити опстанак шума, биљака или другог растиња,

казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Ко злоупотребом свог службеног положаја или овлашћења одобри вршење дјела из става 1. овог члана, казниће се затвором од шест мјесеци до три године.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана дошло до уништења животињског или биљног свијета великих размјера или до загађења животне средине у тој мјери да је тиме створена опасност за живот или здравље људи,

учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

Угрожавање животне средине буком

Члан 417.

(1) Ко противно прописима ствара буку која може бити опасна за здравље људи,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је кривично дјело из става 1. овог члана учињено нехатно,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

Противправна изградња и стављање у погон објеката и постројења

Члан 418.

(1) Службено или одговорно лице које противно прописима о заштити, очувању и унапређењу животне средине дозволи изградњу, стављање у погон или употребу објекта или постројења којим се у већој мјери или на ширем простору загађује животна средина,

казниће се затвором од три мјесеца до три године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана дошло до уништења животињског или биљног света великих размјера или до загађења животне средине у тој мјери да је тиме створена опасност за живот или здравље људи,

учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

Оштећење објеката и уређаја за заштиту животне средине

Члан 419.

(1) Ко оштети, уништи, уклони или на други начин учини неупотребљивим објекте или уређаје за заштиту животне средине, ради чега је дошло до загађења ваздуха, воде или земљишта у већој мјери или на ширем простору, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана дошло до уништења животињског или биљног свијета великих размјера или до загађења животне средине у тој мјери да је тиме створена опасност за живот или здравље људи,

учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Уништење или оштећење заштићеног природног добра

Члан 420.

(1) Ко уништи или оштети заштићено природно добро од већег значаја,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је уништено или оштећено природно добро од изузетног значаја,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно,

учинилац ће се казнити за дјело из става 1. новчаном казном или затвором до шест мјесеци, а за дјело из става 2. новчаном казном или затвором до двије године.

Производња штетних средстава за лијечење животиња**Члан 421.**

(1) Ко произведе ради продаје или стави у промет средства за лијечење или за спречавање заразе код животиња, која су опасна за њихов живот или здравље, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана проузроковано угинуће животиња или друга знатна штета, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором од три мјесеца до три године.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

Загађивање хране и воде за исхрану, односно напајање животиња**Члан 422.**

(1) Ко каквом шкодљивом материјом загади храну или воду која служи за исхрану или напајање животиња и тиме доведе у опасност њихов живот или здравље, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко каквом шкодљивом материјом загади воду у рибњаку, језеру, ријеци или каналу или порибљавањем из заражених вода проузрокује опасност за опстанак риба или других водених животиња.

(3) Ако је дјелима из ст. 1. и 2. овог члана проузроковано угинуће већег броја животиња или риба у већој вредности, учинилац ће се казнити затвором од три мјесеца до три године.

(4) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

Непоступање по прописима за сузбијање болести животиња и биља**Члан 423.**

(1) Ко не поступи по прописима и наредбама којима надлежно државно тијело одређује мјере за сузбијање или спречавање заразне болести код животиња или биља и тиме изазове опасност од ширења те болести или њених узрочника или биљних штеточина,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко за вријеме трајања опасности од болести и штеточина које могу угрозити биљни свијет не поступи по прописима и наредбама којима се одређују мјере за сузбијање или спречавање болести, односно штеточина.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила знатна штета, учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Ако је дјело из ст. 1. до 3. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Несавјесно поступање у промету пестицида**Члан 424.**

Ко стави пестициде у промет без дозволе или изда други пестицид умјесто прописаног ако замјена није дозвољена или на други начин несавјесно поступа у

промету пестицида и тиме изазове опасност за живот или здравље људи или за животну средину, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

Несавјесно пружање ветеринарске помоћи**Члан 425.**

(1) Ветеринар или овлашћени ветеринарски помоћник који при пружању ветеринарске помоћи пропише или примијени очигледно неподобно средство или очигледно неправилан начин лијечења или уопште несавјесно поступа при лијечењу и тиме проузрокује угинуће стоке или угинуће живине у већем броју,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

Неовлашћено обављање ветеринарских услуга**Члан 426.**

Лице које нема прописану стручну спрему, а обавља послове здравствене заштите животиња или друге ветеринарске захвате,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Уништење засада**Члан 427.**

Ко каквом шкодљивом материјом изазове уништење биља, воћака или других засада и тиме нанесе штету већих размјера,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

Неизвршење одлуке о мјерама заштите животне средине**Члан 428.**

(1) Службено или одговорно лице које не поступи по одлуци надлежног органа о предузимању мјера заштите животне средине,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) При изрицању условне осуде суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме мјере које је надлежни орган одредио.

Уношење опасних материја у Републику Српску**Члан 429.**

(1) Ко противно прописима унесе у Републику Српску радиоактивне или друге материје или отпатке штетне за живот или здравље људи,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ко злоупотребом свог положаја или овлашћења противно прописима омогући да се у Републику Српску унесу материје или отпаци из става 1. овог члана, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Покушај дјела из става 1. је кажњив.

Шумска крађа**Члан 430.**

(1) Ко ради крађе у шуми обори једно или више стабала, а количина обореног дрвета је већа од три кубна метра,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено у намјери да се оборено дрво прода или ако је количина обореног дрвета већа од осам кубних метара, или ако је дјело учињено у заштитној шуми, националном парку или другој шуми с посебном намјеном, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година и новчаном казном.

Пустошење шума

Члан 431.

(1) Ко противно прописима или наредбама надлежних органа врши сјечу или крчење шума, или ко подбјељује стабла или на други начин пустоши шуму или обори више стабала у парку или дрвореду, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана учини у заштитној шуми, националном парку или у другим шумама са посебном намјеном, казниће се затвором од три мјесеца до три године.

Изазивање пожара

Члан 432.

(1) Ко изазове шумски пожар услед којег наступи штета великих размјера, казниће се затвором од једне до осам година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко изазове пожар у заштићеној шуми, националном парку, воћњаку или другој шуми са специјалном намјеном, или житним пољима.

(3) Ко дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини нехатно, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

Мучење и убијање животиња

Члан 433.

(1) Ко се сурово понаша према животињама или их излаже непотребним или дуготрајним мукама или страдањима, или их противно прописима убија, разара њихова станишта у већој мјери или на ширем простору, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је услед дјела из става 1. овог члана дошло до угинућа већег броја животиња које припадају посебно заштићеним животињским врстама, учинилац ће се казнити затвором од три мјесеца до три године.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. новчаном казном или затвором до три мјесеца, а за дјело из става 2. новчаном казном или затвором до једне године.

Изношење у иностранство посебно заштићених биљака или животиња

Члан 434.

Ко противно прописима извезе или изнесе у иностранство посебно заштићену биљку или животињу, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

Узурпација некретнина

Члан 435.

Ко у намјери посједовања и коришћења заузме некретнину која је проглашена као добро од општег значаја, споменик културе, природна ријеткост или друго природно богатство, казниће се затвором до три године и новчаном казном.

Незаконит лов

Члан 436.

(1) Ко лови дивљач за вријеме ловостаја, казниће се новчаном казном или затвором до шест мјесеци.

(2) Ко неовлашћено лови у забрањеном ловишту, убије или рани дивљач или је ухвати живу, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је дјело из става 2. овог члана учињено према високој дивљачи, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до двије године.

(4) Ко лови ријетку или проријеђену врсту дивљачи чији је лов забрањен или ко лови без посебне дозволе одређену врсту дивљачи за чији је лов потребна таква дозвола, или ко лови на начин или средствима којима се дивљач масовно уништава,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(5) Уловљена дивљач и средства употребљена за лов одузеће се.

Незаконит риболов

Члан 437.

(1) Ко лови рибу и друге слатководне животиње у вријеме када је то забрањено или на подручјима на којима је то забрањено или ко лови рибу и друге слатководне животиње експлозивом, електричном струјом, отровом, средством за омамљивање и тиме проузрокује угинуће рибе или ко лови рибу на начин штетан за њено расплођавање,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана проузроковано угинуће рибе или других слатководних животиња у већим размјерама,

казниће се новчаном казном или затвором до двије године.

(3) Улов и средства за риболов одузеће се.

Глава тридесет четврта

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 438.

Правноснажно изречена казна доживотног затвора дана ступања на снагу овог закона, постаје казна дугогтрајног затвора од 45 година.

Члан 439.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе све кривичноправне одредбе садржане у другим законима које су у супротности са овим законом.

Члан 440.

Кривична санкција изречена правоснажном пресудом прије ступања на снагу овог закона, неће се извршити ако у овом закону или у Кривичном закону Босне и Херцеговине дјело из те пресуде није предвиђено као кривично дјело, а ако је извршење започето обуставиће се.

Члан 441.

Овај закон ступа на снагу 1. јула 2003. године.

Број: 01-453/03
28. маја 2003. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Др Драган Калинић, с.р.